

**PARLEMENT BRUXELLOIS
BRUSSELS PARLEMENT**

GEWONE ZITTING 2023-2024

15 MAART 2024

**BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK
PARLEMENT****ONTWERP VAN ORDONNANTIE****over de opwaardering en de
occasionele opening voor het publiek
van uitzonderlijke goederen****I. Inleiding**

De erkenning, het onderhoud en de opwaardering van het Brusselse historische, culturele en bouwkundige erfgoed heeft altijd een belangrijke rol gespeeld in het Brusselse gewestbeleid sinds de bevoegdheden daarvoor in de loop van de opeenvolgende staatshervormingen naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werden overgedragen.

De bepalingen van titel V van het BWRO over de bescherming van het onroerend erfgoed of de ordonnantie van 25 april 2019 betreffende het roerend en immaterieel cultureel erfgoed van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest⁽¹⁾ bevatten voorbeelden van onder meer het belang van deze doelstellingen voor het Gewest.

De huidige legislatuur sluit zich ook aan bij deze invalshoek. In haar algemene beleidsverklaring⁽²⁾ heeft de Regering namelijk het volgende benadrukt:

- haar wil om het publiek bewust te maken van het erfgoed⁽³⁾;
- de versterking van het opwaarderingsbeleid van het erfgoed⁽⁴⁾;

(1) B.S., 17 mei 2019.

(2) Gemeenschappelijke Algemene Beleidsverklaring van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie - Regeerperiode 2019-2024

(3) *Ibidem*, p. 91.

(4) *Ibidem*, p. 122.

SESSION ORDINAIRE 2023-2024

15 MARS 2024

**PARLEMENT DE LA RÉGION
DE BRUXELLES-CAPITALE****PROJET D'ORDONNANCE****relative à la valorisation et à
l'ouverture occasionnelle au
public des biens exceptionnels****I. Introduction**

La reconnaissance, l'entretien et la valorisation du patrimoine historique, culturel et architectural bruxellois ont toujours occupé une place majeure dans les politiques régionales bruxelloises depuis que ces compétences ont été transférées à la Région de Bruxelles-Capitale au fil des réformes successives de l'État.

Les dispositions du titre V du CoBAT relatives à la protection du patrimoine immobilier ou l'ordonnance du 25 avril 2019 relative au patrimoine culturel mobilier et immatériel de la Région de Bruxelles-Capitale⁽¹⁾ constituent des exemples, parmi d'autres, de l'importance de ces objectifs pour la Région.

La législature actuelle s'ancre également dans cette optique puisque dans sa déclaration de politique générale⁽²⁾, le Gouvernement a souligné:

- sa volonté de renforcer la sensibilisation du public au patrimoine⁽³⁾;
- le renforcement de la politique de valorisation du patrimoine⁽⁴⁾;

(1) M.B., 17 mai 2019.

(2) Déclaration de politique générale commune au Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et au Collège réuni de la Commission communautaire commune, Législature 2019-2024.

(3) *Ibidem*, p. 91.

(4) *Ibidem*, p. 122.

- de rijkdom en diversificatie van het Brussels erfgoed, zowel op archeologisch en bouwkundig als op geschiedkundig, cultureel, folkloristisch en milieuvlak en de wil van de Regering om het behoud en de opwaardering van dit erfgoed tot een sterke pijler van de aantrekkelijkheid van de hoofdstad op internationaal niveau te laten uitgroeien⁽⁵⁾.

Bovendien heeft het Gewest, zoals ook vermeld in de algemene beleidsverklaring van de regering⁽⁶⁾, de Kaderconventie van de Raad van Europa over de waarde van cultureel erfgoed voor de samenleving geratificeerd⁽⁷⁾. Deze conventie stelt in het bijzonder dat de staten die er partij van zijn:

- overeenkomen dat het recht op cultureel erfgoed onlosmakelijk verbonden is aan het recht om aan het culturele leven deel te nemen (artikel 1);
- erkennen dat elke persoon het recht heeft om te genieten van het cultureel erfgoed (artikel 4);
- zich ertoe verbinden om het culturele erfgoed op te waarderen, met name door de voorstelling ervan (artikel 5);
- zich ertoe verbinden om maatregelen te nemen die de toegang tot het erfgoed verbeteren (artikel 12).

Het is met name op basis van deze conventie dat het Comité van Ministers van de Raad van Europa op 22 februari 2017 de aanbeveling van het Comité van Ministers van de Raad van Europa over de Strategie voor het cultureel erfgoed in Europa in de 21ste eeuw (“Strategie 21”) heeft goedgekeurd. De Regering heeft overigens de aanbevelingen van deze strategie als referentie gebruikt voor de organisatie van een participatiedynamiek in het Brusselse erfgoedbeheer⁽⁸⁾. De lidstaten kregen namelijk de aanbeveling om de strategie in de geschikte bestuursniveaus uit te voeren. Een van deze aanbevelingen is om het erfgoed toegankelijker te maken (“aanbeveling S2”) en het erfgoed, dat gemeenschappelijk goed is, op te waarderen als een ontmoetingsplaats en een hefboom voor interculturele dialoog en voor vrede en verdraagzaamheid. (“aanbeveling S4”).

Het erfgoedbeleid beoogt het levenskader en de levenskwaliteit van de bewoners en bezoekers van het Gewest te verbeteren. Door zijn impact op het toerisme, het onderwijs en de werkgelegenheid draagt het ook sterk bij tot de

(5) *Ibidem*.

(6) *Ibidem*, p. 91.

(7) Ordonnantie van 11 mei 2017 houdende instemming met de Kaderconventie van de Raad van Europa over de Waarde van Cultureel Erfgoed voor de Samenleving, gedaan te Faro op 27 oktober 2005, B.S., 30 mei 2017.

(8) Gemeenschappelijke Algemene beleidsverklaring van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, regeerperiode 2019-2024, p. 91.

- la richesse et la diversification du patrimoine bruxellois, tant au niveau archéologique et architectural qu’historique, culturel, folklorique et environnemental et la volonté du Gouvernement de faire de la préservation et de la mise en valeur de ce patrimoine un axe fort de l’attractivité de la Capitale au niveau international⁽⁵⁾.

Par ailleurs, comme cela a également été mentionné dans la déclaration de politique générale du Gouvernement⁽⁶⁾, la Région a ratifié la Convention-cadre du Conseil de l’Europe sur la valeur du patrimoine culturel pour la société⁽⁷⁾. Cette convention énonce notamment que les États parties:

- conviennent de reconnaître que le droit au patrimoine culturel est inhérent au droit de participer à la vie culturelle (article 1);
- reconnaissent que toute personne a le droit de bénéficier du patrimoine culturel (article 4);
- s’engagent à valoriser le patrimoine culturel, notamment par sa présentation (article 5);
- s’engagent à prendre des mesures pour améliorer l’accès au patrimoine (article 12).

C’est notamment sur la base de cette Convention que le Comité des Ministres du Conseil de l’Europe a adopté, le 22 février 2017, la Recommandation du Comité des Ministres aux États membres sur la Stratégie pour le patrimoine culturel en Europe au XXIe siècle («Stratégie 21»). Le Gouvernement a d’ailleurs pris les recommandations de cette stratégie comme référence pour l’organisation d’une dynamique participative dans la gestion du patrimoine bruxellois⁽⁸⁾. Il était en effet recommandé aux États membres de mettre en œuvre la stratégie aux niveaux de gouvernance appropriés. Parmi ces recommandations figuraient notamment celles de rendre le patrimoine plus accessible («recommandation S2») et valoriser le patrimoine, bien commun, comme un lieu de rencontre et un vecteur de dialogue interculturel, de paix et de tolérance («recommandation S4»).

Les politiques relatives au patrimoine tendent à améliorer le cadre et la qualité de vie des habitants de la Région et de ses visiteurs, et sont également un important vecteur de développement social et économique pour

(5) *Ibidem*.

(6) *Ibidem*, p. 91.

(7) Ordonnance du 11 mai 2017 portant assentiment à la Convention-cadre du Conseil de l’Europe sur la valeur du patrimoine culturel pour la société, faite à Faro le 27 octobre 2005, M.B., 30 mai 2017.

(8) Déclaration de politique générale commune au Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et au Collège réuni de la Commission communautaire commune, législature 2019-2024, p. 91.

sociale en economische ontwikkeling van het Gewest. De positieve gevolgen van dit beleid komen nog sterker tot uiting in de huidige sociaal-economische context.

Nog met betrekking tot de internationale verbin-
tenissen van het Gewest moet ook de Overeenkomst
van 16 november 1972 inzake de bescherming van
het cultureel en natuurlijk erfgoed van de wereld, dat
op 16 november 1972 werd ondertekend in Parijs, op
17 maart 1994⁽⁹⁾ werd goedgekeurd door het Gewest en
op 24 juli 1996 werd geratificeerd door België, worden
vermeld. Artikel 4 daarvan benadrukt dat alle staten die
partij zijn een “verplichting om [...] de opwaardering en
overdracht aan de toekomstige generaties te verzekeren”
erkent voor het culturele erfgoed waar deze overeenkomst
betrekking op heeft en dat deze verplichting in de eerste
plaats toekomt aan de staten die partij zijn van deze over-
eenkomst.

Vanuit die invalshoek werd de ontwerpordonnantie
samengesteld.

Zoals Strategie 21 benadrukt is het erfgoed een gemeen-
schappelijk, niet-hernieuwbaar goed en is de samenleving
in haar geheel, met inbegrip van en zelfs vooral haar beleids-
kaders, verantwoordelijk voor de bewaring, bescherming,
restauratie en opwaardering ervan.

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zouden sommige
onroerende goederen door hun buitengewone culturele,
historische of bouwkundige kenmerken toegankelijk
moeten zijn voor het publiek, aan bepaalde voorwaarden
en modaliteiten, om de bovengenoemde doelstellingen te
bereiken. Die buitengewone kenmerken rechtvaardigen de
opwaardering van het betrokken goed.

De goederen die eigendom zijn van het Gewest kunnen
probleemloos occasioneel worden opengesteld voor het
publiek.

Voor privégoederen kan het Gewest contact opnemen
met de eigenaars om ze toegankelijk te maken voor het
publiek, aan de voorwaarden die met de eigenaars zouden
worden onderhandeld. Dat gebeurt voor emblematische
gebouwen zoals het Solvayhuis of Hotel van Eetvelde,
die voortaan aan bepaalde voorwaarden en modaliteiten
kunnen worden bezocht.

(9) Ordonnantie van 17 maart 1994 houdende goedkeuring van de over-
eenkomst inzake de bescherming van het cultureel en natuurlijk
erfgoed van de wereld, *B.S.*, 18 mei 1994.

la Région en raison de leurs impacts sur le secteur du
tourisme, de l'éducation ou encore de l'emploi. Les effets
positifs de ces politiques sont d'autant plus exacerbés dans
le contexte socio-économique actuel.

S'agissant toujours des engagements internationaux
de la Région, la Convention concernant la protection
du patrimoine mondial culturel et naturel, signée à
Paris le 16 novembre 1972, approuvée par la Région le
17 mars 1994⁽⁹⁾ et ratifiée par la Belgique le 24 juillet 1996
doit également être mentionnée. L'article 4 de celle-ci
souligne que chaque État partie reconnaît une «obligation
d'assurer [...] la mise en valeur et la transmission aux
générations futures» du patrimoine culturel visé par la
convention et que cette obligation incombe au premier chef
à ces États parties.

C'est dans cet esprit que s'est construite l'ordonnance
en projet.

Comme le souligne la Stratégie 21, le patrimoine est
un bien commun, non renouvelable, et sa conservation, sa
protection, sa restauration et sa valorisation relèvent de la
responsabilité de la société dans son ensemble, y compris,
voire même surtout, de ses cadres politiques.

En Région de Bruxelles-Capitale, certains biens
immeubles devraient, en raison de leur caractère par-
ticulièrement exceptionnel d'un point de vue culturel,
historique ou architectural, pouvoir être accessibles au
public, à certaines conditions et selon certaines modalités,
afin d'atteindre les objectifs énoncés ci-avant. Ce caractère
exceptionnel justifie cette valorisation du bien concerné.

Lorsque ces biens appartiennent à la Région, cette
ouverture occasionnelle au public ne suscite pas de
difficultés.

Lorsque des droits privés sont en jeu, la Région peut
prendre contact avec les propriétaires de ces biens excep-
tionnels afin de trouver une solution qui permettrait de les
rendre accessibles au public dans des conditions qui seraient
négociées avec les propriétaires. C'est ce qui a été fait pour
des immeubles emblématiques tels que l'Hôtel Solvay ou
l'Hôtel Van Eetvelde, qu'il est désormais possible de visiter
à certaines conditions et selon certaines modalités.

(9) Ordonnance du 17 mars 1994 portant approbation de la Convention
pour la protection du patrimoine mondial, culturel et naturel, *M.B.*,
18 mai 1994.

Dat is altijd de voorkeursoplossing. Zo kan het evenwicht tussen de noodzakelijke opwaardering en het delen van deze buitengewone goederen en het behoud van de privébelangen zo goed mogelijk worden bewaard.

Het Gewest moet er evenwel rekening mee houden dat de eigenaars van de betrokken goederen zelfs een beperkte toegang van het publiek tot hun eigendom kunnen weigeren. Zoals het Comité van Ministers van de Raad van Europa heeft benadrukt, moet het erfgoed worden beschouwd als een gemeenschappelijk, niet-hernieuwbaar goed waarvan de opwaardering onder de verantwoordelijkheid van de samenleving in haar geheel valt. In geval van weigering door de eigenaars kan het buitengewone karakter van de betrokken gebouwen bijgevolg rechtvaardigen dat het algemene belang boven het privébelang wordt geplaatst en kan onder bepaalde voorwaarden en modaliteiten dus worden opgelegd dat het goed de occasionele opening voor het publiek wordt gesteld, in naleving van de rechten en vrijheden van de betrokken personen.

Dat is de doelstelling van de ontwerpordonnantie.

Het advies van Brupartners werd gevraagd. Het advies van de Gewestelijke Ontwikkelingscommissie werd niet gevraagd omwille van het beperkte toepassingsgebied van de ontwerpordonnantie.

II. Bevoegdheden

De ontwerpordonnantie stoelt op de bevoegdheid van het Gewest inzake monumenten en landschappen, zoals bedoeld in artikel 6, § 1, eerste lid, I, 7° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

De parlementaire werkzaamheden met betrekking tot de wet van 9 augustus 1998 tot wijziging van 8 augustus 1980 benadrukken dat deze bevoegdheid betrekking heeft op “met name alle maatregelen ter identificatie, bewaring, bescherming, onderhoud, restauratie, versterking, opwaardering, beheer en promotie en de subsidiëring van de monumenten, architectonische gehelen en landschappen”⁽¹⁰⁾. Daaruit blijkt duidelijk dat alle maatregelen over de opwaardering, het beheer en de promotie onder de bevoegdheid van het Gewest vallen. In elk geval houdt het gebrek van de woorden “met name” in dat niet alle onderdelen van de gewestelijke bevoegdheid wordt opgesomd.

(10) Ontwerpwet tot wijziging van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, memorie van toelichting, Doc., Kamer, 1988, nr. 561/1, p.6.

C'est la solution qui doit toujours être privilégiée afin de respecter au maximum l'équilibre entre la nécessité de valoriser et de partager ces biens exceptionnels et la préservation des intérêts privés en présence.

La Région doit toutefois envisager les situations où les propriétaires des biens concernés refusent de permettre un accès même limité du public à leurs biens. Comme cela a été souligné par le Comité des Ministres du Conseil de l'Europe, le patrimoine doit être considéré comme un bien commun non renouvelable dont la valorisation relève de la responsabilité de la société dans son ensemble. Dès lors, dans les situations de refus des propriétaires, le caractère exceptionnel des immeubles concernés peut justifier de faire prévaloir l'intérêt général sur les intérêts privés, et donc d'imposer, à certaines conditions et selon certaines modalités, l'ouverture occasionnelle au public du bien, dans le respect des droits et libertés des personnes concernées.

C'est l'objectif de l'ordonnance en projet.

L'avis de Brupartners a été sollicité. L'avis de la Commission régionale de développement n'a pas été sollicité au vu du champ d'application restreint de l'ordonnance en projet.

II. Compétences

L'ordonnance en projet se fonde sur la compétence de la Région en matière de monuments et sites telle que visée à l'article 6, § 1er, alinéa 1er, I, 7°, de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles.

Les travaux parlementaires relatifs à la loi du 9 août 1998 modifiant la loi du 8 août 1980 soulignent que cette compétence vise «notamment l'ensemble des mesures visant à l'identification, la sauvegarde, le classement, l'entretien, la restauration, la consolidation, la mise en valeur, la gestion et la promotion, et le subventionnement des monuments, ensembles architecturaux et sites»⁽¹⁰⁾. Il en découle clairement que l'ensemble des mesures relatives à la mise en valeur, à la gestion et la promotion relèvent de la compétence de la Région. En tout état de cause, l'utilisation du terme «notamment» implique que toutes les composantes de la compétence de la Région ne sont pas énumérées.

(10) Projet de loi modifiant la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles, exposé des motifs, Doc., Ch., 1988, n° 561/1, p. 6.

De ontwerpordonnantie strekt ertoe bepaalde uitzonderlijke onroerende goederen, die bovendien al beschermd worden door het Gewest, occasioneel open te stellen voor het publiek.

Het voorwerp daarvan valt duidelijk onder de gewestelijke bevoegdheid voor monumenten en landschappen, zoals hierboven omschreven. Een monument, een beschermd goed, toegankelijk maken voor het publiek draagt bij aan de opwaardering en promotie ervan en past in het beheerskader ervan.

De Raad van State heeft de bevoegdheid van het Gewest bevestigd op basis van wat voorafgaat.⁽¹¹⁾

III. Beginselen van de ordonnantie

Sinds 1989 neemt het Gewest voor het onroerend cultureel erfgoed (monumenten en landschappen) initiatieven die met name verband houden met de inventarisering, bescherming, documentatie en de bewustmaking van het publiek over de instandhouding van het culturele erfgoed, evenals de opvolging van de bewaring van deze goederen of collecties en hun eventuele verplaatsingen.

Met name in het licht van de hierboven aangehaalde internationale verbintenissen wenst het verder te gaan in de uitoefening van zijn bevoegdheid inzake monumenten en landschappen. Zoals uiteengezet omvat deze bevoegdheid de opwaardering, het beheer en de promotie van de momenten en landschappen, met de verzekering dat het publiek toegang heeft tot uitzonderlijke onroerende goederen op zijn grondgebied.

Door beperkingen van het eigendomsrecht en het recht op het ongestoord genot van de eigendom die de ontwerpordonnantie ten aanzien van de betrokken personen zou kunnen inhouden, moet het toepassingsgebied, en met name de betrokken goederen, worden omschreven. De redenen waarom de Regering van oordeel is dat de ontwerpordonnantie de fundamentele vrijheden die op het spel staan naleeft, met name door op dat vlak de nodige garanties te bieden, zullen worden uiteengezet.

III.1. Toepassingsgebied

Zoals dat al het geval is in de wetgevende instrumenten van het Gewest inzake monumenten en landschappen, wordt zijn bevoegdheid los van het eigendom van de betrokken goederen uitgeoefend. De doelstelling van de

(11) Advies van de afdeling Wetgeving van de Raad van State 74.738/4 van 20 december 2023 over een voorontwerp van ordonnantie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest “betreffende de opwaardering en de occasionele opening voor het publiek van uitzonderlijke goederen”, p.13, nota onderaan p.18.

L’ordonnance en projet tend à permettre l’ouverture occasionnelle au public de certains biens immeubles exceptionnels, qui ont par ailleurs déjà fait l’objet d’un classement par la Région.

Cet objet entre manifestement dans le champ de la compétence régionale en matière de monuments et sites telle que décrite ci-dessus. Rendre un monument, un bien classé, accessible au public contribue à sa mise en valeur et sa promotion et entre dans le cadre de sa gestion.

Le Conseil d’État a confirmé la compétence de la Région sur la base de ce qui précède⁽¹¹⁾.

III. Principes de l’ordonnance

Depuis 1989, la Région exerce à l’égard du patrimoine culturel immobilier (monuments et sites) des actions qui concernent notamment la tenue d’inventaire, la protection, la documentation et la sensibilisation des publics à la conservation du patrimoine culturel, ainsi que le suivi de la conservation de ces biens ou collections, et de leurs éventuels déplacements.

Notamment à l’aune de ses engagements internationaux évoqués supra, elle souhaite désormais aller plus loin dans l’exercice de sa compétence en matière de monuments et sites, qui, comme exposé, inclut notamment la mise en valeur, la gestion et la promotion de ces derniers, en garantissant l’accès du public à des biens immeubles exceptionnels situés sur son territoire.

En raison des limitations au droit de propriété et au droit au respect des biens que l’ordonnance en projet pourraient impliquer à l’égard des personnes concernées, il est nécessaire de définir le champ d’application, et notamment les biens visés. Par ailleurs, les raisons pour lesquelles le Gouvernement estime que l’ordonnance en projet est respectueuse des libertés fondamentales en jeu, notamment en mettant en place les garanties nécessaires à cet effet, seront également exposées.

III.1. Champ d’application

Comme c’est déjà le cas dans les instruments législatifs de la Région en matière de monuments et sites, sa compétence s’exerce indépendamment de la propriété des biens visés. L’objectif de l’ordonnance en projet n’est pas

(11) Avis de la section de législation du Conseil d’État 74.738/4 du 20 décembre 2023 sur un avant-projet d’ordonnance de la Région de Bruxelles-Capitale «relative à la valorisation et à l’ouverture occasionnelle au public des biens exceptionnels», p. 13, note de bas de page n° 18.

ontwerpordonnantie is niet om een onteigeningssysteem of eender welk mechanisme voor de overdracht van het eigendomsrecht in te stellen.

Het toepassingsgebied van de ordonnantie bevat een materieel en een territoriaal gedeelte. Door de onroerende aard van de betrokken goederen moet het toepassingsgebied niet worden vastgelegd. De tijdelijke aanwezigheid van deze goederen op het gewestelijke grondgebied stelt zich immers niet.

III. 1. 1. Materieel toepassingsgebied

De Regering is zich bewust van de beperkingen die de rechthouders ten aanzien van de door de ontwerpordonnantie betrokken goederen kunnen ondervinden. Daarom wenst ze zich enkel te richten op degene die, op basis van een objectief criterium, een uitzonderlijk en uniek karakter hebben dat hun occasionele opening voor het publiek rechtvaardigt opdat ze onder vastgelegde modaliteiten toegankelijk kunnen zijn en bezocht kunnen worden. Deze modaliteiten zullen van die aard zijn dat ze het uitzonderlijke karakter van de goederen in kwestie bewaren en beschermen. Het spreekt vanzelf dat de ontwerpordonnantie het publiek geen subjectief recht toekent ten aanzien van die goederen, die eigendom blijven van hun eigenaars.

De ontwerpordonnantie heeft dus enkel betrekking op de onroerende goederen die zijn ingeschreven op de werelderfgoedlijst van UNESCO, overeenkomstig de eerder vermelde overeenkomst inzake de bescherming van het cultureel en natuurlijk erfgoed van de wereld.

Via de verwijzing naar deze lijst kan het materiële toepassingsgebied van de ontwerpordonnantie objectief worden vastgelegd, namelijk de inschrijving op een lijst die wordt bijgehouden door een gespecialiseerde internationale instelling en gebaseerd is op selectiecriteria die de uitzonderlijke erfgoedwaarde van het goed verzekeren. Een goed mag namelijk enkel op de werelderfgoedlijst van UNESCO worden opgenomen als het aan een van de volgende criteria voldoet⁽¹²⁾:

- i) het vertegenwoordigt een meesterwerk van het menselijk creatief vernuft;
- ii) het vertoont een belangrijke uitwisseling van menselijke waarden – gedurende een bepaalde periode of binnen een cultureel gebied in de wereld – voor ontwikkelingen in architectuur of technologie, monumentale kunsten, stadsontwerp of landschapsinrichting;
- iii) het getuigt van een unieke, of ten minste een exceptionele, culturele traditie of beschaving die nog voortleeft of is verdwenen;

(12) UNESCO, Orientations devant guider la mise en œuvre de la Convention du patrimoine mondial, 31 juli 2021, pp. 23 en 30, te raadplegen op: <https://whc.unesco.org/fr/orientations/>.

de mettre en place un système d'expropriation ou tout autre mécanisme translatif du droit de propriété.

Le champ d'application de l'ordonnance en projet se décline d'un point de vue matériel et territorial. En raison de la nature d'immeuble des biens visés, le champ d'application temporel ne doit pas être défini puisque la présence temporaire de tels biens sur le territoire régional ne se pose pas.

III. 1. 1. Champ d'application matériel

Le Gouvernement est conscient des contraintes pouvant être ressenties par les titulaires de droits à l'égard des biens visés par l'ordonnance en projet. C'est pourquoi elle souhaite uniquement viser ceux qui, sur la base d'un critère objectif, présentent un caractère exceptionnel et unique justifiant leur ouverture occasionnelle au public afin de permettre qu'ils puissent être accessibles et visités selon des modalités déterminées, qui seront notamment de nature à préserver et protéger le caractère exceptionnel des biens visés. Il est évident que l'ordonnance en projet ne confère pas au public de droit subjectif à l'égard de ces biens, qui restent la propriété de leurs titulaires.

Sont donc uniquement visés par l'ordonnance en projet les biens immeubles qui sont inscrits sur la liste du patrimoine mondial de l'UNESCO conformément à la Convention concernant la protection du patrimoine mondial culturel et naturel, qui a déjà été mentionnée.

La référence à cette liste permet de déterminer le champ d'application matériel de l'ordonnance en projet sur la base d'un critère objectif, soit l'inscription sur une liste tenue par une institution internationale spécialisée et fondée sur des critères de sélection qui garantissent la valeur patrimoniale exceptionnelle du bien. En effet, un bien ne peut être inscrit sur la liste du patrimoine mondial de l'UNESCO que s'il satisfait à l'un des critères suivants⁽¹²⁾:

- i) il représente un chef-d'œuvre du génie créateur humain;
- ii) il témoigne d'un échange d'influences considérable pendant une période donnée ou dans une aire culturelle déterminée, sur le développement de l'architecture ou de la technologie, des arts monumentaux, de la planification des villes ou de la création de paysages;
- iii) il apporte un témoignage unique ou du moins exceptionnel sur une tradition culturelle ou une civilisation vivante ou disparue;

(12) UNESCO, Orientations devant guider la mise en œuvre de la Convention du patrimoine mondial, 31 juillet 2021, pp. 23 et 30, consultable sur: <https://whc.unesco.org/fr/orientations/>.

- iv) het is een uitzonderlijk voorbeeld van een type gebouw, een architectonisch of technologisch geheel, of een landschap, dat (een) belangrijke fase(s) van de menselijke geschiedenis weergeeft;
- v) het is een uitzonderlijk voorbeeld van een traditionele menselijke nederzetting, traditioneel landgebruik of zeegebruik, typerend voor een cultuur (of culturen) of een menselijke interactie met de omgeving, in het bijzonder wanneer het kwetsbaar is geworden als gevolg van onomkeerbare veranderingen;
- vi) het wordt direct of tastbaar geassocieerd met gebeurtenissen of levende tradities, met ideeën, met overtuigingen, met artistieke en literaire werken van uitzonderlijke universele betekenis. (Het Werelderfgoedcomité is van mening dat dit criterium bij voorkeur dient te worden gebruikt in combinatie met andere criteria);
- vii) het bevat ongeëvenaarde natuurfenomenen of -gebieden van uitzonderlijke natuurlijke schoonheid en esthetisch belang;
- viii) het bevat uitzonderlijke voorbeelden die belangrijke fases in de geschiedenis van de aarde weergeven, inclusief de getuigenis van het leven – zoals het fossielenarchief –, belangrijke voortgaande geologische processen in de ontwikkeling van landvormen, of belangrijke geomorfologische of fysisch-geografische elementen;
- ix) het bevat uitzonderlijke voorbeelden van belangrijke voortgaande ecologische en biologische processen in de evolutie en ontwikkeling van ecosystemen en habitats van planten en dieren, op het land, in zoet water, aan de kust en in de zee;
- x) het bevat de belangrijkste en meest waardevolle natuurlijke leefgebieden voor het ter plekke behouden van biodiversiteit, waaronder gebieden met bedreigde soorten die van uitzonderlijke universele waarde zijn vanuit het gezichtspunt van wetenschap of natuurbehoud.

Via de verwijzing naar deze lijst kan het materiële toepassingsgebied van de ordonnantie ook worden beperkt tot wat noodzakelijk lijkt in het kader van de doelstelling die het Gewest nastreeft. Slechts zes van de vijftien Belgische goederen op de Werelderfgoedlijst bevinden zich namelijk in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest⁽¹³⁾.

Er moet worden verduidelijkt dat het Gewest wel goederen kan voorstellen om op de lijst te worden ingeschreven, maar dat het Intergouvernementeel Comité voor de bescherming van het cultureel en natuurlijk erfgoed van de wereld de beslissing over de inschrijving neemt. Twee onafhankelijke raadgevingsinstanties steunen dat comité

(13) Het gaat om de Grote Markt van Brussel, de belangrijkste woningen van architect Victor Horta (Hotel Tassel, het Solvayhuis, Hotel van Eetvelde, het Hortahuis en het atelier ervan) en het Stocletpaleis. Zie de door UNESCO gepubliceerde lijst: <https://whc.unesco.org/fr/list/?search>.

- iv) il offre un exemple éminent d'un type de construction ou d'ensemble architectural ou technologique ou de paysage illustrant une période ou des périodes significative(s) de l'histoire humaine;
- v) il est un exemple éminent d'établissement humain traditionnel, de l'utilisation traditionnelle du territoire ou de la mer, qui soit représentatif d'une culture (ou de cultures), ou de l'interaction humaine avec l'environnement, spécialement quand celui-ci est devenu vulnérable sous l'impact d'une mutation irréversible;
- vi) il est directement ou matériellement associé à des événements ou des traditions vivantes, des idées, des croyances ou des œuvres artistiques et littéraires ayant une signification universelle exceptionnelle (le Comité considère que ce critère doit de préférence être utilisé conjointement avec d'autres critères);
- vii) il représente des phénomènes naturels remarquables ou des aires d'une beauté naturelle et d'une importance esthétique exceptionnelles;
- viii) il est un exemple éminemment représentatif des grands stades de l'histoire de la terre, y compris le témoignage de la vie, de processus géologiques en cours dans le développement des formes terrestres ou d'éléments géomorphologiques ou physiographiques ayant une grande signification;
- ix) il est un exemple éminemment représentatif de processus écologiques et biologiques en cours dans l'évolution et le développement des écosystèmes et communautés de plantes et d'animaux terrestres, aquatiques, côtiers et marins;
- x) il contient les habitats naturels les plus représentatifs et les plus importants pour la conservation *in situ* de la diversité biologique, y compris ceux où survivent des espèces menacées ayant une valeur universelle exceptionnelle du point de vue de la science ou de la conservation.

La référence à cette liste permet également de limiter le champ d'application matériel de l'ordonnance à ce qui paraît nécessaire dans le cadre de l'objet poursuivi par la Région. En effet, parmi les quinze biens situés en Belgique qui figurent sur la liste du patrimoine mondial, seuls six se situent en Région de Bruxelles-Capitale⁽¹³⁾.

Il doit déjà être précisé que si la Région dispose de la possibilité de proposer des biens en vue de leur inscription à la liste, c'est le Comité intergouvernemental de la protection du patrimoine mondial culturel et naturel qui décide d'inscrire ou non un bien sur la liste. Dans l'exercice de cette mission, il est accompagné de deux organisations

(13) Il s'agit de la Grand-Place de Bruxelles, des habitations majeures de l'architecte Victor Horta (l'Hôtel Tassel, l'Hôtel Solvay, l'Hôtel Van Eetvelde et la Maison et l'Atelier de Horta), et du Palais Stoclet. Voir la liste publiée par l'UNESCO: <https://whc.unesco.org/fr/list/?search>.

bij deze taak: de Internationale Raad voor Monumenten en Landschappen (ICOMOS) en de Internationale Unie voor Natuurbescherming (IUCN).

Het op die manier vastgelegde toepassingsgebied is een objectief criterium. In combinatie met de doelstellingen van deze ordonnantie rechtvaardigt dat criterium het onderscheid ten aanzien van de betrokken goederen en van degene die niet onder het toepassingsgebied van de ordonnantie vallen.

III. 1. 2. Territoriaal toepassingsgebied

De ontwerpordonnantie heeft betrekking op de onroerende goederen die ingeschreven zijn op de Werelderfgoedlijst van UNESCO en op het gewestelijke grondgebied liggen.

III.2. De naleving van de grondrechten

De Regering is zich ervan bewust dat de ontwerpordonnantie het eigendomsrecht van de betrokken personen en het recht op het ongestoord genot van de eigendom zou kunnen beperken. Deze rechten zijn vastgelegd door artikel 1 van het eerste aanvullend protocol bij het Europees verdrag voor de Rechten van de Mens (hierna “EVRM”). Hun recht op een privéleven, in de zin van artikel 22 van de Grondwet en van artikel 8 van het EVRM, kan ook worden aangetast, evenals het recht op de onschendbaarheid van de woning (artikel 15 van de Grondwet).

Behalve de afbakening van het toepassingsgebied van de ontwerpordonnantie heeft de Regering bij de opstelling van die laatste rekening gehouden met de toepasbare beginselen ten aanzien van dergelijke beperkingen en met name door alle nodige garanties voor de naleving van deze beginselen in te voeren.

Een inmenging in het eigendomsrecht en in het recht op het ongestoord genot van de eigendommen die in artikel 1 van het eerste aanvullend protocol bij het EVRM worden vastgelegd, houdt in dat die inmenging het legaliteitsbeginsel naleeft (a), een legitiem doel nastreeft (b) en noodzakelijk is in een democratische samenleving, wat inhoudt dat ze een billijk evenwicht tussen de belangen van de gemeenschap en de handhaving van de rechten van het individu naleeft⁽¹⁴⁾ (c).

Wat het recht op een privéleven en een gezinsleven betreft, moet de inmenging ook worden voorzien door een voldoende nauwkeurige wetsbepaling, een legitiem doel nastreven en noodzakelijk zijn in een democratische samenleving, wat inhoudt dat ze aan een dwingende maat-

consultatives indépendantes: le Conseil international des monuments et sites («ICOMOS») et l’Union internationale pour la conservation de la nature («UICN»).

Le champ d’application ainsi défini constitue un critère objectif. Combiné avec les objectifs de la présente ordonnance, il justifie la distinction qu’opère l’ordonnance à l’égard des biens visés et ceux qui ne tombent pas sous le champ d’application de l’ordonnance.

III. 1. 2. Champ d’application territorial

L’ordonnance en projet vise les biens immeubles inscrits sur la liste du patrimoine mondial de l’UNESCO qui se situent sur le territoire régional.

III.2. Le respect des droits fondamentaux

Le Gouvernement est conscient que l’ordonnance en projet peut potentiellement entraîner des limitations au droit de propriété des personnes concernées ainsi qu’au droit au respect des biens, notamment consacrés par l’article 1er, du premier protocole additionnel à la Convention européenne des droits de l’homme (ci-après «CEDH»). Leur droit à la vie privée au sens de l’article 22 de la Constitution et de l’article 8 de la CEDH peut également être touché, ainsi que le droit à la protection du domicile (article 15 de la Constitution).

Outre la délimitation du champ d’application de l’ordonnance en projet, le Gouvernement a construit cette dernière en ayant conscience des principes applicables à l’égard de telles limitations, et notamment en mettant en place toutes les garanties nécessaires au respect de ces principes.

Une ingérence au droit de propriété et au droit au respect des biens consacrés par l’article 1er, du premier protocole additionnel à la CEDH implique qu’elle respecte le principe de légalité (a), qu’elle poursuive un but légitime (b), et qu’elle soit nécessaire dans une société démocratique, ce qui implique qu’elle respecte un juste équilibre entre les intérêts de la communauté et la sauvegarde des droits de l’individu⁽¹⁴⁾ (c).

Concernant le droit à la vie privée et familiale, l’ingérence doit également être prévue par une disposition législative suffisamment précise, poursuivre un but légitime et être nécessaire dans une société démocratique, ce implique qu’elle réponde à un besoin social impérieux

(14) Eur. Hof R.M. (Grote Kamer), arrest *Beyeler c. Italie*, 5 januari 2000, §§ 107 tot 114.

(14) Cour eur. D.H. (grande chambre), arrêt *Beyeler c. Italie*, 5 janvier 2000, §§ 107 à 114.

schappelijke behoefte voldoet en in verhouding staat tot het nagestreefde legitieme doel⁽¹⁵⁾. Deze vereisten vallen samen met degene die van toepassing zijn ten aanzien van het recht op het ongestoord genot van de eigendom⁽¹⁶⁾.

Hoewel de onroerende goederen die onder het toepassingsgebied van de ontwerpordonnantie vallen voor zover het Gewest weet momenteel niet door hun eigenaar worden bewoond, kunnen dezelfde beginselen van toepassing zijn voor het recht op huisvesting, als verlengstuk van het door artikel 8 van het EVRM vastgelegde recht op een privéleven en een gezinsleven⁽¹⁷⁾.

III. 2. 1. *Het formele legaliteitsbeginsel*

Overeenkomstig het legaliteitsbeginsel, dat zowel uit het EVRM als uit artikel 22 van de Grondwet voortvloeit, worden de beperkingen van de betreffende rechten en vrijheden in een voldoende nauwkeurige wetsbepaling vastgelegd. De door de ontwerpordonnantie aangebrachte delegaties hebben enkel betrekking op de uitvoering van maatregelen waarvan de essentiële onderdelen zijn vastgelegd.

De ontwerpordonnantie is ook in overeenstemming met het legaliteitsbeginsel uit artikel 23, tweede lid van de Grondwet. Dat artikel legt namelijk op dat de bevoegde wetgever de culturele rechten en de voorwaarden voor de uitoefening ervan vastlegt, rekening houdend met de overeenkomstige plichten. De door de ontwerpordonnantie aangebrachte delegaties zijn beperkt tot de uitvoering van maatregelen waarvan ze het voorwerp van bepaalt, zoals infra zal worden uiteengezet.

III. 2. 2. *Het legitieme doel*

Het door de inmenging nagestreefde doel moet legitiem zijn en dus op het algemene belang of het openbaar nut gebaseerd zijn. In het licht van artikel 8 van het EVRM moet de inmenging een maatregel zijn die noodzakelijk is voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.

Dat is de grondslag van de ontwerpordonnantie.

Die strekt namelijk tot de opwaardering van het uitzonderlijke Brusselse cultureel erfgoed om de culturele ontplooiing en dus de levenskwaliteit van de bewoners van

(15) Eur. Hof. R.M., arrest M. c. Suisse, 26 april 2011, § 61; G.H., 8 december 2022, nr. 162/2022, B.8.2.

(16) In die zin: Eur. Hof. R.M. (Grote Kamer), arrest Lee c. Royaume-Uni, 18 januari 2001, § 121; Eur. Hof. R.M. (Grote Kamer), arrest Iatridis c. Grèce, 25 maart 1999, § 69.

(17) Eur. Hof. R.M. arrest Winterstein et autres c. France, 17 oktober 2013, § 141 tot § 167.

et reste proportionnée au but légitime poursuivi⁽¹⁵⁾. Ces exigences se confondent avec celles applicables à l'égard du droit au respect des biens⁽¹⁶⁾.

Bien qu'à la connaissance de la Région, à l'heure actuelle, les biens immeubles entrant dans le champ d'application de l'ordonnance en projet ne sont pas habités par leur propriétaire, les mêmes principes peuvent trouver à s'appliquer à l'égard du droit au logement, comme déclinaison du droit à la vie privée et familiale consacré par l'article 8 de la CEDH⁽¹⁷⁾.

III. 2. 1. *Le principe de légalité formelle*

Conformément au principe de légalité, qui découle tant de la CEDH que de l'article 22 de la Constitution, les limitations aux droits et libertés en cause sont contenues dans une disposition législative suffisamment précise. Les délégations opérées par l'ordonnance en projet ne portent que sur l'exécution de mesures dont les éléments essentiels sont déterminés.

L'ordonnance en projet est également conforme au principe de légalité contenu à l'article 23, alinéa 2, de la Constitution. Ce dernier impose en effet que le législateur compétent fixe les droits culturels et les conditions de leur exercice en tenant compte des obligations correspondantes. Les délégations opérées par l'ordonnance en projet se limitent à l'exécution de mesures dont elle détermine l'objet, comme cela sera exposé infra.

III. 2. 2. *Le but légitime*

Le but poursuivi par l'ingérence doit être légitime, soit se fonder sur l'intérêt général ou l'utilité publique. Au regard de l'article 8 de la CEDH, l'ingérence doit constituer une mesure qui est nécessaire, notamment, à la protection des droits et libertés d'autrui.

Il s'agit du fondement de l'ordonnance en projet.

En effet, celle-ci tend à la valorisation du patrimoine culturel exceptionnel bruxellois en vue de favoriser l'épanouissement culturel, et donc la qualité de vie, des habitants

(15) Cour eur. D.H., arrêt M. c. Suisse, 26 avril 2011, § 61; C.C., 8 décembre 2022, n° 162/2022, B.8.2.

(16) En ce sens: Cour eur. D.H. (grande chambre), arrêt Lee c. Royaume-Uni, 18 janvier 2001, § 121; Cour eur. D.H. (grande chambre), arrêt Iatridis c. Grèce, 25 mars 1999, § 69.

(17) Cour eur. D.H., arrêt Winterstein et autres c. France, 17 octobre 2013, § 141 à § 167.

het Gewest te bevorderen en zowel zijn nationale als internationale aantrekkelijkheid te verzekeren. De positieve effecten van de door de ontwerpordonnantie nagestreefde erfgoedopwaardering voor de sociale en economische ontwikkeling van het Gewest zijn ook de grondslagen van het Gewest.

Er moet ook worden benadrukt dat artikel 1 van de Kaderconventie van de Raad van Europa over de waarde van het cultureel erfgoed voor de samenleving voorziet dat de staten die er partij van zijn, moeten erkennen dat de instandhouding van het cultureel erfgoed en het duurzame gebruik ervan gericht zijn op de menselijke ontwikkeling en de levenskwaliteit.

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft de legitimiteit van het cultuurbeleid voortdurend erkend.

In een zaak waarin het door een staat ingestelde voorkeurecht in vraag werd gesteld, oordeelde het dat de controle van de markt van kunstwerken erfgoedbelang heeft voor de staat en aansluit bij het nastreven van een legitiem doel ter bescherming van het cultureel en artistiek erfgoed van een land⁽¹⁸⁾.

In diezelfde zin oordeelde het Europees Hof voor de Rechten van de Mens dat een maatregel voor de instandhouding van beschermde onroerende goederen als historische monumenten en die streeft naar de geschiktste oplossing om zowel de belangen van de samenleving, zoals een ruime toegankelijkheid voor het publiek, als die van de eigenaars te waarborgen, beschouwd moet worden als een maatregel die een legitiem doel nastreeft in het kader van de bescherming van het cultureel erfgoed van een staat⁽¹⁹⁾.

De Grote Kamer van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft ook het legitieme karakter erkend van de staat die de voorkeur geeft aan de geschiktste oplossing om universele kunstwerken op zijn grondgebied ruim toegankelijk te maken voor het publiek, in het algemene belang van de universele cultuur⁽²⁰⁾.

Tot slot was het Hof in een arrest over de onteigening van een gebouw door de bescherming ervan als cultureel goed van oordeel dat deze inmenging in het eigendomsrecht een legitiem doel nastreefde in het kader van de bescherming van het cultureel erfgoed⁽²¹⁾.

(18) Eur. Hof. R.M., arrest Ruspoli Morenes c. Spanje, 28 juni 2011, § 35.

(19) Eur. Hof R.M., arrest Debelianovi c. Bulgarije, 29 maart 2007, §§ 53 en 54.

(20) Eur. Hof R.M. (Grote Kamer), arrest Beyeler c. Italië, 5 januari 2000, § 113.

(21) Eur. Hof. R.M., arrest Kozacioglu c. Turkije, 31 juli 2007, § 33.

de la Région, de ses visiteurs, et d'assurer l'attractivité de celle-ci tant au niveau national qu'international. Les effets positifs de la valorisation patrimoniale poursuivie par l'ordonnance en projet sur le développement social et économique de la Région constituent également des fondements de cette dernière.

Il faut également souligner que l'article 1er de la Convention-cadre du Conseil de l'Europe sur la valeur du patrimoine culturel pour la société prévoit que les États parties conviennent de reconnaître que la conservation du patrimoine culturel et son utilisation durable ont comme but le développement humain et la qualité de vie.

La Cour européenne des droits de l'homme a reconnu de manière constante la légitimité des politiques en matière culturelle.

Dans une affaire où était en cause le droit de préemption mis en place par un État, elle a considéré que le contrôle du marché des œuvres d'art présente un intérêt pour le patrimoine de l'État et traduit la poursuite d'un but légitime dans l'optique de la protection du patrimoine culturel et artistique d'un pays⁽¹⁸⁾.

Dans le même sens, la Cour européenne des droits de l'homme a jugé qu'une mesure tendant à préserver des biens immobiliers classés en tant que monuments historiques et visant à privilégier la solution la plus apte à garantir tant les intérêts de la société, comme une large accessibilité au bénéfice du public, que ceux des propriétaires doit être considérée comme poursuivant un but légitime dans le cadre de la protection du patrimoine culturel d'un État⁽¹⁹⁾.

La grande chambre de la Cour européenne des droits de l'homme a également reconnu le caractère légitime de l'action de l'État qui privilégie la solution la plus apte à garantir une large accessibilité au bénéfice du public d'œuvres d'art universelles présentes sur son territoire, dans l'intérêt général de la culture universelle⁽²⁰⁾.

Enfin, dans un arrêt relatif à une expropriation d'un immeuble en raison de son classement comme bien culturel, la Cour a estimé que cette ingérence dans le droit de propriété poursuivait un but légitime dans le cadre de la protection du patrimoine culturel⁽²¹⁾.

(18) Cour eur. D.H., arrêt Ruspoli Morenes c. Espagne, 28 juin 2011, § 35.

(19) Cour eur. D.H., arrêt Debelianovi c. Bulgarije, 29 mars 2007, §§ 53 et 54.

(20) Cour eur. D.H. (grande chambre), arrêt Beyeler c. Italië, 5 janvier 2000, § 113.

(21) Cour eur. D.H., arrêt Kozacioglu c. Turquie, 31 juillet 2007, § 33.

Gelet op deze vaste rechtspraak is de Regering van oordeel dat het legitieme karakter van de door de ontwerpordonnantie nagestreefde doelstelling is vastgesteld.

III. 2. 3. Het evenredigheidsbeginsel

Tot slot moet er een redelijke evenredigheid zijn tussen de aangewende middelen en het beoogde doel opdat er een billijk evenwicht is tussen het algemene belang en de bescherming van de grondrechten.

Om dat evenwicht te beoordelen, gaat het Europees Hof voor de Rechten van de Mens na of de inmenging geen onevenredig hoge impact heeft op de betrokken mensen⁽²²⁾.

De omvang van de controle hangt af van de doorgevoerde maatregelen. Hij onderscheidt namelijk de maatregelen die tot een ontneming van het eigendom leiden van de maatregelen die het gebruik van het eigendom regelen. De controle ervan is strikter ten aanzien van die eerste omdat die in principe buitensporig zijn als er geen gepaste schadevergoeding tegenover staat⁽²³⁾, wat niet het geval is voor de maatregelen die het gebruik van de goederen regelen⁽²⁴⁾.

De ontwerpordonnantie voorziet dat, onder bepaalde voorwaarden en aan bepaalde modaliteiten, de onroerende goederen binnen haar toepassingsgebied toegankelijk worden gemaakt voor het publiek, via een onderhandelde overeenkomst met de personen die er de rechten van hebben of via de goedkeuring van een regeringsbesluit. Ze voorziet een beperkte occasionele opening voor het publiek⁽²⁵⁾, met een in tijd beperkte frequentie.

Ze legt geen overdracht van het eigendomsrecht van de betrokken goederen op, verbiedt hun rechthouders niet om hun goed te verkopen of te verhuren en belet hen evenmin om hun goed te gebruiken.

Ze voorziet bovendien dat de occasionele opening voor het publiek niet meer dan vijftien dagen per jaar mag bedragen, wat een beperkte beperking verzekert voor de eigenaar.

(22) Eur. Hof. R.M., arrest Preite c. Italië, 17 november 2015, § 46; Eur. Hof. R.M., arrest Moreno Diaz Pena et al. c. Portugal, 4 juni 2015, § 76.

(23) Eur. Hof. R.M., arrest Vistiņš et Perepjolkins c. Lettonie, 25 oktober 2012, § 110; Eur. Hof. R.M., arrest Yetiş et autres c. Turquie, 6 juli 2010, § 45.

(24) Eur. Hof. R.M. (Grote Kamer), arrest Brosset-Triboulet et autres c. France, 29 maart 2010, § 94; Eur. Hof. R.M. (Grote Kamer), arrest Depalle c. France, 29 maart 2010, § 91.

(25) Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft al geoordeeld dat een maatregel niet met een formele onteigening en evenmin met een feitelijke onteigening kan worden gelijkgesteld als de effecten ervan tijdelijk zijn (Eur. Hof. R.M., arrest Debelianovi c. Bulgarije, 29 maart 2007, § 51).

Au vu de cette jurisprudence constante, le Gouvernement considère que le caractère légitime des objectifs poursuivis par l'ordonnance en projet est établi.

III. 2. 3. Le principe de proportionnalité

Enfin, un rapport raisonnable de proportionnalité doit exister entre les moyens employés et le but visé, pour qu'un juste équilibre existe entre les exigences de l'intérêt général et les exigences de la sauvegarde des droits fondamentaux.

Pour apprécier cet équilibre, la Cour européenne des droits de l'homme vérifie si l'ingérence ne fait pas peser sur les personnes concernées une charge disproportionnée⁽²²⁾.

L'étendue du contrôle de la Cour dépend des mesures mises en place: elle distingue en effet les mesures aboutissant à une privation de la propriété de celles qui réglementent l'usage de la propriété. Son contrôle est plus strict à l'égard des premières, puisqu'elle considère qu'elles sont en principe excessives en l'absence d'une indemnisation adéquate⁽²³⁾, ce qui n'est pas le cas à l'égard des mesures de réglementation de l'usage des biens⁽²⁴⁾.

L'ordonnance en projet prévoit de rendre accessible au public, à certaines conditions et selon certaines modalités, les biens immeubles entrant dans son champ d'application, soit dans le cadre d'une convention négociée avec les personnes qui en ont les droits, soit par le biais de l'adoption d'un arrêté du Gouvernement. Elle prévoit une ouverture occasionnelle au public limitée⁽²⁵⁾, à une fréquence limitée dans le temps.

Elle n'impose aucun transfert du droit de propriété des biens concernés, n'interdit pas à leurs titulaires de vendre leur bien ou de louer, et ne les empêche pas de jouir de leur bien.

Elle prévoit par ailleurs que l'ouverture occasionnelle au public ne peut excéder quinze jours par année, ce qui est de nature à garantir une contrainte limitée pour son propriétaire.

(22) Cour eur. D.H., arrêt Preite c. Italie, 17 novembre 2015, § 46; Cour eur. D.H., arrêt Moreno Diaz Pena et autres c. Portugal, 4 juin 2015, § 76.

(23) Cour eur. D.H., arrêt Vistiņš et Perepjolkins c. Lettonie, 25 octobre 2012, § 110; Cour eur. D.H., arrêt Yetiş et autres c. Turquie, 6 juillet 2010, § 45.

(24) Cour eur. D.H. (grande chambre), arrêt Brosset-Triboulet et autres c. France, 29 mars 2010, § 94; Cour eur. D.H. (grande chambre), arrêt Depalle c. France, 29 mars 2010, § 91.

(25) La Cour européenne des droits de l'homme a déjà considéré que lorsque les effets d'une mesure sont temporaires, elle ne peut être assimilée à une expropriation formelle ni à une expropriation de fait (Cour eur. D.H., arrêt Debelianovi c. Bulgarie, 29 mars 2007, § 51).

De ontwerpordonnantie leidt dus tot een regelgeving van het gebruik van de betrokken goederen in de zin van artikel 1, tweede lid van het eerste aanvullend protocol bij het EVRM, zoals bevestigd door de Raad van State in zijn advies.

Er moet eerst worden benadrukt dat de staten volgens het Europees Hof voor de Rechten van de Mens een ruime beoordelingsmarge hebben om te beslissen over de door te voeren maatregelen om het gebruik van een goed te reglementeren⁽²⁶⁾ en dat deze beoordelingsmarge “nog ruimer” is als het betrokken goed culturele waarde heeft of als historisch erfgoed beschermd is⁽²⁷⁾. Het Gewest oefent zijn bevoegdheid dus uit in het kader van een uiterst ruime beoordelingsmarge aangezien de betrokken goederen ingeschreven zijn op de Werelderfgoedlijst van UNESCO.

Bovendien houdt het Hof in de evenredigheidsbeoordeling van de maatregel ook rekening met reeds bestaande beperkingen op het goed⁽²⁸⁾. Welnu, de goederen die onder het toepassingsgebied van de ontwerpordonnantie vallen zijn noodzakelijk goederen die al voorafgaand werden beschermd door hun inschrijving op de Werelderfgoedlijst van UNESCO. Dat geldt in ieder geval voor alle goederen die momenteel onder het toepassingsgebied van de ontwerpordonnantie vallen.

De ontwerpordonnantie voert verschillende elementen in om te verzekeren dat er een billijk evenwicht is tussen het algemene belang en de bescherming van de grondrechten.

Vooraleer de goedkeuring van de ontwerpordonnantie voor te stellen moet eerst worden verduidelijkt dat het Gewest altijd voor onderhandelingen met de betrokken eigenaars heeft gekozen. Op die manier zijn het Solvayhuis en Hotel van Eetvelde vandaag toegankelijk voor het publiek, maar niet alle eigenaars van de uitzonderlijke goederen op het gewestelijke grondgebied hebben aanvaard om in onderlinge overeenstemming met het Gewest een bepaalde toegankelijkheid voor het publiek mogelijk te maken. Dat heeft het Gewest aangezet om een wetgevend instrument te overwegen dat deze occasionele opening voor het publiek mogelijk kan maken als er geen informele oplossing met de eigenaars kan worden gevonden.

(26) Eur. Hof R.M., arrest Ruspoli Morenes c. Espagne, 28 juni 2011, § 39.

(27) *Ibidem*, § 40.

(28) Eur. Hof. R.M., beslissing Furst von Thurn und Taxis c. Duitsland, 14 mei 2013, § 24.

L'ordonnance en projet aboutit donc à une réglementation de l'usage des biens visés au sens de l'article 1er, alinéa 2, du premier protocole additionnel à la CEDH, comme l'a confirmé le Conseil d'État dans son avis.

D'emblée, il doit être souligné que, selon la Cour européenne des droits de l'homme, les États jouissent d'une large marge d'appréciation pour décider des mesures à mettre en œuvre pour réglementer l'usage d'un bien⁽²⁶⁾, et que cette marge d'appréciation est «encore plus large» lorsque le bien concerné a été déclaré d'intérêt culturel ou classé patrimoine historique⁽²⁷⁾. La Région exerce donc sa compétence dans le cadre d'une marge d'appréciation extrêmement large puisque sont visés des biens inscrits sur la liste du patrimoine mondial de l'UNESCO.

Par ailleurs, la Cour prend également en compte la préexistence de restrictions sur le bien dans l'appréciation de la proportionnalité de la mesure⁽²⁸⁾. Or, les biens entrant dans le champ d'application de l'ordonnance en projet sont nécessairement des biens qui ont déjà fait l'objet d'un classement préalable en raison de leur inscription sur la liste du patrimoine mondial de l'UNESCO. À tout le moins, c'est le cas de tous les biens qui entrent actuellement dans le champ d'application de l'ordonnance en projet.

L'ordonnance en projet met en place plusieurs éléments afin de garantir le juste équilibre entre les exigences de l'intérêt général et les exigences de la sauvegarde des droits fondamentaux.

Tout d'abord, il doit être précisé qu'avant de proposer l'adoption de l'ordonnance en projet, la Région a toujours suivi la voie de la négociation avec les propriétaires concernés. C'est ainsi que l'Hôtel Solvay et l'Hôtel van Eetvelde sont aujourd'hui accessibles au public. Toutefois, tous les propriétaires des biens exceptionnels situés sur le territoire régional n'ont pas accepté d'organiser de commun accord avec la Région une certaine accessibilité du public. C'est notamment ce qui a motivé la Région à penser à un instrument législatif pouvant permettre cette ouverture occasionnelle au public lorsqu'une solution ne pouvait pas être trouvée avec les propriétaires dans un cadre informel.

(26) Cour eur. D.H., arrêt Ruspoli Morenes c. Espagne, 28 juin 2011, § 39.

(27) *Ibidem*, § 40.

(28) Cour eur. D.H., décision Furst von Thurn und Taxis c. Allemagne, 14 mai 2013, § 24.

Er moet worden benadrukt dat zowel het Grondwettelijk Hof⁽²⁹⁾ als het Europees Hof voor de Rechten van de Mens⁽³⁰⁾ in het evenredigheidsonderzoek van de maatregelen ter beperking van het eigendomsrecht rekening houden met garanties voor de betrokken eigenaars.

Welnu, de ontwerpordonnantie voorziet verschillende garanties die ervoor zorgen dat de rechten van de betrokken eigenaars in het licht van de nagestreefde doelstellingen niet buitensporig worden aangetast.

Zoals uiteengezet voorziet de ontwerpordonnantie eerst en vooral slechts één beperkte categorie van onroerende goederen.

Daarna wordt voorzien dat de bij de personen die betrokken zijn bij de occasionele opening voor het publiek van het goed, en met name de eigenaar van dat goed, hun opmerkingen kunnen uitbrengen vóór de goedkeuring van het regeringsbesluit dat een uitspraak doet over de occasionele opening voor het publiek. De Regering moet rekening houden met deze opmerkingen en de beslissing om het besluit goed te keuren zal op dat vlak moeten worden gemotiveerd.

De ontwerpordonnantie voorziet bovendien dat er voor elke procedure tot occasionele opening voor het publiek een comité van experts moet worden geraadpleegd. Dat comité moet een advies aan de Regering uitbrengen over de haalbaarheid van de occasionele opening voor het publiek van het goed en, in voorkomend geval, de modaliteiten ervan.

Nadat dat advies is uitgebracht, kunnen de betrokken personen hun opmerkingen ook uitbrengen en gehoord worden voordat het besluit tot occasionele opening van het goed voor het publiek goedgekeurd wordt. Er wordt bovendien voorzien dat het voorontwerp van besluit nog voor de hoorzitting ter kennis van hen moet worden gebracht.

Er moet nog worden vermeld dat, als de Regering beslist om de procedure tot occasionele opening voor het publiek voort te zetten, de persoon of personen kan of kunnen onderhandelen over een overeenkomst waarin de modaliteiten van de occasionele opening voor het publiek worden vastgesteld. Ze zullen ook de garantie hebben dat ze altijd met het Gewest de modaliteiten kunnen bepalen die hen beter zouden kunnen schikken dan als ze eenzijdig door de Regering zouden worden vastgelegd.

(29) Arbitragehof, 6 juli 2005, nr. 120/2005, B.19; Arbitragehof, 20 april 2005, nr. 69/2005, B.17.10; Arbitragehof, 9 februari 2005, nr. 32/2005, B.10.

(30) Eur. Hof R.M., beslissing Galtieri c. Italie, 24 januari 2006; Eur. Hof R.M. (Grote Kamer), arrest Immobiliare Saffi c. Italie, 28 juli 1999, § 54.

Il faut souligner que tant la Cour constitutionnelle⁽²⁹⁾ que la Cour européenne des droits de l'homme⁽³⁰⁾ prennent en compte l'existence de garanties en faveur des propriétaires concernés dans l'examen de la proportionnalité des mesures de limitation du droit de propriété.

Or, l'ordonnance en projet prévoit plusieurs garanties qui permettent de ne pas affecter de manière excessive les droits des propriétaires concernés au regard des objectifs poursuivis.

Tout d'abord, comme cela a été exposé, l'ordonnance en projet ne vise qu'une catégorie limitée de biens immeubles.

Ensuite, il est prévu que les personnes concernées par la procédure d'ouverture occasionnelle au public du bien, et notamment le propriétaire de ce dernier, aient la possibilité de faire valoir leurs observations avant l'adoption de l'arrêté du Gouvernement qui statue sur l'ouverture occasionnelle au public. Ces observations devront ainsi être prises en compte par le Gouvernement et la décision d'adopter l'arrêté devra être motivée à cet égard.

Par ailleurs, l'ordonnance en projet prévoit la saisine pour chaque procédure d'ouverture occasionnelle au public, d'un comité d'experts indépendants qui sera chargé de rendre un avis au Gouvernement sur la faisabilité de l'ouverture occasionnelle au public du bien et, le cas échéant, ses modalités.

Après que cet avis ait été rendu, les personnes concernées peuvent également faire valoir leurs observations et être entendues avant que l'arrêté décidant de l'ouverture occasionnelle du bien au public soit adopté. Il est d'ailleurs prévu que l'avant-projet d'arrêté doit leur être notifié avant l'audition.

Il faut encore mentionner que, si le Gouvernement décide de poursuivre la procédure d'ouverture occasionnelle au public, le(s) personne(s) concerné(s) peuvent négocier la conclusion d'une convention arrêtant les modalités de l'ouverture occasionnelle au public. Ils auront ainsi la garantie de toujours pouvoir déterminer avec la Région des modalités qui pourraient mieux leur convenir que si elles étaient arrêtées unilatéralement par le Gouvernement.

(29) C.A., 6 juillet 2005, n° 120/2005, B.19; C.A., 20 avril 2005, n° 69/2005, B.17.10; C.A., 9 février 2005, n° 32/2005, B.10.

(30) Cour eur. D.H., décision Galtieri c. Italie, 24 janvier 2006; Cour eur. D.H. (grande chambre), arrêt Immobiliare Saffi c. Italie, 28 juillet 1999, § 54.

Bovendien worden de kosten die verbonden zijn aan de occasionele opening voor het publiek integraal ten laste genomen door het Gewest, hierin begrepen de reële en noodzakelijke kosten die deze opening zou meebrengen voor de betrokken personen.

Er moet ook worden benadrukt dat het in het kader van de occasionele opening voor het publiek van het goed goedgekeurde regeringsbesluit een administratieve handeling is die voor de Raad van State kan worden aangevochten.

Tot slot wordt de occasionele opening voor het publiek voor een maximale, hernieuwbare termijn van vijf jaar voorzien. In geval van verlenging kunnen de betrokken personen schriftelijk hun opmerkingen over het voorontwerp van besluit tot verlenging uitbrengen. Als de Regering beslist om de occasionele opening voor het publiek te verlengen, kunnen de betrokken personen opnieuw een overeenkomst sluiten om deze occasionele opening voor het publiek te organiseren.

Gelet op het geheel van de elementen die hierboven uiteengezet werden, wordt er gepreciseerd, in de mate dat het nodig is, dat er bijvoorbeeld geen compensatie voorzien is voor eventuele genotsstoornissen of waardeverliezen ten voordele van de personen getroffen door de occasionele opening van het goed voor het publiek in overeenstemming met de regels die van toepassing zijn op de beperking van het eigendomsrecht zoals geïnterpreteerd door het Europees hof van de rechten van de mens en het Grondwettelijk hof, zonder afbreuk te doen aan de tenlasteneming van de reële en noodzakelijke kosten die de opening voor het publiek veroorzaakt voor de betrokken personen. Zoals uiteengezet in artikel 7 van de ontwerpordonnantie, wordt een deel van de inkomsten, die zouden kunnen gegenereerd worden door de opening van het goed voor het publiek, doorgestort aan de eigenaar(s).

Rekening houdend met het voorgaande, en in het bijzonder de waarborgen die voorzien zijn (duur beperkt tot 15 dagen per jaar, periode van maximaal 5 jaar, uitzonderlijk karakter van de bedoelde goederen, advies van het Comité, mogelijkheid voor de betrokken personen om het opmerkingen uit te brengen en gehoord te worden, mogelijkheid tot een onderhandelde overeenkomst, tenlasteneming van de kosten, beroep bij de Raad van State) lijkt de proportionaliteit van de maatregel gerechtvaardigd met het oog op het aanwezig belang en de betrokken rechten, rekening houdend met de beoogde doelstellingen.

III.3. III.3 Het comité van onafhankelijke experts

Gelet op de techniciteit van deze kwesties en dus op de noodzaak om experts in te zetten om de Regering advies te

En outre, les frais liés à l'ouverture occasionnelle au public sont intégralement pris en charge par la Région, en ce compris les frais réels et nécessaires éventuels que cette ouverture engendrerait pour les personnes concernées.

Il faut également souligner que l'arrêté du Gouvernement adopté dans le cadre de la procédure d'ouverture occasionnelle au public du bien constitue un acte administratif attaquant devant le Conseil d'État.

Enfin, l'ouverture occasionnelle au public est prévue pour une période de cinq années maximum, renouvelable. En cas de prolongation, les personnes concernées disposent de la possibilité de faire valoir leurs observations écrites sur l'avant-projet d'arrêté de prolongation. Si le Gouvernement décide de poursuivre l'ouverture occasionnelle au public, les personnes concernées ont une nouvelle fois la possibilité de conclure une convention organisant cette ouverture occasionnelle au public.

Au vu de l'ensemble des éléments exposés ci-dessus, il est précisé, pour autant que de besoin, qu'aucune compensation pour trouble de jouissance ou pour perte de valeur éventuelle par exemple, n'est prévue en faveur des personnes impactées par l'ouverture occasionnelle du bien au public conformément aux principes applicables en matière de mesures de limitation du droit de propriété tels qu'interprétés par la Cour européenne des droits de l'homme et la Cour constitutionnelle, sans préjudice de la prise en charge des frais réels et nécessaires qu'engendrerait pour les personnes concernées l'ouverture au public. Comme exposé à l'article 7 de l'ordonnance en projet, si des revenus devaient être générés par l'accès au public du bien, ceux-ci seront reversés en partie au(x) propriétaire(s).

Compte tenu de ce qui précède, et en particulier des garanties prévues (durée limitée à 15 jours/an, période de 5 ans maximum, caractère exceptionnel des biens visés, avis du Comité, possibilité pour les personnes intéressées de faire valoir leurs observations et d'être entendu, possibilité de conclure une convention négociée, prise en charge des frais, recours au Conseil d'État), la proportionnalité de la mesure paraît justifiée au regard des intérêts en présence et des droits en cause, compte tenu de l'objectif poursuivi.

III.3. III.3 Le comité d'experts indépendants

Au vu de la technicité des questions en jeu et donc de la nécessité d'être accompagné de personnalités spécialisées

verlenen over de door de ontwerpordonnantie toegewezen opdrachten, wordt een gespecialiseerd comité met onafhankelijke experts ingesteld.

Om de administratieve diensten te stroomlijnen werd beslist dat het comité uit leden van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen (KCML) zal bestaan. De modaliteiten met betrekking tot de werking van het Comité (quorum, organisatie, onverenigbaarheden, enz.) worden geregeld volgens degene die van toepassing zijn op de KCML.

Door de specifieke kenmerken van de opening van uitzonderlijk goederen voor het publiek kan de KCML zich laten bijstaan door externe deskundigen die gespecialiseerd zijn in de openstelling en veiligheid van erfgoedgebouwen die worden bezocht door het publiek (brandpreventievereisten, nooduitgangen, enz.). Deze deskundigen kunnen bijvoorbeeld brandweerman of -vrouw zijn of zijn geweest. Het spreekt voor zich dat ze moeten voldoen aan de vereisten voor verenigbaarheid en belangenconflicten die van toepassing kunnen zijn op hun functie. Ze hoeven niet noodzakelijk ervaring te hebben in het bewaren of opwaarderen van erfgoed.

Dat comité zal een advies uitbrengen over de modaliteiten om deze occasionele opening voor het publiek verenigbaar te maken met de kenmerken ervan (modaliteiten voor de bescherming van het goed en de elementen die zich er bevinden, beperking van het aantal gelijktijdige bezoekers, enz.). Het comité zal er met name voor zorgen dat de occasionele opening voor het publiek van het goed de bescherming van de goederen en de gevolgen ervan naleeft (zie in dat opzicht punt III.5).

III.4. Verenigbaarheid met de bescherming en met de gevolgen ervan

Het spreekt vanzelf dat de occasionele opening voor het publiek van het goed overeenkomstig de in de artikelen 231 tot 238 van het BWRO genoemde bescherming en de gevolgen ervan tot stand komt. Zo mag het gebruik van het goed niet leiden tot waardeverlies ervan, zoals vastgelegd in de criteria in artikel 206, 1° van het BWRO.

Dat is exact de rol van het voornoemde comité van experts, dat een advies zal uitbrengen over de modaliteiten die in het licht van de in artikel 206 genoemde belangen moeten worden uitgevoerd.

pour rendre des avis au Gouvernement relatif aux missions confiées par l'ordonnance en projet, il est institué un comité d'experts indépendants spécialisé.

Dans un souci de rationalisation des services administratifs, il a été décidé que le Comité serait composé des membres de la Commission Royale des Monuments et Sites («CRMS»). Les modalités relatives au fonctionnement du Comité (quorum, organisations, incompatibilités, etc.) seront réglées par celles applicables à la CRMS.

Vu les spécificités relatives à l'ouverture d'un bien exceptionnel au public, la CRMS pourra se faire assister par des experts externes spécialisés dans l'ouverture et la sécurité de bâtiments patrimoniaux fréquentés par le public (exigences en matière de prévention des incendies, sorties de secours, etc.). Il peut s'agir, par exemple, de personnes qui exercent ou ont exercé la fonction de sapeur-pompier ou une fonction à un grade supérieur. Il est évident que ces personnes devront respecter les exigences de compatibilité et de conflits d'intérêts éventuellement applicables à leur fonction. Ces personnes ne devront pas nécessairement disposer d'une expérience en matière de sauvegarde ou de valorisation du patrimoine.

Ce comité remettra un avis sur les modalités à mettre en œuvre pour que cette ouverture occasionnelle au public soit compatible avec ses caractéristiques (modalités de protection du bien et des éléments qui s'y trouvent, limitation du nombre de visiteurs simultanés, etc.). Le comité veillera notamment à ce que l'ouverture occasionnelle au public du bien se fasse dans le respect du classement des biens et de ses effets (voir le point III.4 à cet égard).

III.4. Compatibilité avec le classement et ses effets

Il est évident que l'ouverture occasionnelle au public du bien se fait en accord avec le classement des biens et ses effets énoncés aux articles 231 à 238 du CoBAT. Ainsi, le bien doit notamment être utilisé d'une manière qui ne lui fait pas perdre son intérêt selon les critères définis à l'article 206, 1°, du CoBAT.

C'est précisément le rôle du comité d'experts précité, qui rendra un avis sur les modalités à mettre en œuvre au regard des intérêts mentionnées à l'article 206.

III.5. Inbreuken en sancties

De door het Gewest nagestreefde doelstellingen kunnen enkel worden bereikt als de niet-naleving van de bepalingen wordt gesanctioneerd.

In titel X van het BWRO, met name in artikel 300, 5° zijn al inbreuken en sancties voorzien over goederen die beschermd zijn of op de bewaarlijst ingeschreven zijn.

Aangezien de door de ontwerpordonnantie bedoelde goederen beschermd of op de bewaarlijst ingeschreven moeten zijn, mag er geen overlapping met de bepalingen van het BWRO zijn en mogen enkel feiten die specifiek zijn aan de bepalingen van de ontwerpordonnantie strafbaar worden gesteld. Het gaat over de niet-naleving van de modaliteiten van de occasionele opening van het goed voor het publiek. Men zou bijvoorbeeld kunnen denken aan een eigenaar die de toegang tot de occasioneel voor het publiek geopende delen verbiedt.

Aangezien het BWRO al voorziet in strafrechtelijke sancties voor bepaalde handelingen die kunnen worden uitgevoerd op uitzonderlijke eigendommen, werd besloten om alleen gebruik te maken van administratieve sancties.

Commentaar bij de artikelen

Artikel 1

Het eerste artikel behoeft geen bijzondere commentaar.

Artikel 2

Artikel 2 somt bepaalde gebruikte begrippen op en omschrijft ze, waaronder de categorie van betrokken goederen. De beginselen in verband met het toepassingsgebied werden in punt III.1 uiteengezet.

Deze bepaling werd aangepast om rekening te houden met de opmerkingen van de Raad van State.

Natuurlijk kan de Regering de uitoefening van haar bevoegdheden delegeren aan één van haar ministers in overeenstemming met artikel 69 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen en artikel 36 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 tot hervorming van de Brusselse instellingen. Zij kan ook indien zij dat wenst een beroep doen op de diensten van de administratie

III.5. Infractions et sanctions

Les objectifs poursuivis par la Région ne pourront être atteints que si des sanctions sont prévues en cas de non-respect de ses dispositions.

Des infractions et sanctions sont déjà prévues à l'égard des biens classés ou inscrits sur la liste de sauvegarde titre X du CoBAT, notamment à l'article 300, 5°.

Dans la mesure où les biens visés par l'ordonnance en projet seront nécessairement des biens classés ou inscrits sur la liste de sauvegarde, il y a lieu de ne pas faire double emploi avec les dispositions du CoBAT et d'ériger en infraction uniquement les faits propres aux dispositions de l'ordonnance en projet. Il s'agit du non-respect des modalités d'ouverture occasionnelle du bien au public. On pourrait, par exemple, penser au propriétaire qui refuse de permettre l'accès aux parties du bien accessibles occasionnellement au public.

Puisque le CoBAT prévoit déjà des sanctions pénales pour certains actes qui pourraient être portés sur les biens exceptionnels, il a été décidé de ne recourir qu'aux sanctions administratives.

Commentaire des articles

Article 1er

L'article premier n'appelle pas de commentaire particulier.

Article 2

L'article 2 énumère et définit certains termes utilisés, dont notamment la catégorie de biens visés. Les principes relatifs au champ d'application matériel ont été exposés au point III.1.

Il a été adapté pour faire suite aux remarques du Conseil d'État.

Bien entendu, le Gouvernement peut déléguer l'exercice de ses compétences à l'un de ses ministres conformément à l'article 69 de la loi spéciale de réformes institutionnelles du 8 août 1980 et à l'article 36 de la loi spéciale du 12 janvier 1989 relative aux institutions bruxelloises. Il peut également requérir s'il le souhaite le concours des services de l'administration.

Artikel 3

Naar het voorbeeld van de KCML en de Commissie voor roerend en immaterieel cultureel erfgoed is technische bijstand voor de Regering noodzakelijk om de doelstellingen van de ontwerpordonnantie te verwezenlijken.

Gelet op het tijdelijke karakter van de technische bijstand, die enkel zal worden verleend als de Regering beslist om een procedure tot occasionele opening voor het publiek in te stellen voor een goed, zou het noch doeltreffend noch gepast zijn om een nieuwe permanente instantie op te richten.

Er werd dus voor gekozen dat het expertencomité uit leden van de KCML zal bestaan.

Gelet op het specifieke karakter van de opening van uitzonderlijke goederen voor het publiek werd bovendien voorzien dat het Comité zich kan laten bijstaan door externe deskundigen die gespecialiseerd zijn in de openstelling en veiligheid van uitzonderlijke goederen die opengesteld zijn voor het publiek.

Voor het overige wordt verwezen naar punt III.3. en III.4.

Deze bepaling werd aangepast om rekening te houden met de opmerkingen van de Raad van State.

Artikel 4

Om doeltreffend te handelen, komt het initiatief van de Regering. Dat is gerechtvaardigd door het beperkte aantal goederen in het toepassingsgebied van de ontwerpordonnantie en de wil van het Gewest om te onderzoeken hoe deze uitzonderlijke goederen in alle gevallen occasioneel kunnen worden opengesteld voor het publiek kunnen worden gesteld, in overeenstemming met de internationale verbintenissen van het Gewest en de beginselen die in de punten I en III worden uiteengezet. Als met andere woorden een Brussels goed op de Werelderfgoedlijst van UNESCO staat, wat in principe veronderstelt dat het Gewest vooraf de inschrijving ervan heeft aangevraagd, moet het Gewest onderzoeken hoe dat goed toegankelijk kan worden gemaakt voor het publiek, hetzij na overleg met de eigenaar en/of de houders van zakelijke en persoonlijke rechten, hetzij in het kader van de ontwerpordonnantie. Er moet dus geen andere mogelijke initiatiefnemer dan het Gewest worden voorzien.

Er wordt voorzien dat de Regering de betrokken personen erover inlicht dat er een uitspraak zal worden gedaan over de occasionele opening voor het publiek van hun goed, voordat ze de kans krijgen om te worden gehoord. Zij zal ook een bericht laten publiceren in het *Belgisch Staatsblad* waarin wordt aangekondigd dat de Regering een uitspraak zal doen over de occasionele opening voor het publiek.

Article 3

À l'image de la CRMS et de la Commission du patrimoine culturel mobilier et immatériel, il y a lieu de fournir au Gouvernement une assistance technique indispensable à la réalisation des objectifs de l'ordonnance en projet.

Au vu du caractère ponctuel de l'assistance technique à fournir, qui n'aura lieu d'être que lorsque le Gouvernement décidera d'entamer une procédure d'ouverture occasionnelle au public à l'égard d'un bien, il ne serait ni efficient ni opportun de créer une nouvelle instance permanente.

Le choix a donc été fait que le comité d'experts sera composé des membres de la CRMS.

Vu les spécificités liées à l'ouverture d'un bien exceptionnel au public, il a par ailleurs été prévu que le Comité puisse se faire assister par des experts externes spécialisés dans l'ouverture et la sécurité de bien exceptionnel ouvert au public.

Il est renvoyé pour le reste aux points III.3 et III.4.

Cette disposition a été adaptée pour faire suite aux remarques du Conseil d'État.

Article 4

Dans un souci d'efficacité, l'initiative vient du Gouvernement. Cela se justifie par le nombre limité de biens entrant dans le champ d'application de l'ordonnance en projet et la volonté de la Région d'envisager les possibilités d'ouverture occasionnelle au public de ces biens exceptionnels dans tous les cas, conformément aux engagements internationaux de la Région et aux principes et exposés aux points I et III. En d'autres termes, si un bien bruxellois est inscrit sur la liste du patrimoine mondial de l'UNESCO, ce qui suppose en principe que la Région ait sollicité au préalable son inscription, la Région étudiera nécessairement les possibilités de permettre au public d'y accéder, soit après des discussions avec le propriétaire et/ou les titulaires de droits réels et personnels, soit dans le cadre de l'ordonnance en projet. Il n'est donc pas nécessaire de prévoir une possibilité d'initiative autre que celle de la Région.

Il est prévu que le Gouvernement informe les personnes concernées qu'il va être statué sur l'ouverture occasionnelle au public de leur bien, avant de leur permettre d'être entendu. Il fait également publier au *Moniteur belge* un avis annonçant qu'il va statuer sur l'ouverture occasionnelle au public.

Enkel de titularissen van zakelijke rechten en de geregistreerde houders van persoonlijke rechten worden vermeld omdat het moeilijk kan zijn om de houder van een dergelijk recht te identificeren indien dat niet geregistreerd is, behalve wanneer deze er zijn domicilie heeft gevestigd omdat deze informatie in principe beschikbaar zal zijn in de bevolkingsregisters. Daarom wordt ook deze persoon bedoeld. Dat geeft eveneens gevolg aan de opmerking van de Raad van State met betrekking tot de potentiële impact van de ontwerpordonnantie op het domicilie. Wat betreft andere activiteiten die betrekking hebben op de privacy of die worden uitgevoerd door autoriteiten met andere bevoegdheidsniveaus, zullen eventuele beperkingen van hun rechten in elk geval worden opgelegd met inachtneming van het evenredigheidsbeginsel en binnen het kader van de waarborgen die door de voorgestelde verordening worden geboden. We herinneren eraan dat het begin van de procedure in het *Belgisch Staatsblad* gepubliceerd wordt.

Omdat het gaat over het advies van het Comité, wordt er voorzien dat de procedure wordt voortgezet na de termijn van 30 dagen, anders zou het initiatief van de Regering geblokkeerd worden. De Regering kan echter nog rekening houden met een buiten die termijn uitgebracht advies.

Artikel 5

De in paragraaf 3 voorziene mogelijkheid om het goed te bezoeken is noodzakelijk opdat de personen die de Regering hiertoe heeft aangewezen een verslag kan opstellen over de kwaliteiten van het goed, die per definitie nog niet integraal gekend kunnen zijn, alleszins wat de kwaliteiten betreft die niet zichtbaar zijn van buitenaf.

Om hun adviesbevoegdheid te kunnen uitoefenen moeten de leden van het Comité het goed eveneens kunnen bezoeken.

Artikel 6

Zoals aangehaald in punt I heeft het Gewest er altijd naar gestreefd om samen met de eigenaars / houders van zinnvolle rechten van emblematische patrimoniale goederen een oplossing te vinden, waardoor de publieke en private belangen beter kunnen worden gewaarborgd.

Om deze invalshoek aan te houden, kan de eigenaar, en in voorkomend geval ook degene met de daartoe benodigde rechten op het goed, met de Regering een overeenkomst sluiten waarin de modaliteiten van de occasionele opening voor het publiek worden georganiseerd. Op die manier kunnen de titelhouder(s) en het Gewest een gemeenschappelijke basis proberen te vinden die zowel de essentiële doelstellingen van het Gewest als de privébelangen respecteert, in plaats van modaliteiten voor de occasionele opening voor het publiek van het goed op te leggen.

Si seuls les titulaires de droits réels et personnels enregistrés sont visés, c'est parce qu'il peut s'avérer difficile d'identifier le titulaire d'un tel droit si celui-ci n'est pas enregistré, sauf si celui-ci y a établi son domicile puisque l'information sera en principe reprise aux registres de la population. C'est pour cette raison que cette personne est également visée. Cela fait également suite à la remarque du Conseil d'État concernant l'impact potentiel de l'ordonnance en projet sur le domicile. S'agissant des autres activités relevant de la vie privée ou exercées par des autorités relevant d'autres niveaux de pouvoir, les restrictions éventuelles sur leurs droits seront, en toute hypothèse, imposées dans le respect du principe de proportionnalité et dans le cadre des garanties mises en place par l'ordonnance en projet. On rappelle que l'entame de la procédure fait l'objet d'un avis publié au *Moniteur belge*.

S'agissant de l'avis du Comité, Il est prévu que passé le délai de 30 jours, la procédure est poursuivie, sans quoi l'initiative du Gouvernement risquerait d'être paralysée. Le Gouvernement peut toutefois avoir égard à un avis émis hors délai.

Article 5

La possibilité de visite du bien prévue au paragraphe 3 est nécessaire pour permettre aux personnes que le Gouvernement peut désigner à cette fin de dresser un rapport sur les qualités du bien qui, par définition, ne pourraient pas encore être connues dans leur intégralité, à tout le moins celles qui ne sont pas visibles de l'extérieur.

Afin de pouvoir exercer leur compétence d'avis, les membres du Comité doivent également pouvoir visiter le bien.

Article 6

Comme évoqué au point I, la Région a toujours cherché à trouver une solution négociée avec les propriétaires/titulaires de droits utiles de biens patrimoniaux emblématiques, ce qui permet de garantir au mieux la satisfaction des intérêts publics et privés.

Dans la continuité de cet état d'esprit, le propriétaire, ainsi que, le cas échéant, celui qui dispose des droits nécessaires à cette fin sur le bien, se voient octroyer la possibilité de conclure avec le Gouvernement une convention organisant les modalités de l'ouverture occasionnelle au public. De cette manière, le(s) titulaire(s) de droit(s) et la Région peuvent tenter de trouver un terrain d'entente respectueux tant des objectifs essentiels poursuivis par la Région que des intérêts privés plutôt que de se voir imposer les modalités de l'ouverture occasionnelle au public de son bien.

Er wordt voorzien dat het begin van de onderhandelingsprocedure, ingesteld door de verzending van een aangetekend schrijven door de houder van de zakelijke rechten die hem daartoe machtigt, de eenzijdige procedure voor occasionele opening opschort. Dat geeft die laatste en het Gewest alle kansen om de meest geschikte oplossing te vinden.

Er moet evenwel een maximumtermijn worden voorzien om te vermijden dat het beroep tegen deze procedure de actie van het Gewest voor onbepaalde duur lamlegt. Deze termijn volstaat wel om te zorgen voor serene onderhandelingen en kan indien nodig worden verlengd. In dat opzicht wordt de termijn van zestig dagen aangepast. Hij kan in elk geval in onderlinge overeenstemming worden verlengd.

In de mate dat, in het kader van artikel 6, het goed geopend wordt via overeenstemming met de eigenaar of de titularis van de hiertoe noodzakelijke rechten in het kader van een onderhandelde overeenkomst, is het niet nodig om de te bereiken overeenkomst even strikt te omkaderen als de modaliteiten met betrekking tot het besluit bedoeld in artikel 7. Behoudens het akkoord van de betrokken personen, zal de georganiseerde opening via overeenkomst echter niet onderworpen zijn aan “strengere” modaliteiten dan degene voorzien in artikel 7.

Artikel 7

Door een termijn vast te leggen waarbinnen de Regering over het wel of niet occasioneel openstellen voor het publiek moet beslissen, kan worden vermeden dat de eigenaar / houders van zinvolle rechten voor een te lange periode in onzekerheid over het goed verkeert/verkeren.

De betrokken persoon/personen kan/kunnen tijdens de hoorzitting alle elementen naar voren brengen die ze nodig achten om aan de Regering mee te delen, vooral omdat er van een voorontwerp van besluit kennis zal worden gegeven, ongeacht het feit of er al dan niet een hoorzitting wordt aangevraagd. Als uit deze hoorzitting, na gepaste controles, wordt vastgesteld dat de occasionele opening voor het publiek objectief gezien onmogelijk is, zal de Regering daar rekening mee houden en de procedure beëindigen.

Overeenkomstig de eisen van het legaliteitsbeginsel zullen de essentiële onderdelen van de modaliteiten van de occasionele opening voor het publiek, die door de Regering zullen worden vastgelegd, door de ontwerpondnantie worden bepaald.

In dat opzicht voorziet de ordonnantie dat het besluit de organisatie- en infrastructuurmodaliteiten voor de toegang en het bezoek van het goed bepaalt. Deze modaliteiten kunnen ook betrekking hebben op de voorwaarden voor de toegang van het publiek en het verloop van de bezoeken.

Il est prévu que le début de la procédure de négociations, entamée par l'envoi d'un recommandé par le titulaire de droits réels l'y autorisant, suspend la procédure unilatérale d'ouverture occasionnelle du bien. Cela donne ainsi toutes les chances à ce dernier et à la Région de trouver une solution optimale.

Il est toutefois nécessaire de prévoir un délai maximum afin d'éviter que le recours à cette procédure paralyse indéfiniment l'action de la Région. Ce délai est toutefois suffisant pour permettre de mener des négociations sereines, et peut être prolongé si nécessaire. À cet égard, le délai de soixante jours est adapté. Il peut en tout état de cause être prolongé de commun accord.

Dans la mesure où, dans le cadre de l'article 6, l'ouverture du bien se fait de commun accord avec le propriétaire ou celui qui dispose des droits nécessaires à cette fin dans le cadre d'une convention négociée, il n'y a pas lieu d'encadrer la convention à conclure de manière aussi stricte que les modalités relatives à l'arrêté visé à l'article 7. Il est toutefois entendu que, sauf accord des personnes concernées, l'ouverture organisée par convention ne sera pas soumise à des modalités plus «sévères» que celles prévues à l'article 7.

Article 7

La fixation d'un délai dans lequel le Gouvernement doit décider s'il décide ou non de l'ouverture occasionnelle au public permet d'éviter que le propriétaire / titulaires de droits utiles soi(en)t placé(s) dans l'incertitude quant à son bien durant une période trop importante.

L'audition de la ou des personnes concernée(s) leur permet de faire valoir tous les éléments qu'il(s) estime(nt) utile de communiquer au Gouvernement, d'autant qu'un avant-projet d'arrêté sera notifié qu'une audition soit demandée ou pas. Si cette audition aboutit, après vérifications adéquates, au constat que l'ouverture occasionnelle au public serait objectivement impossible, le Gouvernement en tiendra compte, et pourra mettre fin à la procédure.

Conformément aux exigences du principe de légalité, les éléments essentiels des modalités de l'ouverture occasionnelle au public, qui seront arrêtées par le Gouvernement, sont déterminés par l'ordonnance en projet.

À cet égard, l'ordonnance prévoit que l'arrêté détermine les modalités organisationnelles et infrastructurelles d'accès et de visite du bien, qui peuvent aussi porter sur les conditions d'accès du public au bien et de déroulement des visites. L'arrêté doit en effet pouvoir encadrer l'accès

Het besluit moet namelijk de toegang en het verloop van de bezoeken omkaderen, met name door beperkingen voor de bezoekers op te leggen. Deze beperkingen zijn gerechtvaardigd door de noodzaak om zowel het goed als derden te beschermen. Deze beperkingen kunnen via verschillende maatregelen tot stand komen, bijvoorbeeld door geen toegang met tassen, maskers, telefoons of fotoestellen toe te staan, door eten en/of drinken tijdens het bezoek te verbieden, enz. Deze ordonnantie biedt daarvoor zo ook voldoende wettelijke basis.

De wil van het Gewest is om het publiek toe te laten deze uitzonderlijke goederen die onder het toepassingsgebied van de ontwerpordonnantie vallen, te bezoeken. Wanneer er uit de toegang tot deze goederen financiële inkomsten zijn van welke aard dan ook, moet minimaal de helft daarvan aan de eigenaars van het goed doorgestort worden. Deze gedeeltelijke toekenning wordt gerechtvaardigd door de noodzaak om de kosten die ten laste van het Gewest zijn, gedeeltelijk te dekken.

Om de eventuele impact van de maatregel op het privéleven, met inbegrip van het recht op huisvesting, te beperken, wordt er voorzien om de (reële en noodzakelijke) kosten van een verblijf elders van de personen die het goed bewonen, en die er niet zouden kunnen verblijven omwille van en tijdens de openingsperiodes, ten laste te nemen van het Gewest. Dat geldt eveneens voor alle kosten die, omwille van de opening, opgelopen worden door rechtspersonen die hun maatschappelijke zetel op het adres van het goed hebben of er activiteiten uitoefenen. De aanvraag moet worden ingediend door de betrokken personen en door middel van de gepaste bewijsstukken aantonen waarom de opening van het goed de desbetreffende kosten veroorzaakt. Het zal bijvoorbeeld gaan om het bewijs dat de aanvrager inderdaad ingeschreven is in het bevolkingsregister op adres van het goed en de facturen met betrekking op het verblijf op een andere plaats tijdens de openingsperiode van het goed. Voor de genoemde rechtspersonen zal men bijvoorbeeld moeten aantonen dat de activiteiten ervan uitgeoefend worden op het adres van het goed omwille van de vestiging van de maatschappelijke zetel en de facturen voor de huur van kantoren om er zijn activiteiten uit te oefenen tijdens de openingsperiode van het goed.

Zoals uiteengezet in punt III.2 wordt een tijdelijke dubbele limiet vastgelegd: enerzijds kan het besluit niet langer dan vijf jaar gevolgen hebben, tenzij in geval van hernieuwing, en anderzijds wordt de occasionele opening voor het publiek ten hoogste vijftien dagen per jaar opgelegd. Wat deze periode van vijftien dagen betreft, wordt er gepreciseerd dat zij ook de periodes bevat die nodig zijn voor de organisatie en voorbereiding van de opening. Onder organisatie en voorbereiding van de opening verstaat men, bijvoorbeeld, de installatie en desinstallatie van materiaal voor de bescherming van de binnenkant en de buitenkant van het goed, indien nodig, het opstellen van de nodige aanwijzingen voor het bezoek (beschrijving van

et le déroulement des visites, notamment en imposant des contraintes aux visiteurs. Ces contraintes sont justifiées par la nécessité de protéger le bien mais aussi les tiers. Ces contraintes peuvent prendre la forme de différentes mesures, comme par exemple l'interdiction d'accéder au bien avec un sac, un masque, un téléphone ou un appareil photo; l'interdiction de manger et/ou de boire lors de la visite, etc. La présente ordonnance fournit ainsi aussi une base légale suffisante à ce propos.

La volonté de la Région est de permettre au public de visiter les biens exceptionnels entrant dans le champ d'application de l'ordonnance en projet. Si l'accès à ces biens génèrent une rentrée financière quelconque, il y a lieu de la reverser au minimum pour moitié aux propriétaires de ces biens. Cette attribution partielle se justifie par la nécessité de couvrir partiellement les frais qui seront à charge de la Région.

Afin de limiter l'impact éventuel de la mesure sur le droit à la vie privée, en ce compris le droit au logement, il est prévu que les frais (réels et nécessaires) de relogement des personnes habitant au sein du bien, qui ne pourraient plus s'y loger en raison et durant la période d'ouverture, seront pris en charge par la Région. Cela vaut également pour les frais occasionnés, en raison de l'ouverture, aux personnes morales ayant établi leur siège social à l'adresse du bien ou qui y exercent des activités. La demande doit être introduite par les personnes concernées et démontrer, à l'aide des documents justificatifs pertinents, en quoi l'ouverture du bien occasionne les frais mentionnés. Il s'agira par exemple de fournir la preuve que le demandeur est effectivement inscrit à l'adresse du bien au registre de la population et les factures liées au relogement durant la période d'ouverture du bien. Pour les personnes morales précitées, il faudra, par exemple, démontrer que des activités de ces dernières s'exercent à l'adresse du bien en raison de l'établissement de son siège social et de fournir les factures liées à la location de bureaux pour y exercer ses activités durant l'ouverture du bien.

Comme exposé au point III.2, une double limite temporelle est fixée: d'une part, l'arrêté ne peut produire des effets au-delà de cinq années, sauf renouvellement et, d'autre part, un nombre maximum de quinze jours pour l'ouverture occasionnelle au public est imposé par année. Concernant cette période de quinze jours, il est précisé qu'elle inclut les périodes nécessaires à l'organisation et la préparation de l'ouverture. L'organisation et la préparation de l'ouverture visent, par exemple, l'installation et la désinstallation du matériel de protection de l'intérieur et de l'extérieur du bien, si nécessaire, la mise en place des indications nécessaires à la visite du bien (description des caractéristiques du bien et des

de kenmerken en van de elementen waaruit het bestaat, te volgen route voor het bezoek, verboden toegangen, nooduitgangen, enz.) of nog het plaatsen en wegnemen van veiligheidsinfrastructuur of toegangscontrole tot het goed, in voorkomend geval. In de mate dat het nodig is, wordt er gepreciseerd dat de periode van vijftien dagen pas begint op de datum die bepaald werd in het besluit van de Regering dat de openingsmodaliteiten vastlegt. Eventuele voorafgaandelijke contacten om de opening voor het publiek te verzekeren worden hier niet onder bedoeld.

Het verplichte karakter van het besluit voor occasionele opening voor het publiek vanaf de kennisgeving aan de betrokken personen beoogt te voorkomen dat de termijnen van bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad* en van inwerkingtreding gebruikt worden om de gevolgen van het betreffende besluit te omzeilen.

Artikel 8

Paragraaf 1 regelt de gevolgen van de procedure vanaf de publicatie van het besluit bedoeld in artikel 6, § 3, of van het besluit bedoeld in artikel 7 van de ontwerpordonnantie. De initiële tekst verwees ten onrechte naar het begin van de procedure, terwijl het beoogde doel was om de gevolgen te verzekeren van een vastgelegde opening voor het publiek. Op dezelfde manier kon de verwijzing naar de sancties die initieel voorzien was leiden tot verwarring, waardoor een aanpassing van de formulering gerechtvaardigd was.

Paragraaf 2 is gerechtvaardigd doordat het Gewest de identiteit van een nieuwe eigenaar van het goed / rechthouders moet bepalen om de ontwerpordonnantie te kunnen toepassen. De koper moet ook worden ingelicht over de occasionele opening voor het publiek van het goed en over de modaliteiten ervan, gelet op de gevolgen daarvan voor het goed dat hij/zij plant te verwerven. Deze omstandigheden rechtvaardigen dat de overeenkomst die deze bepaling niet naleeft nietig wordt verklaard. In overeenstemming met de opmerking van de Raad van State op dit punt, geldt deze nietigheid niet van rechtswege maar zal ze, in voorkomend geval, gevraagd worden door het Gewest

Ten slotte zal er een plaatsbeschrijving gebeuren. Daar kan in voorkomend geval een beroep op een derde voor gedaan worden.

Een tussenkomst van het Gewest in de werken voor het behoud van het goed was oorspronkelijk voorzien maar die werd later geschrapt omdat dit dubbel gebruik zou zijn met de tussenkomst die al voorzien is uit hoofde van de klassering van het goed. Zoals benadrukt werd in punt II zijn de goederen die bedoeld worden door de ontwerpordonnantie inderdaad al geklasseerd. Het is uitgesloten dat een goed geklasseerd zou zijn als werelderfgoed van het UNESCO maar dat het niet geklasseerd zou zijn op gewestelijk niveau.

éléments qui le composent, voie à suivre pour la visite, entrées interdites, sorties de secours, etc.) ou encore le placement et le retrait de l'infrastructure de sécurité et de contrôle d'accès au bien, le cas échéant. Pour autant que de besoin, il est précisé que la période de quinze jours ne débute qu'à partir de la date fixée dans l'arrêté du Gouvernement déterminant les modalités d'ouverture. Elle ne vise pas d'éventuels contacts préalables en vue d'assurer l'ouverture du bien au public.

Le caractère obligatoire de l'arrêté d'ouverture au public dès sa notification aux personnes concernées vise à éviter que le délai de publication au *Moniteur belge* et d'entrée en vigueur soit utilisé pour contourner les effets de cet arrêté.

Article 8

Le paragraphe 1er règle les effets de la procédure dès la publication de l'arrêté visé à l'article 6, § 3, ou de celui visé à l'article 7 de l'ordonnance en projet. Le texte initial visait à tort l'entame de la procédure, alors que le but poursuivi vise à assurer les effets d'une ouverture au public établie. De la même manière, le renvoi aux sanctions prévu initialement est susceptible de prêter à confusion, ce qui justifie également une adaptation de forme.

Le paragraphe 2 se justifie par la nécessité pour la Région de déterminer l'identité d'un nouveau propriétaire du bien/titulaires de droits en vue de l'application de l'ordonnance en projet. Il est également indispensable que le nouvel acquéreur soit informé de l'ouverture occasionnelle au public bien et de ses modalités au vu des conséquences que cela aura sur le bien qu'il prévoit d'acquérir. Ces circonstances justifient de sanctionner d'une nullité la convention qui ne respectera pas cette disposition. Conformément à la remarque du Conseil d'État sur ce point, cette nullité n'est pas de plein droit mais sera, le cas échéant, sollicitée par la Région.

Enfin, un état des lieux aura lieu. Il peut être fait le cas échéant à un tiers pour ce faire.

Une intervention de la Région dans les travaux de conservation du bien a été initialement prévue mais elle a été supprimée dans la mesure où elle ferait double emploi avec l'intervention déjà prévue en vertu du classement du bien. En effet, comme souligné au point II, les biens visés par l'ordonnance en projet auront déjà fait l'objet d'un classement. Il est en effet inenvisageable qu'un bien soit classé au patrimoine mondial de l'UNESCO mais qu'il ne soit pas classé au niveau régional.

Artikel 9

De verlenging van de occasionele opening voor het publiek kan in onderlinge overeenstemming met de rechthouder van het goed of eenzijdig door de Regering worden vastgelegd.

In het tweede geval zijn de modaliteiten dezelfde als de oorspronkelijke procedure tot occasionele opening voor het publiek.

Artikel 10

Er kan niet worden uitgesloten dat de occasionele opening voor het publiek van het goed door omstandigheden onmogelijk wordt of zonder gevolg blijft. Het goed zou bijvoorbeeld volledig of gedeeltelijk kunnen worden vernietigd of de occasionele opening voor het publiek zou niet meer aan de nodige veiligheidseisen kunnen voldoen.

In dergelijke situaties beëindigt de Regering de occasionele opening voor het publiek van het goed.

Artikel 11

Om de in punt III.5 genoemde redenen worden de inbreuken op de bepalingen van deze ordonnantie gesanctioneerd met administratieve boetes.

Zoals uiteengezet worden er al strafbare feiten voorzien in het BWRO. Die zijn dus al van toepassing op de door de ontwerpordonnantie bedoelde goederen. Overlapping met die bepalingen moet dus worden vermeden en enkel de handelingen die niet onder het toepassingsgebied van het BWRO vallen, mogen worden bedoeld. Ook daarom wordt voorzien dat de door de ontwerpordonnantie voorziene sanctieprocedure enkel van toepassing is als de, strafrechtelijke of administratieve, sancties die door het BWRO worden voorzien niet van toepassing zijn.

Men kan, op niet-limitatieve wijze, denken aan de bewoning van de delen van het goed die open waren voor het publiek tijdens de openingsperiodes. De oorspronkelijke tekst werd formeel aangepast en sterk vereenvoudigd om te beantwoorden aan het nagestreefde doel en de leesbaarheid te verzekeren.

Artikel 12

Krachtens artikel 15 van de Grondwet zijn huisbezoeken enkel mogelijk in de door de wet voorziene gevallen en in de vorm die zij voorschrijft.

Artikel 1, tweede lid, 3° van de wet van 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize of huiszoeking mag worden verricht, voorziet dat Huisbezoeken zijn altijd mogelijk, zonder mandaat en zowel overdag als ‘s nachts, als de persoon die het

Article 9

La prolongation de l'ouverture occasionnelle au public peut être fixée de commun accord avec le titulaire de droits sur le bien, ou être fixée unilatéralement par le Gouvernement.

Dans cette seconde hypothèse, les modalités sont similaires à la procédure de l'ouverture occasionnelle au public initiale.

Article 10

Il ne peut être exclu que des circonstances rendent impossibles ou sans effet l'ouverture occasionnelle au public du bien. On peut ainsi imaginer le cas où le bien serait détruit, totalement ou partiellement, ou l'hypothèse où l'ouverture au public ne répondrait plus aux exigences de sécurité nécessaires.

Dans ces situations, le Gouvernement met fin à l'ouverture occasionnelle au public du bien.

Article 11

Les infractions aux dispositions de la présente ordonnance sont sanctionnées par des amendes administratives, pour les raisons évoquées au point III.5.

Comme cela a été exposé, des infractions pénales sont déjà prévues dans le CoBAT et s'appliquent donc déjà aux biens visés par l'ordonnance en projet. Il y a donc lieu de ne pas faire double emploi avec ces dispositions, et uniquement viser les actes qui n'entrent pas dans le champ d'application du CoBAT. C'est aussi pour cette raison qu'il est prévu que la procédure de sanction visée par l'ordonnance en projet ne s'appliquera que dans l'hypothèse où les sanctions, pénales ou administratives, prévues par le CoBAT ne s'appliquent pas.

On peut penser, de manière non-limitative, à l'occupation des parties du bien ouvertes au public pendant les périodes d'ouverture. Le texte initial a été formellement simplifié pour répondre à l'objectif poursuivi et en assurer la lisibilité.

Article 12

En vertu de l'article 15 de la Constitution, les visites domiciliaires ne sont possibles que dans les cas prévus par la loi et dans la forme qu'elle prescrit.

L'article 1er, alinéa 2, 3°, de la loi du 7 juin 1969 fixant le temps pendant lequel il ne peut être procédé à des perquisitions, visites domiciliaires ou privation de liberté prévoit que les visites domiciliaires sont toujours possibles, sans mandat et de jour comme de nuit, si la personne qui en

werkelijke genot ervan heeft zijn/haar voorafgaande schriftelijke toestemming geeft⁽³¹⁾. De vaststellende ambtenaren die de huisbezoeken zonder mandaat uitvoeren moeten deze modaliteiten naleven. Indien niet moet een mandaat worden verkregen.

Artikel 13

Dit artikel vereist geen bijzondere commentaar.

Artikel 14

De procedure van administratieve geldboete is geïnspireerd op procedures die zijn opgericht door het BWRO en de voornoemde ordonnantie van 25 april 2019.

Via het bereik van boetes dat door de sanctionerend ambtenaar mag worden opgelegd, kan die laatste de specifieke omstandigheden per geval beoordelen en ervoor zorgen dat de opgelegde boete een ontradend karakter heeft.

Artikel 15

Dit artikel vereist geen bijzondere commentaar.

Artikel 16

De tegenstrijdige procedure wordt ingesteld door de sanctionerend ambtenaar, die de overtreder inlicht over de hem verweten inbreuken en de opgelegde sancties. De sanctionerend ambtenaar geeft ook aan welke elementen in aanmerking werden genomen om het bedrag van de eventuele boete te bepalen.

De overtreder wordt uitgenodigd om zijn opmerkingen, schriftelijk of mondeling, mee te delen voordat de sanctionerend ambtenaar zijn beslissing doorvoert. Hij kan het voor hem geopende dossier raadplegen en zich laten bijstaan door een advocaat.

De termijn van dertig dagen lijkt voldoende om de verdediging van de overtreder voor te bereiden.

Artikel 17

Met het oog op doeltreffende sancties kan de beslissing van de sanctionerend ambtenaar verschillende vormen aannemen. Zo kan hij de beslissing nemen die hij het meest geschikt acht in de concrete omstandigheden van een bepaald geval.

Zo wordt voorzien om rekening te houden met de positieve houding van de overtreder, na instelling van de procedure van administratieve geldboete, om de beslissing

a la jouissance effective donne son consentement écrit et préalable⁽³¹⁾. Les fonctionnaires constatateurs qui procèdent aux visites domiciliaires sans mandat sont tenues de veiller au respect de ces modalités. À défaut, un mandat devra être obtenu.

Article 13

Cet article n'appelle pas de commentaire particulier.

Article 14

La procédure d'amende administrative est inspirée des procédures mises en place par le CoBAT et l'ordonnance du 25 avril 2019 précitée.

La fourchette de l'amende qui peut être infligée par le fonctionnaire sanctionneur permet à celui-ci d'apprécier les circonstances propres à chaque cas d'espèce et d'assurer que l'amende infligée aura un caractère dissuasif.

Article 15

Cet article n'appelle pas de commentaire particulier.

Article 16

La procédure, contradictoire, est entamée par le fonctionnaire sanctionneur qui informe le contrevenant de infractions reprochées et des sanctions encourues. Il indique également les éléments pris en compte pour déterminer le montant de l'amende éventuelle.

Le contrevenant est invité à faire valoir ses observations, par écrit ou oralement, avant que le fonctionnaire sanctionneur n'adopte sa décision. Il peut consulter le dossier ouvert à son encontre et être assisté par un avocat.

Le délai de trente jours apparaît suffisant pour préparer la défense du contrevenant.

Article 17

Dans un souci d'efficacité répressive, la décision du fonctionnaire sanctionneur peut prendre plusieurs formes afin de lui permettre d'adopter celle qu'il estimera la plus adéquate au regard des circonstances concrètes de chaque cas d'espèce.

Il est ainsi prévu de prendre en compte le comportement positif du contrevenant, après l'entame de la procédure d'amende administrative, pour déterminer la décision à

(31) Cass., 3 december 1996, P960257N.

(31) Cass., 3 décembre 1996, P960257N.

te bepalen. Deze houding kan ook in aanmerking worden genomen om eventuele verzachtende omstandigheden te bepalen.

Artikel 18

Dit artikel vereist geen bijzondere commentaar.

Artikel 19

Dit artikel vereist geen bijzondere commentaar.

Artikel 20

Er wordt voorzien in delegaties aan bepaalde ambtenaren. Deze ambtenaren worden door de Regering aangeduid. Ze zijn gerechtvaardigd vanuit een invalshoek van doeltreffendheid en hebben betrekking op opdrachten waarvan de essentiële onderdelen in de ontwerpordonnantie zijn vastgelegd.

Er worden met name administratieve sancties ingevoerd, wat de aanduiding van een sanctionerend ambtenaar inhoudt waarvan de regels van onverenigbaarheid en belangenconflicten door de Regering worden bepaald.

Artikel 21

Dit artikel vereist geen bijzondere commentaar.

De Minister bevoegd voor Stedenbouw en Monumenten en Landschappen,

Sven GATZ

adapter. Ce comportement peut également être pris en compte pour déterminer des éventuelles circonstances atténuantes.

Article 18

Cet article n'appelle pas de commentaire particulier.

Article 19

Cet article n'appelle pas de commentaire particulier.

Article 20

Des délégations sont prévues au profit de certains fonctionnaires, désignés par le Gouvernement. Elles se justifient par un souci d'efficacité et porte sur des missions techniques dont les éléments essentiels sont déterminés dans l'ordonnance en projet.

Des sanctions administratives sont notamment érigées, ce qui implique la désignation d'un fonctionnaire sanctionné dont les règles d'incompatibilités et de conflits d'intérêts sont déterminées par le Gouvernement.

Article 21

Cet article n'appelle pas de commentaire particulier.

Le Ministre ayant l'Urbanisme et les Monuments et sites dans ses attributions,

Sven GATZ

VOORONTWERP VAN ORDONNANTIE ONDERWORPEN AAN HET ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

VOORONTWERP VAN ORDONNANTIE

over de opwaardering en de occasionele opening
voor het publiek van uitzonderlijke goederen

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Op voordracht xxx,

Na beraadslaging,

BESLUIT:

Artikel 1

Deze ordonnantie regelt een aangelegenheid bedoeld in artikel 39 van de Grondwet.

HOOFDSTUK 1 Algemeen

Afdeling 1 – Definities:

Artikel 2

Voor de toepassing van deze ordonnantie wordt verstaan onder:

- 1° de Regering: de Brusselse Hoofdstedelijke Regering;
- 2° de Minister: de minister bevoegd voor Erfgoed;
- 3° het Comité: het in artikel 3 bedoelde comité van onafhankelijke experten;
- 4° het Bestuur: de gewestelijke overheidsdienst Brussel Stedenbouw en Erfgoed;
- 5° het BWRO: het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening;
- 6° het uitzonderlijke goed of het goed: het gebouw, monument of landschap of het geheel van monumenten en landschappen, het pand, desgevallend de omgeving ervan, dat ingeschreven is of die ingeschreven zijn op de Werelderfgoedlijst van UNESCO, overeenkomstig artikel 11 van de overeenkomst van 16 november 1972 inzake de bescherming van het cultureel en natuurlijk erfgoed van de wereld.

Afdeling 2 – Het Comité

Artikel 3

§ 1, In het kader van de in hoofdstuk 2 bedoelde procedure heeft het Comité de opdracht heeft om adviezen te geven over de modaliteiten van de occasionele opening voor het publiek van een uitzonderlijk goed. Deze adviezen worden gemotiveerd.

AVANT-PROJET D'ORDONNANCE SOUMIS À L'AVIS DU CONSEIL D'ÉTAT

AVANT-PROJET D'ORDONNANCE

relative a la valorisation et a l'ouverture
occasionnelle au public des biens exceptionnels

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Sur la proposition xxx,

Après délibération,

ARRÊTE :

Article 1er

La présente ordonnance règle une matière visée à l'article 39 de la Constitution.

CHAPITRE 1 Généralités

Section 1re – Définitions

Article 2

Pour l'application de la présente ordonnance, on entend par:

- 1° le Gouvernement: le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale;
- 2° le Ministre: le Ministre en charge du Patrimoine;
- 3° le Comité: le comité d'experts indépendants visé à l'article 3;
- 4° l'Administration: le Service public régional Bruxelles Urbanisme et Patrimoine;
- 5° le CoBAT: le Code bruxellois de l'aménagement du territoire;
- 6° le bien exceptionnel ou le bien: l'immeuble, le monument ou le site, ou l'ensemble de monuments et sites, le bâtiment, le cas échéant ses abords, qui est ou sont inscrit sur la liste du patrimoine mondial de l'UNESCO conformément à l'article 11 de la Convention du 16 novembre 1972 concernant la protection du patrimoine mondial culturel et naturel.

Section 2 – Le Comité

Article 3

§ 1er. Dans le cadre de la procédure visée au chapitre 2, le Comité est chargé de donner des avis sur les modalités de l'ouverture occasionnelle au public d'un bien exceptionnel. Ces avis sont motivés.

§ 2. Het Comité van onafhankelijke experts bestaat uit leden van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen.

§ 3. Het Comité kan zich laten bijstaan door externe deskundigen die gespecialiseerd zijn in de opening en veiligheid van uitzonderlijke goederen die worden opengesteld voor het publiek.

§ 4. De adviezen van het Comité worden samengebracht in een register. Het Bestuur zorgt voor de bekendmaking van de adviezen op een publiek toegankelijk informatienetwerk.

HOOFDSTUK 2 De occasionele opening voor het publiek

Afdeling 1 – Procedure

Artikel 4

§ 1. De Regering kan beslissen om een of meerdere uitzonderlijke goederen occasioneel open te stellen voor het publiek, op basis van de modaliteiten die ze overeenkomstig deze ordonnantie vastlegt.

§ 2. Op verzoek van de Regering licht het Bestuur de eigenaar, en in voorkomend geval de bewoner, de houders van zakelijke rechten en de geregistreerde houders van persoonlijke rechten er per aangetekende brief over in dat de Regering binnen een termijn van minstens honderd-wintig dagen na afloop van deze procedure een uitspraak zal doen over de occasionele opening van het goed voor het publiek. Het licht hen erover in dat ze in dat kader door de Minister of zijn afgevaardigde kunnen worden gehoord. Deze aanvraag moet binnen de vijftien dagen na deze mededeling worden geformuleerd.

Terzelfdertijd laat het Bestuur een bericht publiceren in het *Belgisch Staatsblad* waarin wordt aangekondigd dat de Regering een uitspraak zal doen over de occasionele opening van het goed voor het publiek.

Het vraagt ook gelijktijdig het advies van het Comité aan. Het advies van het Comité wordt uitgebracht en ter kennis gebracht binnen de dertig dagen na ontvangst van de adviesvraag, onverminderd artikel 3, § 5, tweede lid. Als deze termijn verstrijkt, wordt de procedure voortgezet zonder dat er rekening moet worden gehouden met enig advies dat na die termijn werd uitgebracht.

Artikel 5

De afgevaardigden van het Bestuur en het Comité kunnen, voorzien van de verantwoordingsstukken van hun functie, tussen 8 uur en 20 uur het uitzonderlijke goed bezoeken, mits de voorafgaande en schriftelijke toestemming van de eigenaar of van de bewoner ervan. In geval van weigering kunnen de afgevaardigden van het Bestuur en het Comité het goed slechts bezoeken mits de voorafgaande toestemming van de bevoegde vrederechter, al naargelang de toestand waarin het betrokken goed zich bevindt.

Ze stellen een verslag van hun bezoek op en brengen het ter kennis van de Minister.

Artikel 6

§ 1. Binnen dertig dagen na de in artikel 4, § 2 bedoelde inlichting kan de houder van de rechten die hem daartoe machtigen de afsluiting van een overeenkomst tot organisatie van de modaliteiten voor de occasionele opening van het goed voor het publiek aanvragen.

§ 2. Le Comité d'experts indépendants se compose des membres de la Commission royale des monuments et des sites.

§ 3. Le Comité peut également se faire assister par des experts externes spécialisés dans l'ouverture et la sécurité de bien exceptionnel ouvert au public.

§ 4. Les avis du Comité sont réunis dans un registre. L'Administration assure la publication des avis sur un réseau d'informations accessible au public.

CHAPITRE 2 L'ouverture occasionnelle au public

Section 1re – Procédure

Article 4

§ 1er. Le Gouvernement peut décider de l'ouverture occasionnelle au public d'un ou de plusieurs biens exceptionnels selon les modalités qu'il fixe en conformité avec la présente ordonnance.

§ 2. À la demande du Gouvernement, l'administration informe par courrier recommandé, le propriétaire, et, le cas échéant, l'occupant, les titulaires de droits réels et les titulaires de droits personnels enregistrés, que le Gouvernement va statuer sur l'ouverture occasionnelle au public du bien après un délai d'au moins cent-vingt jours au terme de la présente procédure. Elles les informe qu'ils peuvent être entendus par le Ministre ou son délégué dans ce cadre. Cette demande doit être formulée dans les quinze jours de cette information.

En même temps, l'Administration fait publier un avis au *Moniteur belge* annonçant que le Gouvernement va statuer sur l'ouverture occasionnelle au public du bien.

Elle sollicite également, simultanément, l'avis du Comité. L'avis du Comité est émis et notifié dans les trente jours de la réception de sa saisine, sans préjudice de l'article 3, § 5, alinéa 2. Passé ce délai, la procédure est poursuivie sans qu'il doive être tenu compte d'un avis émis hors délai.

Article 5

Les représentants de l'Administration et le Comité, munis des pièces justificatives de leur fonction, peuvent, entre 8 heures et 20 heures, visiter le bien exceptionnel moyennant le consentement écrit et préalable du propriétaire de celui-ci ou de son occupant. En cas de refus, les représentants de l'Administration et le Comité ne peuvent réaliser la visite que moyennant l'autorisation préalable du juge de paix compétent en fonction de la situation du bien concerné.

Ils dressent un rapport de leur visite et le notifient au Ministre.

Article 6

§ 1er. Dans un délai de 30 jours à partir de l'information visée à l'article 4, § 2, le titulaire de droits l'y autorisant peut solliciter la conclusion d'une convention organisant les modalités de l'ouverture occasionnelle du bien au public.

Die aanvraag wordt per aangetekende zending aan het Bestuur bezorgd.

Als er binnen die termijn geen verzending is, wordt de procedure voortgezet.

§ 2. Als de rechthouder de in paragraaf 1 bedoelde aanvraag heeft verzonden, wordt de procedure opgeschort.

De modaliteiten van de occasionele opening van het goed voor het publiek worden onderhandeld tussen de houder van de rechten die hem daartoe machtigen en de Minister of haar afgevaardigde.

De overeenkomst moet minstens het volgende vastleggen:

- 1° de termijn van de gevolgen ervan;
- 2° de openingsperiodes van het goed voor het publiek en de uurregelingen, met inbegrip van de periodes die nodig zijn voor de organisatie van deze opening;
- 3° de organisatie- en infrastructuurmodaliteiten voor de toegang tot en het bezoek van het goed, die ook betrekking kunnen hebben op de voorwaarden voor de toegang van het publiek tot het goed en voor het verloop van de bezoeken;
- 4° de toegangskosten voor bezoekers. Deze toegang kan gratis zijn;
- 5° in voorkomend geval de begunstigde van de bezoekersinkomsten. De begunstigde kan de eigenaar zijn;
- 6° de modaliteiten van de eventueel afgesloten verzekeringen.

De overeenkomst voorziet ook dat de medecontractant de uit de overeenkomst voortvloeiende rechten en verplichtingen moet opleggen aan elke derde aan wie hij zijn rechten zou overdragen.

Het Gewest draagt alle kosten voor de occasionele opening van het goed voor het publiek.

§ 3. De overeenkomst wordt goedgekeurd door de Regering. Ze wordt ondertekend door elke partij, waaronder de bevoegde Minister. Het besluit houdende goedkeuring van de overeenkomst wordt door gewone vermelding in het *Belgisch Staatsblad* gepubliceerd. De voorwaarden voor de toegang van het publiek tot het goed en voor het verloop van de bezoeken worden ook gepubliceerd.

§ 4. Als de overeenkomst binnen een termijn van zestig dagen vanaf de in paragraaf 1 bedoelde verzending van de aanvraag niet ondertekend is, zet de Regering de procedure overeenkomstig artikel 7 eenzijdig voort.

De partijen kunnen in onderlinge overeenstemming beslissen om de in het vorige lid bedoelde termijn te verlengen. De procedure wordt voor dezelfde termijn opgeschort.

Artikel 7

§ 1. Na het verstrijken van de in artikel 6, § 1 of § 4 bedoelde termijn, kan de Regering, op voorstel van de Minister, een besluit tot occasionele opening voor het publiek van het goed aannemen. Dat besluit moet worden goedgekeurd binnen zes maanden nadat het in artikel 4, § 2, tweede lid bedoelde bericht in het *Belgisch Staatsblad* wordt gepubliceerd, onverminderd de eventuele opschorting van deze termijn in toepassing van artikel 6, §§ 2 en 4.

Voordat dit besluit wordt goedgekeurd, licht het Bestuur de eigenaar en, in voorkomend geval, de houders van zakelijke rechten, de gere-

Cette demande est adressée par courrier recommandé à l'Administration.

À défaut d'envoi dans ce délai, la procédure est poursuivie.

§ 2. Si le titulaire de droits a adressé le courrier recommandé visé au paragraphe 1er, la procédure est suspendue.

Les modalités de l'ouverture occasionnelle du bien au public sont négociées entre le titulaire des droits l'y autorisant et le Ministre ou son délégué.

La convention doit à tout le moins déterminer:

- 1° la durée de ses effets;
- 2° les périodes d'ouverture du bien au public et les horaires, en ce compris les périodes nécessaires à l'organisation de cette ouverture;
- 3° les modalités organisationnelles et infrastructurelles d'accès et de visite du bien, qui peuvent aussi porter sur les conditions d'accès au public au bien et de déroulement des visites;
- 4° le coût d'accès pour les visiteurs, qui peut être nul;
- 5° le cas échéant, le bénéficiaire des rentrées des visiteurs, qui peut être le propriétaire;
- 6° les modalités relative aux assurances éventuellement souscrites.

La convention prévoit également l'obligation du cocontractant d'imposer les droits et obligations issus de la convention à tout tiers auquel il céderait ses droits.

Tous les frais liés à l'ouverture occasionnelle du bien au public sont pris en charge par la Région.

§ 3. La convention est approuvée par le Gouvernement. Elle est signée par chaque partie, dont le Ministre compétent. L'arrêté portant approbation de la convention est publié par mention au *Moniteur belge*. Le cas échéant, les conditions d'accès au public au bien et de déroulement des visites sont publiées également.

§ 4. En l'absence de signature de la convention dans un délai de soixante jours à partir de l'envoi du courrier recommandé visé au paragraphe 1er, la procédure est poursuivie unilatéralement par le Gouvernement conformément à l'article 7.

Les parties peuvent décider, de commun accord, de prolonger le délai visé à l'alinéa précédent. La procédure est suspendue pour le même délai.

Article 7

§ 1er. À l'expiration du délai visé à l'article 6, § 1er ou au § 4 du même article, le Gouvernement peut, sur proposition du Ministre, prendre un arrêté décidant de l'ouverture occasionnelle au public du bien. Cet arrêté doit être adopté dans les six mois de la publication au *Moniteur belge* de l'avis visé à l'article 4, § 2, alinéa 2, sans préjudice de la suspension éventuelle de ce délai en application de l'article 6, §§ 2 et 4.

Avant d'adopter cet arrêté, l'Administration informe par courrier recommandé le propriétaire et, le cas échéant, les titulaires de droits réels,

gistreerde houders van persoonlijke rechten, de bewoner en de andere rechthebbenden als die zich hebben aangediend er via een aangetekende zending over in dat ze door de Minister of haar afgevaardigde kunnen worden gehoord, binnen de termijn en op basis van de modaliteiten die door haar worden vastgelegd. Deze termijn moet minstens vijftien dagen bedragen, vanaf de aanvraag tot hoorzitting. De aanvraag tot hoorzitting moet binnen vijftien dagen na de inlichting worden ingediend. Het ontwerpbesluit wordt hun minstens tien dagen voor de eventuele hoorzitting ter kennis gebracht.

Op hetzelfde moment dat het hen erover inlicht dat ze gehoord kunnen worden, bezorgt het Bestuur hun ook het door de Minister opgestelde voorontwerp van besluit. Dat voorontwerp bevat de in de volgende paragraaf bedoelde modaliteiten.

Als binnen de in het eerste lid bedoelde termijn geen besluit wordt goedgekeurd, is de procedure vervallen.

§ 2. Het besluit legt de modaliteiten voor de occasionele opening van het goed voor het publiek vast, waaronder met name:

- 1° de termijn van de gevolgen van het besluit, die niet langer dan vijf jaar mag duren;
- 2° de openingsperiodes van het goed voor het publiek en de urregelingen, met inbegrip van de periodes die nodig zijn voor de organisatie van deze opening;
- 3° de organisatie- en infrastructuurmodaliteiten voor de toegang tot en het bezoek van het goed, die ook betrekking kunnen hebben op de voorwaarden voor de toegang van het publiek tot het goed en voor het verloop van de bezoeken;
- 4° de toegangskosten voor bezoekers. Deze toegang kan gratis zijn;
- 5° in voorkomend geval de begunstigde van de bezoekersinkomsten, die bij voorkeur voor de beheerder van het goed bestemd moeten zijn;
- 6° de modaliteiten van de eventueel afgesloten verzekeringen;
- 7° de inwerkingtreding ervan.

De bezoeken kunnen worden georganiseerd door een derde die in het besluit wordt aangesteld.

Het Gewest draagt alle kosten voor de opening van het goed voor het publiek.

De periodes waarin het goed occasioneel wordt opengesteld voor het publiek mogen niet langer dan vijftien dagen per jaar bedragen.

§ 3. Het besluit tot occasionele opening van het goed voor het publiek wordt ter kennis gebracht van:

- 1° het Comité;
- 2° de eigenaar en, in voorkomend geval, de houders van zakelijke rechten, de geregistreerde houders van persoonlijke rechten en, in voorkomend geval, de bewoner en de andere rechthebbenden als die zich hebben aangediend

Het wordt bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad*.

§ 4. Het besluit tot occasionele opening van het goed voor het publiek is vanaf de kennisgeving ervan, als deze kennisgeving de publicatie in het *Belgisch Staatsblad* voorafgaat, verplicht ten aanzien van de personen waaraan het overeenkomstig paragraaf 3ter kennis wordt gebracht.

les titulaires de droits personnels enregistrés et l'occupant et les titulaires d'autres droits s'ils se sont manifestés, qu'ils peuvent être entendus par le Ministre ou son délégué dans le délai et suivant les modalités qu'elle détermine. Ce délai doit être au minimum de quinze jours à compter de la demande d'audition. La demande d'audition doit avoir lieu dans les quinze jours de l'information. Le projet d'arrêté leur est notifié au moins dix jours avant l'audition éventuelle.

En même temps qu'elle les informe qu'ils peuvent être entendus, l'Administration leur transmet également l'avant-projet d'arrêté établi par le Ministre. Cet avant-projet reprend les modalités visées au paragraphe suivant.

À défaut d'adoption de l'arrêté dans le délai visé à l'alinéa premier, la procédure est caduque.

§ 2. L'arrêté fixe les modalités de l'ouverture occasionnelle du bien au public dont notamment:

- 1° la durée des effets de l'arrêté, laquelle ne peut dépasser cinq années;
- 2° les périodes d'ouverture du bien au public et les horaires, en ce compris les périodes nécessaires à l'organisation de cette ouverture;
- 3° les modalités organisationnelles et infrastructurelles d'accès et de visite du bien, qui peuvent aussi porter sur les conditions d'accès du public au bien et de déroulement des visites;
- 4° le coût d'accès pour les visiteurs, qui peut être nul;
- 5° le cas échéant, le bénéficiaire des rentrées des visiteurs, qui doit en priorité être affecté à la gestion du bien;
- 6° les modalités relative aux assurances éventuellement souscrites;
- 7° son entrée en vigueur.

Les visites peuvent être organisées par un tiers désigné dans l'arrêté.

Tous les frais liés à l'ouverture du bien au public sont pris en charge par la Région.

Les périodes d'ouverture occasionnelle du bien au public ne peuvent pas excéder quinze jours par année.

§ 3. L'arrêté décidant de l'ouverture occasionnelle du bien au public est notifié:

- 1° au Comité;
- 2° au propriétaire et, le cas échéant, aux titulaires de droits réels, aux titulaires de droits personnels enregistrés et, le cas échéant, à l'occupant et aux titulaires d'autres droits s'ils se sont manifestés.

Il est publié au *Moniteur belge*.

§ 4. À l'égard des personnes auxquelles l'arrêté décidant de l'ouverture occasionnelle du bien au public est notifié conformément au paragraphe 3, l'arrêté est obligatoire dès sa notification si elle précède la publication au *Moniteur belge*.

*Afdeling 2 – Gevolgen**Artikel 8*

§ 1. Onverminderd de verplichting waar de eigenaar overeenkomstig de artikelen 231 en 232 van het BWRO aan gehouden is en vanaf de publicatie van het in artikel 4, § 2, tweede lid bedoelde bericht is iedereen verplicht om zich te onthouden van elke handeling die een belemmering zou kunnen vormen voor de occasionele opening van het goed voor het publiek en om de door de Regering vastgelegde modaliteiten voor deze opening na te leven.

Als dat niet gebeurt, zijn de in hoofdstuk 3 bedoelde sancties van toepassing.

§ 2. Van zodra het besluit tot occasionele opening van het goed voor het publiek overeenkomstig artikel 7, § 4 verplicht wordt, kan het Gewest tussenkomen in de werken tot instandhouding van het goed, binnen de door de Regering vast te leggen voorwaarden.

Deze voorwaarden worden overeenkomstig artikel 241 van het BWRO vastgelegd.

Het tussenkomstpercentage van het Gewest kan hoger liggen dan hetgeen dat op basis van artikel 240 van het BWRO wordt toegepast.

§ 3. De eigenaar en, in voorkomend geval, de bewoner, de houders van zakelijke rechten, de geregistreerde houders van persoonlijke rechten en de andere rechthouders, als die zich hebben aangediend, moeten voordat ze eender welk recht op het goed overdragen inlichtingen verschaffen aan:

- 1° de overnemer of de toekomstige overnemer, over de occasionele opening van het goed voor het publiek, de modaliteiten ervan en de daaruit voortvloeiende gevolgen;
- 2° het Bestuur, over de identiteit en het adres van de overnemer.

De occasionele opening van het goed voor het publiek en de modaliteiten ervan zijn in elk geval tegenstelbaar aan de overnemer en aan elke rechthouder op het goed.

Elke overeenkomst die wordt gesloten in strijd met deze bepaling is van rechtswege nietig.

§ 4. Een maand voor de eerste dag van waarop het goed occasioneel wordt opengesteld, zoals vastgelegd in de in artikel 6 bedoelde overeenkomst of het in artikel 7 bedoelde besluit maakt het Bestuur een stand van zaken van het goed op nadat het de eigenaar en, in voorkomend geval, de bewoner, de houders van zakelijke rechten, de geregistreerde houders van persoonlijke rechten en de andere rechthouders, als die zich hebben aangediend, heeft opgeroepen.

Deze stand van zaken wordt ondertekend door een afgevaardigde van het Bestuur en door de eigenaar en, in voorkomend geval, de bewoner, de houders van zakelijke rechten, de geregistreerde houders van persoonlijke rechten en de andere rechthouders, als die zich hebben aangediend.

Het Bestuur draagt alle kosten.

*Section 2 – Effets**Article 8*

§ 1er. Sans préjudice des obligations auxquelles est tenu le propriétaire conformément aux articles 231 et 232 du CoBAT, dès la publication de l'avis visé à l'article 4, § 2, alinéa 2, quiconque est tenu de s'abstenir de poser tout acte qui pourrait constituer un obstacle à l'ouverture occasionnelle du bien au public et de respecter les modalités de cette ouverture fixées par le Gouvernement.

À défaut, les sanctions visées au chapitre 3 sont applicables.

§ 2. Dès que l'arrêté décidant de l'ouverture occasionnelle du bien au public devient obligatoire conformément à l'article 7, § 4, la Région peut intervenir dans les travaux de conservation du bien suivant des conditions à fixer par le Gouvernement.

Ces conditions sont fixées conformément à l'article 241 du CoBAT.

Le taux d'intervention de la Région peut être plus élevé que celui appliqué sur la base de l'article 240 du CoBAT.

§ 3. Le propriétaire et, le cas échéant, l'occupant, les titulaires de droits réels, les titulaires de droits personnels enregistrés et, le cas échéant, les titulaires d'autres droits s'ils se sont manifestés, doivent, avant de céder un droit quelconque sur le bien, informer:

- 1° le cessionnaire ou le futur cessionnaire, de l'ouverture occasionnelle du bien au public, de ses modalités et des conséquences qui en découlent;
- 2° l'Administration, de l'identité et de l'adresse du cessionnaire.

L'ouverture occasionnelle du bien au public et ses modalités sont, en toute hypothèse, opposables au cessionnaire et à tout détenteur de droit sur le bien.

Toute convention conclue en méconnaissance de cette disposition est nulle de plein droit.

§ 4. Un mois avant le premier jour de la date d'ouverture occasionnelle du bien au public, telle que fixée dans la convention visée à l'article 6 ou dans l'arrêté visé à l'article 7, l'Administration réalise un état des lieux du bien après avoir convoqué le propriétaire et, le cas échéant, l'occupant, les titulaires de droits réels, les titulaires de droits personnels enregistrés et les titulaires d'autres droits s'ils se sont manifestés.

Cet état des lieux est signé par un représentant de l'Administration et par le propriétaire et, le cas échéant, l'occupant, les titulaires de droits réels, les titulaires de droits personnels enregistrés et les titulaires d'autres droits s'ils se sont manifestés.

Tous les frais sont pris en charge par l'Administration.

Afdeling 3 – Verlenging**Artikel 9**

§ 1. Voordat ze afloopt kan de termijn van de gevolgen van de in artikel 7 bedoelde overeenkomst in onderlinge overeenstemming worden verlengd aan de hand van een overeenkomst waarvan de inhoud minstens de inhoud van artikel 6, § 2 bevat.

De termijn van de gevolgen van het in artikel 7 bedoelde besluit kan ook worden verlengd bij besluit van de Regering, op advies van het Comité, voor een hernieuwbare termijn van ten hoogste vijf jaar.

§ 2. Het voorontwerp van besluit tot verlenging van de occasionele opening voor het publiek wordt via aangetekende zending ter kennis gebracht van:

- 1° het Comité;
- 2° de eigenaar en, in voorkomend geval, de houders van zakelijke rechten, de geregistreerde houders van persoonlijke rechten en, in voorkomend geval, de bewoner en de andere rechtheouders als die zich hebben aangediend

Binnen vijftien dagen na deze kennisgeving moeten de ontvangers ervan hun opmerkingen schriftelijk meedelen. Na deze termijn kan de procedure worden voortgezet.

Het Bestuur geeft de ingelichte personen de kans om binnen de termijn en volgens de modaliteiten die het vastlegt te worden gehoord door de Minister en haar afgevaardigde. Deze termijn moet minstens vijftien dagen bedragen.

Afdeling 4 – Einde van de occasionele opening voor het publiek**Artikel 10**

De occasionele opening van het goed voor het publiek eindigt wanneer de vastgelegde termijn verstrijkt ofwel wanneer de Regering beslist om ze te beëindigen als nieuwe omstandigheden de ze onmogelijk maken of het belang ervan wegnemen.

Als de staat van het goed na afloop van de termijn van de opening voor het publiek niet overeenstemt met degene die door de in artikel 8, § 4 bedoelde stand van zaken werd bepaald, moet het op kosten van het Gewest in zijn oorspronkelijke staat worden hersteld, behalve als er sprake is van overmacht of een gebeurtenis die toe te schrijven is aan de eigenaar, de bewoner, de houders van zakelijke rechten, de geregistreerde houders van persoonlijke rechten en de andere rechtheouders, of derden.

HOOFDSTUK 3
Misdrijven en administratieve sancties

Afdeling 1 – Handelingen die als misdrijf gelden**Artikel 11**

Behoudens toepassing van titel X van het BWRO gelden de volgende handelingen als misdrijf:

- 1° elke handeling die op eender welke manier de occasionele opening van het goed voor het publiek belemmert, overeenkomstig de door deze ordonnantie bedoelde modaliteiten;

Section 3 – Prolongation**Article 9**

§ 1er. Avant son terme, la durée des effets de la convention visée à l'article 7 peut être prolongée, de commun accord, suivant une convention dont le contenu comprend au minimum le contenu de l'article 6, § 2.

La durée des effets de l'arrêté visé à l'article 7 peut également être prolongée par arrêté du Gouvernement, sur avis du Comité, pour une durée, renouvelable, qui ne peut dépasser cinq années.

§ 2. L'avant-projet d'arrêté prolongeant les effets de l'ouverture occasionnelle au public est notifié par courrier recommandé:

- 1° au Comité;
- 2° au propriétaire et, le cas échéant, aux titulaires de droits réels, aux titulaires de droits personnels enregistrés et, le cas échéant, à l'occupant et aux titulaires d'autres droits s'ils se sont manifestés.

Dans les quarante-cinq jours de ces notifications, leurs destinataires peuvent faire valoir par écrit leurs observations. Passé ce délai, la procédure peut être poursuivie.

L'Administration permet aux personnes notifiées d'être entendues par le Ministre et son délégué dans le délai et suivant les modalités qu'elle détermine. Ce délai doit être au minimum de quinze jours.

Section 4 – Fin de l'ouverture occasionnelle au public**Article 10**

L'ouverture du bien au public prend fin soit à l'expiration du terme fixé, soit lorsque le Gouvernement décide d'y mettre fin si des circonstances nouvelles la rendent impossibles ou suppriment son intérêt.

Si, à l'issue de la durée d'ouverture au public, l'état du bien ne correspond pas à celui déterminé par l'état des lieux visé à l'article 8, § 4, il fait l'objet d'une remise dans son état initial aux frais de la Région, sauf si cela découle d'un cas de force majeure ou d'un fait imputable au propriétaire, à l'occupant, aux titulaires de droits réels, aux titulaires de droits personnels enregistrés, ou, le cas échéant, aux titulaires d'autres droits, ou encore à des tiers.

CHAPITRE 3
Infractions et sanctions administratives

Section 1re – Actes constitutifs d'infraction**Article 11**

Sauf application du titre X du CoBAT, constitue une infraction le fait:

- 1° de poser tout acte qui fait obstacle d'une quelconque manière que ce soit à l'ouverture occasionnelle du bien au public conformément aux modalités visées par la présente ordonnance;

2° het niet-naleven van de modaliteiten voor de occasionele opening van het goed voor het publiek die in de in artikel 6 bedoelde overeenkomst of het in artikel 7 bedoelde besluit worden bedoeld.

Afdeling 2 – Vaststelling van de misdrijven

Artikel 12

De vaststellende ambtenaren zijn gemachtigd om de in artikel 11 bepaalde misdrijven te onderzoeken en bij proces-verbaal vast te stellen.

Deze ambtenaren hebben toegang tot alle plaatsen om alle nodige opsporingen en vaststellingen te verrichten. Ze mogen alle inlichtingen opvragen die betrekking hebben op die opsporingen en vaststellingen en iedere persoon ondervragen over alles wat nuttig is om te weten bij de uitvoering van hun opdracht en in verband met deze opsporingen en vaststellingen.

Als de handelingen huisbezoeken betreffen, mogen de ambtenaren die enkel uitvoeren als er aanwijzingen van een misdrijf zijn en als de ter plaatse aanwezige persoon er zijn/haar toestemming voor heeft gegeven of als ze daartoe toestemming hebben gekregen van de politierechter.

Artikel 13

De in artikel 11 opgesomde misdrijven kunnen overeenkomstig afdeling 3 aan een administratieve boete worden onderworpen.

Elk proces-verbaal tot vaststelling van een misdrijf wordt binnen tien dagen na de vaststelling van het misdrijf per aangetekende brief of via elke andere manier die een gelijkwaardige waarborg biedt, verzonden naar de sanctionerend ambtenaar.

Afdeling 3 – Administratieve geldboetes

Artikel 14

§ 1. Elke persoon die een van de in artikel 11 bedoelde misdrijven heeft begaan, kan worden bestraft met een administratieve geldboete van 250 tot 10.000 euro, al naargelang het aantal en de ernst van de vastgestelde misdrijven.

§ 2. Als er binnen vijf jaar vanaf de datum van de eerste vaststelling een nieuw misdrijf ten laste van dezelfde persoon wordt vastgesteld, worden de in de vorige paragraaf voorziene bedragen verdubbeld.

Artikel 15

De administratieve geldboete wordt opgelegd door een sanctionerend ambtenaar.

Artikel 16

§ 1. De sanctionerend ambtenaar stelt de procedure voor de administratieve geldboete in.

§ 2. Vooraleer een beslissing te nemen licht de sanctionerend ambtenaar de overtreder er per aangetekende zending over in dat er een procedure tegen hem/haar wordt ingesteld. Hij somt er de vastgestelde misdrijven in op, evenals de opgelegde sancties, en nodigt de overtreder uit om zijn/haar verdediging te voeren door het recht om een mondelinge presentatie van zijn verdediging aan te vragen. In dat geval wordt de overtreder opgeroepen om door de sanctionerende ambtenaar te worden gehoord.

2° de ne pas respecter les modalités d'ouverture occasionnelle du bien au public fixées dans la convention visée à l'article 6 ou l'arrêté visé à l'article 7.

Section 2 – Constatation des infractions

Article 12

Les fonctionnaires constatateurs ont qualité pour rechercher et constater par procès-verbal les infractions déterminées à l'article 11.

Ces fonctionnaires ont accès à tous lieux pour faire toutes recherches et constatations utiles. Ils peuvent se faire communiquer tous les renseignements en rapport avec ces recherches et constatations et interroger toute personne sur tout fait dont la connaissance est utile à l'exercice de leur mission et en rapport avec ces recherches et constatations.

Lorsque les opérations revêtent le caractère de visites domiciliaires, les fonctionnaires ne peuvent y procéder que s'il y a des indices d'infraction et que la personne présente sur place y a consenti ou à condition d'y être autorisés par le juge de police.

Article 13

Les infractions énumérées à l'article 11 peuvent faire l'objet d'une amende administrative conformément à la section 3.

Tout procès-verbal constatant une infraction est transmis par envoi recommandé ou tout autre moyen offrant une garantie équivalente, dans les dix jours du constat de l'infraction au fonctionnaire sanctionnateur.

Section 3 – Des amendes administratives

Article 14

§ 1er. Est passible d'une amende administrative de 250 à 10.000 euros en fonction du nombre et de la gravité des infractions constatées, toute personne ayant commis une des infractions visées à l'article 11.

§ 2. Si une nouvelle infraction est constatée à charge de la même personne dans les cinq ans à compter de la date du premier constat, les montants prévus au paragraphe précédent sont doublés.

Article 15

L'amende administrative est infligée par le fonctionnaire sanctionnateur.

Article 16

§ 1er. Le fonctionnaire sanctionnateur entame la procédure d'amende administrative.

§ 2. Avant de prendre une décision, le fonctionnaire sanctionnateur avise le contrevenant, par envoi recommandé, de l'intentement de la procédure à son encontre. Il y énumère les infractions en cause ainsi que les sanctions encourues et invite le contrevenant à faire valoir ses moyens de défense en mentionnant qu'il le droit de solliciter la présentation orale de sa défense. Dans ce cas, le contrevenant est convoqué pour audition par le fonctionnaire sanctionnateur.

De verdedigingsmiddelen moeten worden voorgesteld via een aangezekende brief die binnen dertig dagen vanaf de ontvangst van de hem/haar gedane uitnodiging wordt verstuurd.

§ 3. Gelijkijdig met de in paragraaf 2 bedoelde brief die hij aan de overtreder verstuurt, verstuurt de sanctionerend ambtenaar een kopie aan de gemachtigde ambtenaar.

Artikel 17

§ 1. De sanctionerend ambtenaar kan, al naargelang de omstandigheden:

- 1° een administratieve geldboete opleggen wegens het misdrijf;
- 2° de uitspraak van zijn beslissing opschorten tot na een door hem vastgelegde termijn. De overtreder moet deze termijn benutten om het misdrijf te beëindigen;
- 3° een administratieve geldboete opleggen met een onderscheid tussen het deel van het bedrag dat betaald dient te worden overeenkomstig artikel 18 en het deel van de boete dat slechts verschuldigd is als de overtreder geen volledig einde heeft gesteld aan het misdrijf bij het verstrijken van de overeenkomstig punt 2° vastgelegde termijn;
- 4° beslissen dat er wegens een door de overtreder behoorlijk ingeroepen en gemotiveerd geval van overmacht geen aanleiding is om een administratieve boete op te leggen;
- 5° beslissen, als er gedurende de procedure een eind gemaakt werd aan het misdrijf, om een administratieve geldboete op te leggen, die vastgelegd is op een bedrag dat rekening houdt met deze stopzetting van het misdrijf.

§ 2. De sanctionerend ambtenaar kan, in alle gevallen, verzachtende omstandigheden in overweging nemen waardoor het bedrag van de administratieve geldboete verlaagd kan worden, indien nodig onder de minima die vastgelegd werden in artikel 14.

§ 3. In alle gevallen kan de sanctionerend ambtenaar beslissen dat zijn beslissing tot oplegging van een administratieve boete niet of slechts gedeeltelijk ten uitvoer zal worden gelegd gedurende een referentieperiode van minstens één jaar en maximaal drie jaar vanaf de datum van kennisgeving van zijn beslissing.

Het uitstel wordt van rechtswege herroepen ingeval gedurende de referentieperiode een nieuw misdrijf begaan wordt die de toepassing meebrengt van een administratieve boete van een hoger niveau dan de administratieve boete die tevoren gepaard ging met uitstel. De sanctionerend ambtenaar kan beslissen om het uitstel te herroepen ingeval gedurende de referentieperiode een nieuw misdrijf begaan is die de toepassing meebrengt van een administratieve boete van een gelijk of een lager niveau dan de administratieve boete die tevoren gepaard ging met uitstel.

De administratieve boete die uitvoerbaar wordt als gevolg van de herroeping van het uitstel, wordt zonder beperking samengevoegd met die welke opgelegd is wegens het nieuwe misdrijf.

Artikel 18

§ 1. In de beslissing wordt het bedrag van de administratieve geldboete vastgelegd en wordt de dader aangemaand om de geldboete binnen dertig dagen na de betekening te storten op het rekeningnummer van het Gewest dat vermeld staat op het formulier dat bij de beslissing gevoegd is.

§ 2. De in toepassing van artikel 17 genomen beslissing wordt binnen tien dagen na de beslissing per aangetekende zending bekendgemaakt.

Les moyens de défense doivent être présentés par un écrit adressé par envoi recommandé dans les trente jours à compter de la réception de l'invitation qui lui en est faite.

§ 3. Lorsqu'il adresse au contrevenant le courrier visé au paragraphe 2, le fonctionnaire sanctionnateur en adresse simultanément une copie au fonctionnaire délégué.

Article 17

§ 1er. Le fonctionnaire sanctionnateur peut, selon les circonstances:

- 1° infliger une amende administrative du chef de l'infraction;
- 2° suspendre le prononcé de sa décision jusqu'au terme d'un délai qu'il fixe, ce délai devant être mis à profit par le contrevenant pour mettre fin à l'infraction;
- 3° infliger une amende administrative en distinguant la partie du montant de cette amende qui doit être payée conformément à l'article 18 et la partie de l'amende qui ne devra être payée qu'à défaut pour le contrevenant d'avoir mis fin totalement à l'infraction à l'expiration du délai fixé conformément au 2°;
- 4° décider qu'en raison de la force majeure dûment invoquée et motivée par le contrevenant, il n'y a pas lieu d'infliger une amende administrative;
- 5° décider, s'il a été mis fin à l'infraction durant la procédure, d'infliger une amende administrative fixée à un montant tenant compte de cette cessation d'infraction.

§ 2. Dans tous les cas, le fonctionnaire sanctionnateur peut prendre en compte des circonstances atténuantes pouvant l'amener à réduire le montant de l'amende administrative, le cas échéant en-dessous des minima fixés par l'article 14.

§ 3. Dans tous les cas, le fonctionnaire sanctionnateur peut décider qu'il sera sursis, en tout ou en partie, à l'exécution de sa décision infligeant une amende administrative, pendant une période de référence de minimum un an et de maximum trois ans à compter de la date de la notification de sa décision.

Le sursis est révoqué de plein droit en cas de nouvelle infraction commise pendant la période de référence et ayant entraîné l'application d'une amende administrative d'un niveau supérieur à celui de l'amende administrative antérieurement assortie du sursis. Le fonctionnaire sanctionnateur peut décider de révoquer le sursis en cas de nouvelle infraction commise pendant la période de référence et ayant entraîné l'application d'une amende administrative d'un niveau égal ou inférieur à celui de l'amende administrative antérieurement assortie du sursis.

L'amende administrative qui devient exécutoire par suite de la révocation du sursis est cumulée sans limite avec celle infligée du chef de la nouvelle infraction

Article 18

§ 1er. La décision d'infliger une amende administrative fixe le montant de celle-ci et invite le contrevenant à acquitter l'amende dans un délai de trente jours à dater de la notification par versement au compte de la Région, mentionné dans le formulaire qui y est joint.

§ 2. La décision prise en application de l'article 17 est notifiée dans les dix jours de la décision par envoi recommandé.

Artikel 19

Eke persoon die werd veroordeeld tot de betaling van een administratieve geldboete kan bij de daartoe door de Regering aangeduide ambtenaar een beroep tot herziening instellen. Dat beroep en de termijn om het in te stellen zijn schorsend.

Het beroep wordt binnen dertig dagen na de kennisgeving van de beslissing tot oplegging van een administratieve geldboete ingediend per aangetekende zending aan de in het eerste lid bedoelde ambtenaar. In zijn beroep kan de verzoeker vragen om te worden gehoord.

De beslissing wordt aan de verzoeker meegedeeld. Gelijktijdig wordt een kopie ter kennis gebracht van de sanctionerend ambtenaar en de gemachtigde ambtenaar.

HOOFDSTUK 4
Slotbepalingen

*Afdeling 1 – Delegaties**Artikel 20*

§ 1. De Regering benoemt de ambtenaren van het Bestuur die gemachtigd worden voor de in deze ordonnantie uiteengezette doeleinden.

§ 2. De Regering bepaalt, in voorkomend geval, welke onverenigbaarheden en verboden op belangenconflicten zouden wegen op deze ambtenaren.

*Afdeling 2 – Inwerkingtreding**Artikel 21*

Deze ordonnantie treedt in werking op een datum die de Regering bepaalt.

De Ministerbevoegd voor Stedenbouw en Monumenten en Landschappen,

Sven GATZ

Article 19

Un recours en réformation est ouvert auprès du fonctionnaire désigné à cette fin par le Gouvernement à toute personne condamnée au paiement d'une amende administrative. Ce recours, de même que le délai pour le former, est suspensif.

Le recours est introduit par envoi recommandé adressé au fonctionnaire visé à l'alinéa 1er dans les trente jours qui suivent la notification de la décision infligeant une amende administrative. Dans son recours, le requérant peut demander à être entendu.

La décision est notifiée au requérant. Simultanément, une copie est notifiée au fonctionnaire sanctionnateur et au fonctionnaire délégué.

CHAPITRE 4
Dispositions finales

*Section 1re – Délégations**Article 20*

§ 1er. Le Gouvernement désigne les fonctionnaires de l'Administration qui sont délégués aux fins précisées par la présente ordonnance.

§ 2. Le Gouvernement détermine, le cas échéant, les incompatibilités et les interdictions de conflits d'intérêts qui pèseraient sur ces fonctionnaires.

*Section 2 – Entrée en vigueur**Article 21*

La présente ordonnance entre en vigueur à une date arrêtée par le Gouvernement.

Le Ministre ayant l'Urbanisme et les Monuments et sites dans ses attributions,

Sven GATZ

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

Op 26 oktober 2023 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Financiën, Begroting, Openbaar Ambt, de Promotie van Meertaligheid en van het Imago van Brussel verzocht binnen een termijn van zestig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van ordonnantie “over de opwaardering en de occasionele opening voor het publiek van uitzonderlijke goederen”.

Het voorontwerp is door de vierde kamer onderzocht op 20 december 2023. De kamer was samengesteld uit Bernard BLERO, kamervoorzitter, Luc CAMBIER en Géraldine ROSOUX, staatsraden, Christian BEHRENDT, assessor, en Anne-Catherine VAN GEERSDAELE, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Anne VAGMAN, eerste auditeur-afdelingshoofd.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het advies is nagezien onder toezicht van Bernard BLERO.

Het advies (nr. 74.738/4), waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 20 december 2023.

Aangezien de adviesaanvraag is ingediend op basis van artikel 84, § 1, eerste lid, 1°, van de wetten “op de Raad van State”, gecoördineerd op 12 januari 1973, beperkt de afdeling Wetgeving overeenkomstig artikel 84, § 3, van de voornoemde gecoördineerde wetten haar onderzoek tot de rechtsgrond van het voorontwerp,⁽¹⁾ de bevoegdheid van de steller van de handeling en de te vervullen voorafgaande vormvereisten.

Wat die drie punten betreft, geeft het voorontwerp aanleiding tot de volgende opmerkingen.

VOORAFGAANDE VORMVEREISTEN

1. Artikel 8, § 2, van de ontworpen ordonnantie voorziet in een subsidieregeling.

Elke overheidsfinanciering die voldoet aan de criteria die in artikel 107, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna: “VWEU”) worden genoemd, is echter staatssteun en moet krachtens artikel 108, lid 3, van het VWEU aan de Commissie worden meegedeeld. Krachtens artikel 109 van het VWEU kan de Raad evenwel bepalen welke soorten van steunmaatregelen worden vrijgesteld van die verplichte kennisgeving.

Overeenkomstig artikel 108, lid 4, van het VWEU kan de Commissie verordeningen betreffende die soorten van staatssteun vaststellen. Verordening (EU) 1407/2013 van de Commissie van 18 december 2013 “betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de-minimissteun” is zo’n verordening, net als verordening (EU) 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 “waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard”. Die verordeningen zijn onder meer van toepassing op steun voor milieubescherming (hoofdstuk III, deel 7, van de verordening (EU) 651/2014) en op steun voor cultuur

(1) Aangezien het om een voorontwerp van ordonnantie gaat, wordt onder “rechtsgrond” de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

AVIS DU CONSEIL D’ÉTAT

Le 26 octobre 2023, le Conseil d’État, section de législation, a été invité par le Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Finances, du Budget, de la Fonction publique, de la Promotion du Multilinguisme et de l’Image de Bruxelles à communiquer un avis dans un délai de soixante jours, sur un avant-projet d’ordonnance «relative à la valorisation et à l’ouverture occasionnelle au public des biens exceptionnels».

L’avant-projet a été examiné par la quatrième chambre le 20 décembre 2023. La chambre était composée de Bernard BLERO, président de chambre, Luc CAMBIER et Géraldine ROSOUX, conseillers d’État, Christian BEHRENDT, assesseur, et Anne-Catherine VAN GEERSDAELE, greffier.

Le rapport a été présenté par Anne VAGMAN, premier auditeur chef de section.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise de l’avis a été vérifiée sous le contrôle de Bernard BLERO.

L’avis (n° 74.738/4), dont le texte suit, a été donné le 20 décembre 2023.

Comme la demande d’avis est introduite sur la base de l’article 84, § 1er, alinéa 1er, 1° des lois «sur le Conseil d’État», coordonnées le 12 janvier 1973, la section de législation limite son examen au fondement juridique de l’avant-projet⁽¹⁾ la compétence de l’auteur de l’acte ainsi qu’à l’accomplissement des formalités préalables, conformément à l’article 84, § 3, des lois coordonnées précitées.

Sur ces trois points, l’avant-projet appelle les observations suivantes.

FORMALITÉS PRÉALABLES

1. L’ordonnance en projet organise, en son article 8, § 2, un régime de subventions.

Or, tout financement public remplissant les critères énoncés à l’article 107, paragraphe 1er, du Traité sur le fonctionnement de l’Union européenne (ci-après: «TFUE») constitue une aide d’État et doit être notifié à la Commission en vertu de l’article 108, paragraphe 3, du TFUE. Toutefois, en vertu de l’article 109 du TFUE, le Conseil peut déterminer les catégories d’aides qui sont dispensées de cette obligation de notification.

Conformément à l’article 108, paragraphe 4, du TFUE, la Commission peut adopter des règlements concernant ces catégories d’aides d’État. Il en va ainsi du règlement (UE) n° 1407/2013 de la Commission du 18 décembre 2013 «relatif à l’application des articles 107 et 108 du traité sur le fonctionnement de l’Union européenne aux aides de minimis» et du règlement (UE) n° 651/2014 de la Commission du 17 juin 2014 «déclarant certaines catégories d’aides compatibles avec le marché intérieur en application des articles 107 et 108 du traité», qui s’appliquent notamment aux aides en faveur de la protection de l’environnement (chapitre III, section 7, du règlement (UE) n° 651/2014) et aux aides en faveur de la culture et de la conservation du patrimoine (chapitre III, section 11, du

(1) S’agissant d’un avant-projet d’ordonnance, on entend par «fondement juridique» la conformité aux normes supérieures.

en instandhouding van het erfgoed (hoofdstuk III, deel 11, van de verordening (EU) 651/2014), wanneer aan de in die verordening bepaalde voorwaarden wordt voldaan.

Aangezien de subsidieregeling waarin de ontworpen tekst voorziet, in bepaalde opzichten onvolledig is, zoals uit de hiernavolgende opmerkingen zal blijken, hoort, zodra de regeling nader is uitgewerkt en aangevuld, de steller van het voorontwerp na te gaan of die regeling een staatssteun vormt, en zich ervan te vergewissen dat de betrokken steun in voorkomend geval daadwerkelijk voldoet aan de vrijstellingsvoorwaarden waarin de Europese verordeningen voorzien. Indien dat niet het geval is, moet hij erop toezien dat aan het vormvereiste van de vereiste kennisgeving wordt voldaan.

2. Met name uit de artikelen 6, § 2, vijfde lid, 7, § 2, derde lid, en 8, §§ 2 en 4, derde lid, van de ontworpen ordonnantie vloeit voort dat die ordonnantie een weerslag zal hebben op de begroting en nieuwe uitgaven zal meebrengen voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

In tegenstelling tot wat in de nota aan de regering te lezen staat, zijn dan ook, voordat het voorontwerp wordt aangenomen, het advies van de inspecteur van Financiën en de akkoordbevinding van de minister van Begroting vereist, krachtens respectievelijk de artikelen 37 en 62 van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 16 december 2021 “betreffende de begrotingscontrole, de begrotingsopmaak, de begrotingswijzigingen en de monitoring van de uitvoering van de begroting van de gewestelijke entiteit”.

Er moet op worden toegezien dat die vormvereisten worden vervuld.

3. Artikel 16 van de ordonnantie van 2 december 2021 “betreffende Brupartners” luidt als volgt:

“§ 1. De studies en adviezen van Brupartners worden aan de Brusselse Hoofdstedelijke Regering bezorgd, op verzoek van deze laatste of op eigen initiatief, en wat betreft de materies:

- 1° die onder de bevoegdheid van het Gewest ressorteren en met een impact op het economische en sociale leven in het Gewest;
- 2° die onder de bevoegdheid van de Staat ressorteren en waarvoor een procedure van samenwerking, overleg of advies met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is voorzien.

§ 2. De Brusselse Hoofdstedelijke Regering moet het advies van Brupartners inwinnen voor voorontwerpen van ordonnanties betreffende de in § 1, 1° en 2° bedoelde materies en voor de ontwerpen van besluiten die van strategisch belang zijn.”

Uit het dossier dat aan de afdeling Wetgeving is bezorgd, blijkt niet dat Brupartners om advies is verzocht over de ontworpen tekst.

Bijgevolg moet de steller van het voorontwerp kunnen aantonen dat het voorliggende voorontwerp geen impact zal hebben op het economische en sociale leven van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Is dat niet het geval, moet Brupartners om advies worden verzocht.

4. Artikel 7 van het BWRO luidt als volgt:

“De Regering vraagt het advies van de Gewestelijke Commissie betreffende de voorontwerpen van ordonnantie en de ontwerpbesluiten die betrekking hebben op de aangelegenheden bedoeld in dit Wetboek die een aanzienlijke impact hebben op de ontwikkeling van het Gewest. De Gewestelijke Commissie brengt haar advies uit binnen dertig dagen na ontvangst van de aanvraag.”

De ontworpen ordonnantie strekt weliswaar niet tot wijziging van het BWRO.

règlement (UE) n° 651/2014), lorsque les conditions prévues par ce règlement sont remplies.

Le régime de subventions prévu par le texte en projet étant, comme il apparaîtra des observations formulées ci-après, lacunaire à certains égards, il appartiendra à l’auteur de l’avant-projet de vérifier, une fois le régime précisé et complété, si celui-ci constitue une aide d’État, et de s’assurer que, le cas échéant, l’aide concernée remplit effectivement les conditions d’exemption prévues par les règlements européens, et, dans la négative, de veiller à l’accomplissement de la formalité de notification requise.

2. Il résulte notamment des articles 6, § 2, alinéa 5, 7, § 2, alinéa 3, et 8, §§ 2 et 4, alinéa 3, de l’ordonnance en projet que celle-ci aura des incidences budgétaires et entraînera des dépenses nouvelles pour la Région de Bruxelles-Capitale.

Contrairement à ce que mentionne la note au Gouvernement, l’avis de l’inspecteur des Finances et l’accord du Ministre du Budget sont dès lors requis préalablement à l’adoption de l’avant-projet en vertu, respectivement, des articles 37 et 62 de l’arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 16 décembre 2021 «relatif au contrôle budgétaire, à l’établissement du budget, aux modifications du budget et au monitoring de l’exécution du budget de l’entité régionale».

Il sera veillé à l’accomplissement de ces formalités.

3. Selon l’article 16 de l’ordonnance du 2 décembre 2021 «relative à Brupartners».

«§ 1er. Les études et avis de Brupartners sont transmis au Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, soit à la demande de celui-ci, soit d’initiative, dans les matières:

- 1° relevant de la compétence de la Région et ayant une incidence sur sa vie économique et sociale;
- 2° relevant de la compétence de l’État et pour lesquelles une procédure d’association, de concertation ou d’avis est prévue avec la Région de Bruxelles-Capitale.

§ 2. Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale doit solliciter l’avis de Brupartners sur les avant-projets d’ordonnance relatifs aux matières visées au § 1er, 1° et 2°, et sur les projets d’arrêtés qui sont d’intérêt stratégique».

Il ne ressort pas du dossier communiqué à la section de législation que l’avis de Brupartners a été demandé sur le texte en projet.

Par conséquent, il appartient à l’auteur de l’avant-projet d’être en mesure d’établir que l’avant-projet à l’examen n’aura pas d’incidence sur la vie économique et sociale de la Région de Bruxelles-Capitale. À défaut, l’avis de Brupartners sera demandé.

4. Selon l’article 7 du CoBAT,

«Le Gouvernement sollicite l’avis de la Commission régionale sur les avant-projets d’ordonnance ainsi que sur les projets d’arrêtés relatifs aux matières visées au présent Code ayant une incidence notable sur le développement de la Région. La Commission régionale remet son avis dans les trente jours de la réception de la demande».

Certes, l’ordonnance en projet ne vise pas à modifier le CoBAT.

Ze wil echter wel regelen dat het publiek toegang heeft tot de goederen die op de Werelderfgoedlijst van UNESCO zijn ingeschreven, onder voorwaarden die de publiekstoegang tot dat erfgoed mogelijk maken, met inbegrip van de organisatie- en infrastructuurmodaliteiten, en met het oog op het waarborgen van de veiligheid van het uitzonderlijke goed dat voor het publiek wordt opengesteld.

Bijgevolg regelt de ontworpen ordonnantie een aangelegenheid zoals bedoeld in het BWRO, namelijk de bescherming van het onroerend erfgoed.

Voorts verwijzen sommige bepalingen van de ontworpen ordonnantie naar het BWRO en maken ze een aantal bepalingen van dat Wetboek toepasselijk.⁽²⁾

In dat opzicht, en aangezien uit het dossier dat aan de afdeling Wetgeving is bezorgd, niet blijkt dat de Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappij is geraadpleegd, hoort de steller van het voorontwerp te kunnen aantonen dat het voorliggende voorontwerp geen aanzienlijke impact zal hebben op de ontwikkeling van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Als hij dat niet kan aantonen, moet de Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappij om advies worden verzocht.

5. Indien de aan de Raad van State voorgelegde tekst naar aanleiding van het vervullen van die vormvereisten nog wijzigingen zou ondergaan die niet louter vormelijk zijn en niet voortvloeien uit het gevolg dat aan dit advies wordt gegeven, moeten de gewijzigde of toegevoegde bepalingen op hun beurt om advies aan de afdeling Wetgeving worden voorgelegd, overeenkomstig artikel 3, § 1, eerste lid, van de gecoördineerde wetten “op de Raad van State”.

ALGEMENE OPMERKING

1. Het ontworpen dispositief wil de occasionele opening voor het publiek mogelijk maken van de uitzonderlijke goederen die worden gedefinieerd als “het gebouw, monument of landschap of het geheel van monumenten en landschappen, het pand, desgevallend de omgeving ervan, dat ingeschreven is of die ingeschreven zijn op de Werelderfgoedlijst van UNESCO, overeenkomstig artikel 11 van de overeenkomst van 16 november 1972 inzake de bescherming van het cultureel en natuurlijk erfgoed van de wereld” (artikel 2, 6°, van het voorontwerp).

De regering kan beslissen om een uitzonderlijk goed occasioneel open te stellen voor het publiek door de in artikel 4 van het voorontwerp bepaalde procedure te activeren. Die voorziet onder meer in het inlichten van de eigenaars, bewoners of houders van rechten op het goed, in de publicatie van een bericht in het *Belgisch Staatsblad* en in het advies van een comité van onafhankelijke experts, geregeld bij artikel 3 van het voorontwerp. Er wordt voorzien dat de afgevaardigden van het bestuur en het comité het goed kunnen bezoeken, mits de voorafgaande toestemming van de vrederechter ingeval de eigenaar of de bewoner die toestemming weigert (artikel 5 van het voorontwerp). De houder van de rechten kan, indien hij daarom verzoekt, met de minister of diens afgevaardigde onderhandelen over een overeenkomst tot organisatie van de modaliteiten voor de occasionele opening van het goed voor het publiek (artikel 6 van het voorontwerp). Als de partijen geen overeenkomst bereiken, kan de regering eenzijdig beslissen het goed occasioneel open te stellen voor het publiek en kan ze de modaliteiten ervan bepalen (artikel 7 van het voorontwerp). Die maatregelen zijn tegenstelbaar aan de overnemer en aan elke houder van een recht op het goed (artikel 8, § 3, tweede lid, van het voorontwerp). De gevolgen van het besluit tot occasionele opening voor het publiek mogen niet langer dan vijf jaar duren (artikel 7, § 2, eerste lid, 1°, van het voorontwerp), maar die termijn kan worden verlengd voor een vernieuwbare termijn van ten hoogste vijf jaar (artikel 9, § 1, tweede lid,

(2) Zie in het bijzonder artikel 8, §§ 1 en 2, van de ontworpen ordonnantie.

Néanmoins, elle entend régler l'accès du public aux biens inscrits sur la liste du patrimoine mondial de l'UNESCO, dans des conditions qui permettent à ce public d'accéder à ce patrimoine, en ce compris les modalités organisationnelles et structurelles, et en vue de garantir la sécurité du bien exceptionnel ouvert au public.

Par conséquent, l'ordonnance en projet règle une matière visée au CoBAT, étant la protection du patrimoine immobilier.

Par ailleurs, en certaines de ses dispositions, l'ordonnance en projet renvoie au CoBAT et rend applicables certaines dispositions de celui-ci⁽²⁾.

Dans cette mesure, et dès lors qu'il ne ressort pas du dossier transmis à la section de législation que la Commission régionale de développement a été consultée, il appartient à l'auteur de l'avant-projet d'être en mesure d'établir que l'avant-projet à l'examen n'aura pas d'incidence notable sur le développement de la Région de Bruxelles-Capitale. À défaut, l'avis de la Commission régionale de développement sera demandé.

5. Si l'accomplissement de ces formalités devait encore donner lieu à des modifications du texte soumis au Conseil d'État sur des points autres que de pure forme et ne résultant pas des suites réservées au présent avis, les dispositions modifiées ou ajoutées devraient être soumises à nouveau à l'avis de la section de législation conformément à l'article 3, § 1er, alinéa 1er, des lois coordonnées «sur le Conseil d'État».

OBSERVATION GÉNÉRALE

1. Le dispositif en projet entend permettre l'ouverture occasionnelle au public des biens exceptionnels, définis comme «l'immeuble, le monument ou le site, ou l'ensemble de monuments et sites, le bâtiment, le cas échéant ses abords, qui est ou sont inscrit[s] sur la liste du patrimoine mondial de l'UNESCO conformément à l'article 11 de la Convention du 16 novembre 1972 concernant la protection du patrimoine mondial culturel et naturel» (article 2, 6°, de l'avant-projet).

L'ouverture occasionnelle au public d'un bien exceptionnel peut être décidée par le Gouvernement en actionnant la procédure fixée à l'article 4 de l'avant-projet, qui prévoit notamment l'information des propriétaires, occupants ou titulaires de droits sur le bien, une publicité au *Moniteur belge* et l'avis d'un comité d'experts indépendants, réglé par l'article 3 de l'avant-projet. Une visite du bien par les représentants de l'administration et le comité est prévue, moyennant l'autorisation préalable du juge de paix en cas de refus du propriétaire ou de l'occupant (article 5 de l'avant-projet). Si le titulaire des droits le sollicite, une convention définissant les modalités de l'ouverture occasionnelle du bien au public peut être négociée entre lui et le ministre ou son délégué (article 6 de l'avant-projet). En l'absence d'accord entre les parties, le Gouvernement peut décider unilatéralement de l'ouverture occasionnelle du bien au public et fixer les modalités de celle-ci (article 7 de l'avant-projet). Ces mesures sont opposables au cessionnaire et à tout détenteur de droit sur le bien (article 8, § 3, alinéa 2, de l'avant-projet). La durée des effets de l'arrêté décidant d'une ouverture occasionnelle au public ne peut dépasser cinq années (article 7, § 2, alinéa 1er, 1°, de l'avant-projet), cette durée pouvant être prolongée pour une durée de maximum cinq années, renouvelable (article 9, § 1er, alinéa 2, de l'avant-projet). Un état des lieux doit être établi avant et après l'ouverture occasionnelle du bien au public (articles 8, § 4, et 10, alinéa 2, de l'avant-projet).

(2) Voir, en particulier, l'article 8, §§ 1er et 2, de l'ordonnance en projet.

van het voorontwerp). Voor en na de occasionele opening van het goed voor het publiek moet een plaatsbeschrijving van het goed worden opgemaakt (artikelen 8, § 4, en 10, tweede lid, van het voorontwerp).

Elke handeling die op eender welke manier een belemmering vormt voor de opening van het goed volgens de door deze ordonnantie bedoelde modaliteiten, alsook het niet-naleven van de modaliteiten voor de occasionele opening van het goed voor het publiek, wordt bestraft met administratieve geldboetes (artikel 11 en volgende van het voorontwerp).⁽³⁾

2.1. Zoals in de memorie van toelichting wordt aangegeven, is de steller van het voorontwerp zich ervan bewust dat een dergelijk dispositief “het eigendomsrecht van de betrokken personen en het recht op het ongestoord genot van de eigendom zou kunnen beperken [...] rechten [die] zijn vastgelegd door artikel 1 van het eerste aanvullend protocol bij het Europees verdrag voor de Rechten van de Mens” en dat “[h]u recht op een privéleven, in de zin van artikel 22 van de Grondwet en van artikel 8 van het EVRM, [...] ook [kan] worden aangetast”.

2.2. Het ontworpen dispositief komt neer op een vorm van “toezicht op het gebruik van eigendom in overeenstemming met het algemeen belang” in de zin van de tweede alinea van artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden.

Om te voldoen aan de voorwaarden van de tweede alinea van artikel 1 van dat Protocol, dient een maatregel die het gebruik van eigendom in overeenstemming met het algemeen belang regelt, bij wet te worden vastgesteld, een legitiem doel na te streven dat in overeenstemming is met het algemeen belang en een “billijk evenwicht” tot stand te brengen tussen de vereisten van het algemeen belang en die van de bescherming van de grondrechten van het individu. Om dat billijk evenwicht te kunnen realiseren moet er een redelijk verband van evenredigheid bestaan tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.⁽⁴⁾

Over maatregelen die het gebruik van de eigendom beperken heeft het Grondwettelijk Hof het volgende opgemerkt:

“B.3.4. Artikel 1 van het voormelde Protocol biedt niet alleen bescherming tegen een onteigening of een eigendomsberoving (eerste alinea, tweede zin), maar ook tegen elke verstoring van het genot van de eigendom (eerste alinea, eerste zin) en elke regeling van het gebruik van de eigendom (tweede alinea).

[...]

B.3.5. Elke inmenging in het eigendomsrecht moet een billijk evenwicht vertonen tussen de vereisten van het algemeen belang en die van de bescherming van het recht op het ongestoord genot van de eigendom. Er moet een redelijk verband van evenredigheid bestaan tussen de aangewende middelen en het nagestreefde doel.

(3) In de memorie van toelichting wordt het voorbeeld gegeven van de “eigenaar die weigert om een kopie van de sleutels te overhandigen die toegang geven tot de delen van het eigendom die occasioneel toegankelijk zijn voor het publiek”; de commentaar op het ontworpen artikel 11 maakt op niet-limitatieve wijze melding van “het gebruik van de delen van het goed die ter beschikking worden gesteld van het publiek, tijdens de terbeschikkingstellingsperiode, of de weigering om naar behoren gemachtigde personeelsleden van het Bestuur toegang te geven tot het goed in het kader van het in artikel 5 voorziene bezoek”.

(4) Zie bijvoorbeeld advies 72.928/2 van 29 maart 2023 over een voorstel van decreet “insérant un article 13/1 dans le décret du 15 mars 2018 relatif au bail d’habitation en vue d’interdire les expulsions locatives entre le 1er novembre et le 15 mars”, *Parl. St. W.* Parl. 2022-23, nr. 1077/2, 2-4.

Tout acte qui fait obstacle, d’une quelconque manière que ce soit, à l’ouverture du bien au public conformément aux modalités visées par la présente ordonnance, ainsi que le fait de ne pas respecter les modalités de l’ouverture occasionnelle du bien au public, sont sanctionnés d’amendes administratives (article 11 et suivants de l’avant-projet⁽³⁾).

2.1. Comme l’indique l’exposé des motifs, l’auteur de l’avant-projet est conscient qu’un tel dispositif «peut potentiellement entraîner des limitations au droit de propriété des personnes concernées ainsi qu’au droit au respect des biens, notamment consacrés par l’article 1er du premier protocole additionnel à la Convention européenne des droits de l’homme» et que «[l]eur droit à la vie privée au sens de l’article 22 de la Constitution et de l’article 8 de la CEDH peut également être touché».

2.2. Le dispositif en projet s’analyse comme une «réglementation de l’usage des biens conformément à l’intérêt général» au sens de l’article 1er, alinéa 2, du Premier Protocole additionnel à la Convention européenne de sauvegarde des droits de l’homme et des libertés fondamentales.

Pour satisfaire aux conditions du second alinéa de l’article 1er de ce Protocole, une mesure réglant l’usage des biens conformément à l’intérêt général doit être prévue par la loi, poursuivre un but légitime conforme à l’intérêt général et ménager un «juste équilibre» entre les impératifs de l’intérêt général et ceux de la sauvegarde des droits fondamentaux de l’individu. Réaliser ce juste équilibre implique qu’un rapport raisonnable de proportionnalité existe entre les moyens employés et le but visé⁽⁴⁾.

S’agissant de mesures restreignant l’usage des biens, la Cour constitutionnelle a rappelé:

«B.3.4. L’article 1er du Protocole précité offre une protection non seulement contre une expropriation ou une privation de propriété (premier alinéa, seconde phrase) mais également contre toute ingérence dans le droit au respect des biens (premier alinéa, première phrase) et contre toute réglementation de l’usage des biens (second alinéa).

[...]

B.3.5. Toute ingérence dans le droit de propriété doit réaliser un juste équilibre entre les impératifs de l’intérêt général et ceux de la protection du droit au respect des biens. Il faut qu’il existe un rapport raisonnable de proportionnalité entre les moyens employés et le but poursuivi.

(3) L’exposé des motifs donne l’exemple du «propriétaire qui refuse de fournir un double des clés permettant d’accéder aux parties du bien accessibles occasionnellement au public»; le commentaire de l’article 11 en projet évoque, de manière non limitative, «l’occupation des parties du bien mises à la disposition du public pendant les périodes de mises à disposition ou [le] refus de permettre aux agents de l’Administration dûment autorisés d’accéder au bien dans le cadre de la visite prévue à l’article 5».

(4) Voir par exemple l’avis 72.928/2 donné le 29 mars 2023 sur une proposition de décret «insérant un article 13/1 dans le décret du 15 mars 2018 relatif au bail d’habitation en vue d’interdire les expulsions locatives entre le 1er novembre et le 15 mars», *Doc. parl.*, Parl. w., 2022-2023, n° 1077/2, pp. 2-4.

B.4.1. Het enkele feit dat de overheid in het algemeen belang beperkingen oplegt aan het eigendomsrecht, heeft niet tot gevolg dat zij tot schadeloosstelling is gehouden.

Uit de vestiging van een door of krachtens een wettelijke bepaling opgelegde erfdienstbaarheid tot algemeen nut of van een beperking van het eigendomsrecht in het algemeen belang vloeit in beginsel voor de eigenaar van het bezwaarde onroerend goed geen recht op vergoeding voort (Cass., 16 maart 1990, Arr. Cass., 1989-1990, nr. 427; EHRM, 25 juni 2015, Couturon t. Frankrijk, §§ 34 tot 43).

Evenzo, “wanneer een maatregel inzake de regeling van het gebruik van de goederen in het geding is, is de niet-vergoeding een van de factoren waarmee rekening moet worden gehouden om te bepalen of een billijk evenwicht in acht is genomen, maar zij zou op zich geen schending van artikel 1 van het Eerste Protocol kunnen inhouden” (zie, met name, EHRM, grote kamer, 29 maart 2010, Depalle t. Frankrijk, § 91; 26 april 2011, Antunes Rodrigues t. Portugal, § 32).

In geval van een overdreven verstoring van het ongestoord genot van het eigendomsrecht kan die last evenwel niet zonder een redelijke vergoeding van de waardevermindering van het perceel, aan een eigenaar worden opgelegd (EHRM, 19 juli 2011, Varfis t. Griekenland).

B.4.2. Het bepalen van de gevallen waarin een beperking van het eigendomsrecht tot een vergoeding aanleiding kan geven en de voorwaarden waaronder die vergoeding kan worden toegekend, is een keuze die aan de bevoegde wetgever toekomt, onder voorbehoud van de toetsing door het Hof ten aanzien van de redelijkheid en de evenredigheid van de genomen maatregel.⁽⁵⁾

Met betrekking tot inmengingen in het eigendomsrecht onderzoekt het Grondwettelijk Hof dan ook of de rechten van de betrokken eigenaars niet onevenredig worden beperkt.⁽⁶⁾

2.3. Volgens de memorie van toelichting zijn de goederen waarop het voorliggende dispositief betrekking heeft, uitzonderlijke onroerende goederen⁽⁷⁾ “die bovendien al beschermd worden door het Gewest”.

(5) GwH 17 februari 2022, nr. 27/2022.

(6) Het is mogelijk dat het Hof in dat evenredigheidsonderzoek moet nagaan of de maatregel geen overdreven last meebrengt die zou rechtvaardigen dat aan de eigenaar een vergoeding wordt toegekend. Zo heeft het Hof in arrest nr. 12/2014 van 23 januari 2014 geoordeeld dat de ordonnantiegever “op onevenredige wijze afbreuk [had gedaan] aan het recht van de betrokken eigenaars, met schending van artikel 16 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens”, doordat hij niet had voorzien in een regeling voor de vergoeding van de waardevermindering die het gevolg was van een bouwverbod voortvloeiende uit het besluit tot bescherming van percelen die in woongebied lagen en het voorwerp van een verkavelingsvergunning hadden uitgemaakt (B.10.4). Zie ook, na die vaststelling van schending, de nietigverklaring waartoe is besloten in arrest nr. 58/2015 van 7 mei 2015. Zie ook GwH 10 november 2016, nr. 140/2016; vergelijk met GwH 17 februari 2022, nr. 27/2022, waarin het Hof heeft geoordeeld dat geen schadeloosstelling nodig was.

(7) In de memorie van toelichting wordt nader gesteld dat van de vijftien Belgische goederen op de Werelderfgoedlijst van UNESCO er zich slechts zes in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bevinden: de Grote Markt van Brussel, de belangrijkste woningen van architect Victor Horta (Hotel Tassel, het Solvayhuis, Hotel van Eetvelde, het Hortahuis en het atelier ervan) en het Stocletpaleis. In de nota aan de regering staat het volgende te lezen: “Als er één emblematisch geval is waar de ordonnantie betrekking op heeft, dan is het wel dat van het Stocletpaleis. Ondanks verschillende gewestelijke initiatieven heeft het dossier jarenlang stilgelegen.”

B.4.1. Le seul fait que l'autorité impose des restrictions au droit de propriété dans l'intérêt général n'a pas pour conséquence qu'elle soit tenue à indemnisation.

L'établissement, par ou en vertu d'une disposition législative, d'une servitude d'utilité publique ou d'une restriction au droit de propriété dans l'intérêt général, ne confère, en principe, pas un droit à indemnisation au propriétaire de l'immeuble grevé (Cass., 16 mars 1990, Pas., 1990, I, n° 427; CEDH, 25 juin 2015, Couturon c. France, §§ 34 à 43).

De même, «lorsqu'une mesure de réglementation de l'usage des biens est en cause, l'absence d'indemnisation est l'un des facteurs à prendre en compte pour établir si un juste équilibre a été respecté, mais elle ne saurait, à elle seule, être constitutive d'une violation de l'article 1er du Protocole n° 1» (voir notamment CEDH, grande chambre, 29 mars 2010, Depalle c. France, § 91; 26 avril 2011, Antunes Rodrigues c. Portugal, § 32).

En cas d'atteinte excessive au droit au respect des biens, cette charge ne peut toutefois être imposée à un propriétaire sans une indemnisation raisonnable de la perte de valeur de la parcelle (CEDH, 19 juillet 2011, Varfis c. Grèce).

B.4.2. C'est au législateur compétent qu'il appartient de déterminer les cas dans lesquels une limitation du droit de propriété peut donner lieu à une indemnité et les conditions auxquelles cette indemnité peut être octroyée, sous réserve du contrôle exercé par la Cour quant au caractère raisonnable et proportionné de la mesure prise⁽⁵⁾.

Face à des ingérences dans le droit de propriété, la Cour constitutionnelle examine dès lors si la limitation des droits des propriétaires concernés n'est pas disproportionnée⁽⁶⁾.

2.3. Selon l'exposé des motifs, les biens concernés par le dispositif à l'examen sont des biens immeubles exceptionnels⁽⁷⁾ «qui ont par ailleurs déjà fait l'objet d'un classement par la Région». L'auteur de l'avant-projet

(5) C.C., 17 février 2022, n° 27/2022.

(6) Dans cet examen de la proportionnalité, la Cour peut être amenée à examiner si la mesure n'emporte pas une charge excessive qui justifierait qu'une indemnisation soit accordée au propriétaire. Ainsi, dans l'arrêt n° 12/2014 du 23 janvier 2014, la Cour a jugé qu'en ne prévoyant pas un régime d'indemnisation de la moins-value liée à une interdiction de bâtir résultant de l'arrêté de classement de parcelles qui étaient situées en zone d'habitation et avaient fait l'objet d'un permis de lotir, le législateur ordonnancier avait porté «une atteinte disproportionnée au droit des propriétaires concernés, en méconnaissance de l'article 16 de la Constitution combiné avec l'article 1er du Premier Protocole additionnel à la Convention européenne des droits de l'homme» (B.10.4). Voir aussi, après ce constat de violation, l'annulation décidée dans l'arrêt n° 58/2015 du 7 mai 2015. Voir aussi C.C., 10 novembre 2016, n° 140/2016; comparer avec C.C., 17 février 2022, n° 27/2022, où la Cour a considéré qu'une indemnisation ne s'imposait pas.

(7) L'exposé des motifs précise que, parmi les quinze biens situés en Belgique qui figurent sur la liste du patrimoine mondial de l'UNESCO, seuls six se situent en Région de Bruxelles-Capitale: la Grand-Place de Bruxelles, les habitations majeures de Victor Horta (Hôtel Tassel, Hôtel Solvay, Hôtel Van Eetvelde et la Maison et l'Atelier de Horta) et le Palais Stoclet. La note au Gouvernement indique: «Si l'ordonnance vise bien un cas emblématique, c'est celui du Palais Stoclet. Le dossier reste bloqué depuis de nombreuses années malgré les différentes initiatives régionales».

De steller van het voorontwerp wenst “verder te gaan in de uitoefening van zijn bevoegdheid inzake monumenten en landschappen [...] met de verzekering dat het publiek toegang heeft tot uitzonderlijke onroerende goederen op zijn grondgebied”.

De memorie van toelichting wijst erop dat “het erfgoed [moet] worden beschouwd als een gemeenschappelijk, niet-hernieuwbaar goed waarvan de opwaardering onder de verantwoordelijkheid van de samenleving in haar geheel valt”, en stelt dat het ontworpen dispositief steunt op het buitengewone karakter van de betrokken goederen, dat “[i]n geval van weigering door de eigenaars [kan] [...] rechtvaardigen dat het algemene belang boven het privébelang wordt geplaatst en [dat] onder bepaalde voorwaarden en modaliteiten dus [...] de occasionele opening [van het goed] voor het publiek wordt [opgelegd], in naleving van de rechten en vrijheden van de betrokken personen”.

Ontegenzeggelijk wordt het dispositief *in casu* door een wettelijke norm bepaald en streeft het een legitiem doel na, te weten de bescherming van het culturele erfgoed⁽⁸⁾ en de bevordering van het recht op culturele ontplooiing, vervat in artikel 23, derde lid, 5°, van de Grondwet.

2.4. In verband met het evenredigheidsbeginsel brengt de memorie van toelichting verschillende elementen naar voren die, volgens de inschatting van de steller van het voorontwerp, waarborgen vormen ten gunste van de eigenaars in kwestie: (1) het feit dat de ordonnantie slechts een beperkte categorie van onroerende goederen beoogt, (2) het optreden van een comité van onafhankelijke experts, (3) de mogelijkheid voor de eigenaar om, voor de vaststelling van het besluit en na het advies van het comité, zijn opmerkingen uit te brengen, (4) de mogelijkheid om te onderhandelen over het sluiten van een overeenkomst, (5) het feit dat het besluit het recht op subsidies kan openen, (6) het feit dat het besluit voor de Raad van State kan worden aangevochten en (7) het feit dat de occasionele opening voor het publiek voor een maximale, vernieuwbare termijn van vijf jaar wordt voorzien.

Verscheidene van die elementen vormen inderdaad procedurele waarborgen⁽⁹⁾ bij de tenuitvoerlegging van de procedure voor de occasionele opening voor het publiek van uitzonderlijke goederen. Die elementen dragen bij tot de evenredigheid van de procedure. De waarborgen waarmee die procedure voor de occasionele opening van het goed omgeven is, dienen eveneens te worden onderzocht wanneer de overheid eenzijdig tot die opening beslist, tegen de wil van de eigenaren in kwestie.

In een dergelijk geval bepaalt artikel 7, § 2, van het voorontwerp:

“Het besluit legt de modaliteiten voor de occasionele opening van het goed voor het publiek vast, waaronder met name:

- 1° de termijn van de gevolgen van het besluit, die niet langer dan vijf jaar mag duren;
- 2° de openingsperiodes van het goed voor het publiek en de uurregelingen, met inbegrip van de periodes die nodig zijn voor de organisatie van deze opening;
- 3° de organisatie- en infrastructuurmodaliteiten voor de toegang tot en het bezoek van het goed, die ook betrekking kunnen hebben op de voorwaarden voor de toegang van het publiek tot het goed en voor het verloop van de bezoeken;

(8) Zie EHRM (GK) 5 januari 2000, *Beyeler v. Italië*, §§ 112 en 113; EHRM (GK) 19 februari 2009, *Kozacıoğlu v. Turkije*, §§ 52 en 54.

(9) Dat geldt voor (1) het optreden van een comité van onafhankelijke experts, (2) de mogelijkheid voor de eigenaar om, voor de vaststelling van het regeringsbesluit en na het advies van het comité, zijn opmerkingen uit te brengen, (3) de mogelijkheid om te onderhandelen over het sluiten van een overeenkomst en (4) het feit dat het besluit voor de Raad van State kan worden aangevochten.

veut «aller plus loin dans l'exercice de sa compétence en matière de monuments et sites [...] en garantissant l'accès du public à des biens immeubles exceptionnels situés sur son territoire».

Rappelant que «le patrimoine doit être considéré comme un bien commun non renouvelable dont la valorisation relève de la responsabilité de la société dans son ensemble», l'exposé des motifs précise que le dispositif en projet se fonde sur le caractère exceptionnel des biens concernés qui peut justifier, «dans les situations de refus des propriétaires», de «faire prévaloir l'intérêt général sur les intérêts privés, et donc d'imposer, à certaines conditions et selon certaines modalités, l'ouverture occasionnelle au public du bien, dans le respect des droits et libertés des personnes concernées».

En l'espèce, il est indéniable que le dispositif est prévu par une norme légale et qu'il poursuit un but légitime, à savoir la protection du patrimoine culturel⁽⁸⁾ et la promotion du droit à un épanouissement culturel consacré par l'article 23, alinéa 3, 5°, de la Constitution.

2.4. S'agissant du principe de proportionnalité, l'exposé des motifs avance plusieurs éléments constituant, à l'estime de l'auteur de l'avant-projet, des garanties en faveur des propriétaires concernés: (1) le fait que l'ordonnance ne vise qu'une catégorie limitée de biens immeubles, (2) l'intervention d'un comité d'experts indépendants, (3) la possibilité pour le propriétaire de faire valoir ses observations avant l'adoption de l'arrêté et après l'avis du comité, (4) la possibilité de négocier la conclusion d'une convention, (5) le fait que l'arrêté puisse ouvrir le droit à des subventions, (6) le fait que l'arrêté soit attaquant devant le Conseil d'État, et (7) le fait que l'ouverture occasionnelle au public soit prévue pour une période de cinq années maximum, renouvelable.

Plusieurs de ces éléments constituent en effet des garanties procédurales⁽⁹⁾ encadrant la mise en œuvre de la procédure d'ouverture occasionnelle de biens exceptionnels au public et ces éléments participent à la proportionnalité de la procédure. Il convient également d'examiner les garanties encadrant cette procédure d'ouverture occasionnelle du bien lorsqu'elle est décidée unilatéralement par voie d'autorité, contre la volonté des propriétaires concernés.

En pareille hypothèse, l'article 7, § 2, de l'avant-projet dispose:

«L'arrêté fixe les modalités de l'ouverture occasionnelle du bien au public dont notamment:

- 1° la durée des effets de l'arrêté, laquelle ne peut dépasser cinq années;
- 2° les périodes d'ouverture du bien au public et les horaires, en ce compris les périodes nécessaires à l'organisation de cette ouverture;
- 3° les modalités organisationnelles et infrastructurelles d'accès et de visite du bien, qui peuvent aussi porter sur les conditions d'accès du public au bien et de déroulement des visites;

(8) Voir Cour eur.D.H. (gde ch.), arrêt *Beyeler c. Italie*, 5 janvier 2000, §§ 112-113; Cour eur.D.H. (gde ch.), arrêt *Kozacıoğlu c. Turquie*, 19 février 2009, §§ 52-54.

(9) Il en va ainsi (1) de l'intervention d'un comité d'experts indépendants, (2) de la possibilité pour le propriétaire de faire valoir ses observations avant l'adoption de l'arrêté et après l'avis du comité, (3) de la possibilité de négocier la conclusion d'une convention et (4) du fait que l'arrêté soit attaquant devant le Conseil d'État.

- 4° de toegangskosten voor bezoekers. Deze toegang kan gratis zijn;
- 5° in voorkomend geval de begunstigde van de bezoekersinkomsten, die bij voorkeur voor de beheerder van het goed bestemd moeten zijn;
- 6° de modaliteiten van de eventueel afgesloten verzekeringen;
- 7° de inwerkingtreding ervan.

De bezoeken kunnen worden georganiseerd door een derde die in het besluit wordt aangesteld.

Het Gewest draagt alle kosten voor de opening van het goed voor het publiek.

De periodes waarin het goed occasioneel wordt opengesteld voor het publiek mogen niet langer dan vijftien dagen per jaar bedragen.”

Wanneer, bij ontstentenis van een overeenkomst tussen de partijen, de modaliteiten voor de occasionele opening van het goed voor het publiek worden vastgelegd in een besluit, worden meerdere waarborgen voorzien ten gunste van de eigenaar, zoals de memorie van toelichting onderstreept:

- de eigenaar heeft in verschillende fases van de procedure de mogelijkheid zijn opmerkingen uit te brengen, en er wordt pas een besluit vastgesteld wanneer geen overeenkomst is bereikt;
- alle kosten in verband met de occasionele opening van het goed worden gedragen door het gewest;
- artikel 8, § 2, van het voorontwerp voorziet in een mogelijke tussenkomst in de werken tot instandhouding van het goed, voor een percentage dat hoger is dan wat wordt toegepast op basis van artikel 240 van het BWRO, volgens door de regering te bepalen nadere regels;
- de gevolgen van het besluit duren maximaal vijf jaar (ontworpen artikel 7, § 2, eerste lid, 1°) en de occasionele opening van het goed voor het publiek kan alleen worden verlengd door een nieuw besluit, vastgesteld na advies van het comité (ontworpen artikel 9, § 1, tweede lid).

Desalniettemin roepen de volgende elementen vragen op in verband met de evenredigheid van de maatregel:

- Het besluit waarin de nadere regels voor de opening van het goed voor het publiek worden vastgesteld, bepaalt de “openingsperiodes van het goed voor het publiek en de uurregelingen, met inbegrip van de periodes die nodig zijn voor de organisatie van deze opening” (artikel 7, § 2, eerste lid, 2°, van het voorontwerp), terwijl artikel 7, § 2, vierde lid, van het voorontwerp bepaalt dat “[d]e periodes waarin het goed occasioneel wordt opengesteld voor het publiek[,] niet langer dan vijftien dagen per jaar [mogen] bedragen”. Op basis van de combinatie van artikel 7, § 2, eerste lid, 2°, en artikel 7, § 2, vierde lid, valt niet vast te stellen of “de periodes die nodig zijn voor de organisatie van deze opening” al dan niet begrepen zijn in het maximum van vijftien dagen per jaar dat in artikel 7, § 2, vierde lid, van het voorontwerp wordt bedoeld. Als het maximum van vijftien dagen per jaar alleen betrekking heeft op de periodes waarin het goed voor het publiek wordt opengesteld, met uitsluiting van de periodes die nodig zijn voor de organisatie van die opening, zou dat betekenen dat er geen enkele beperking rust op de “periodes die nodig zijn” voorafgaand aan de opening voor het publiek, wat niet te rechtvaardigen lijkt.⁽¹⁰⁾
- Hoewel het gewest “alle kosten voor de opening van het goed voor het publiek” draagt (artikel 7, § 2, derde lid, van het voorontwerp), is niet gegarandeerd dat het de mogelijke kosten draagt die deze

(10) Die vaststelling geldt des te meer indien de “periodes die nodig zijn” telkens opnieuw voorkomen vóór elke dag van een opening voor het publiek, en indien er in de loop van het jaar meerdere van die openingsdagen zijn.

- 4° le cout d'accès pour les visiteurs, qui peut être nul;
- 5° le cas échéant, le bénéficiaire des rentrées des visiteurs, qui doit en priorité être affecté à la gestion du bien;
- 6° les modalités relative aux assurances éventuellement souscrites;
- 7° son entrée en vigueur.

Les visites peuvent être organisées par un tiers désigné dans l'arrêté.

Tous les frais liés à l'ouverture du bien au public sont pris en charge par la Région.

Les périodes d'ouverture occasionnelle du bien au public ne peuvent pas excéder quinze jours par année».

Lorsqu'en l'absence d'accord des parties, un arrêté fixe les modalités de l'ouverture occasionnelle du bien au public, plusieurs garanties sont, comme le souligne l'exposé des motifs, prévues au bénéfice du propriétaire:

- le propriétaire aura pu faire valoir ses observations à différents stades de la procédure et ce n'est qu'en l'absence de convention qu'un arrêté sera pris;
- tous les frais liés à l'ouverture occasionnelle du bien sont pris en charge par la Région;
- l'article 8, § 2, de l'avant-projet prévoit une possibilité d'intervention dans les travaux de conservation du bien, avec un taux qui serait plus élevé que celui appliqué sur la base de l'article 240 du CoBAT, selon des modalités à déterminer par le Gouvernement;
- la durée des effets de l'arrêté est de cinq ans maximum (article 7, § 2, alinéa 1er, 1°, en projet) et l'ouverture occasionnelle du bien au public ne pourra être prolongée que par un nouvel arrêté, pris après l'avis du comité (article 9, § 1er, alinéa 2, en projet).

Néanmoins, les éléments suivants posent question quant à la proportionnalité de la mesure:

- L'arrêté fixant les modalités d'ouverture du bien au public détermine les «périodes d'ouverture du bien au public et les horaires, en ce compris les périodes nécessaires à l'organisation de cette ouverture» (article 7, § 2, alinéa 1er, 2°, de l'avant-projet), tandis que l'article 7, § 2, alinéa 4, de l'avant-projet prévoit que «[l]es périodes d'ouverture occasionnelle du bien au public ne peuvent pas excéder quinze jours par année». La combinaison de l'article 7, § 2, alinéa 1er, 2°, et de l'article 7, § 2, alinéa 4, ne permet pas de déterminer si «les périodes nécessaires à l'organisation de cette ouverture» sont incluses ou non dans la limite des quinze jours par année visés à l'article 7, § 2, alinéa 4, de l'avant-projet. Si la limite de quinze jours par année ne porte que sur les périodes d'ouverture du bien au public, à l'exclusion des périodes nécessaires à l'organisation de cette ouverture, il en résulterait que la durée et la fréquence des «périodes nécessaires» préalables à l'ouverture au public ne serait aucunement limitée ce qui ne paraît pas justifiable⁽¹⁰⁾.
- Si la Région prend en charge «tous les frais liés à l'ouverture occasionnelle du bien au public» (article 7, § 2, alinéa 3, de l'avant-projet), il n'est pas garanti qu'elle prenne en charge les frais éventuels

(10) Ce constat est accentué si ces «périodes nécessaires» sont répétées avant chaque journée d'ouverture au public et si ces journées se répètent à de nombreuses reprises dans le cours de l'année.

opening voor het publiek met zich mee zou brengen voor de eigenaar of de bewoner,⁽¹¹⁾ noch dat het in die context de kosten moet dragen in verband met alle afgesloten verzekeringen.⁽¹²⁾ Bovendien wordt de kwestie van de financiële compensatie die aan de eigenaar zou worden toegekend, in het voorontwerp niet duidelijk geregeld.⁽¹³⁾

Het voorontwerp moet worden herzien zodat het de termijn van de periodes die nodig zijn voor de organisatie van de occasionele opening van het goed voor het publiek, beter afbakt, en zodat het de draagwijdte verduidelijkt van de door het gewest aangegane verbintenissen inzake het dragen van de kosten betreffende de occasionele opening van het goed voor het publiek.

2.5. Hoewel in de memorie van toelichting staat dat “de onroerende goederen die onder het toepassingsgebied van de ontwerpordonnantie vallen voor zover het Gewest weet momenteel niet door hun eigenaar worden bewoond”, valt vanwege de algemeenheid van de ingestelde regeling ten slotte niet uit sluiten dat een goed dat in het toepassingsgebied van het dispositief valt, deels of in zijn geheel een woning is die onder de bescherming van artikel 15 van de Grondwet valt, of een plaats waar activiteiten worden uitgeoefend die onder de bescherming van het privéleven vallen in de zin van artikel 22 van de Grondwet, gecombineerd met artikel 8 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, of nog een plaats waar activiteiten plaatsvinden die worden uitgeoefend door overheden die onder andere bevoegdheidsniveaus ressorteren.

Het spreekt voor zich dat het besluit dat in artikel 7 wordt bedoeld, alleen kan worden vastgesteld met naleving van de rechten van de betrokkenen en zonder dat de uitoefening van de activiteiten die in de betrokken plaatsen zouden plaatsvinden, wordt belemmerd.

BIJZONDERE OPMERKINGEN

Artikel 2

1. In artikel 2, 2°, wordt “de Minister” gedefinieerd als “de minister bevoegd voor Erfgoed”.

Zoals de afdeling Wetgeving al meermaals heeft opgemerkt, is die bepaling niet conform de artikelen 20, 68, eerste lid, en 69 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 “tot hervorming der instellingen” krachtens welke de uitvoerende macht toekomt aan de regering, die zelf haar werkwijze bepaalt en zelf beslist over delegaties die ze verleent.

Bijgevolg moet de definitie van “minister” worden weggelaten, en moet in het vervolg van het voorontwerp van ordonnantie iedere machtiging die aan de minister wordt verleend, worden verleend aan de regering.⁽¹⁴⁾

2. In artikel 2, 4°, wordt “het Bestuur” gedefinieerd als “de gewestelijke overheidsdienst Brussel Stedenbouw en Erfgoed”.

(11) Huisvestingskosten bijvoorbeeld.

(12) In het ontworpen artikel 7, § 2, eerste lid, 6°, wordt slechts gewag gemaakt van de “eventueel” afgesloten verzekeringen.

(13) Artikel 7, § 2, eerste lid, 5°, van het voorontwerp bepaalt weliswaar “in voorkomend geval de begunstigde van de bezoekersinkomsten, die bij voorkeur voor de beheerder van het goed bestemd moeten zijn”, maar artikel 7, § 2, eerste lid, 4°, bepaalt ook dat de toegang voor bezoekers “gratis” kan zijn, zodat er geen enkele garantie is dat de betrokken eigenaar enige financiële compensatie krijgt.

(14) Zie bijvoorbeeld artikel 4, § 2.

que cette ouverture au public engendrerait pour le propriétaire ou l’occupant⁽¹¹⁾, ni, dans ce contexte, qu’il lui incombe de prendre à sa charge les frais liés à l’ensemble des assurances souscrites⁽¹²⁾. Par ailleurs, la question de la compensation financière qui serait attribuée au propriétaire n’est pas réglée de manière claire par l’avant-projet⁽¹³⁾.

L’avant-projet sera revu afin de mieux encadrer la durée des périodes nécessaires à l’organisation de l’ouverture occasionnelle au public et de clarifier la portée des engagements pris par la Région en ce qui concerne la prise en charge des frais liés à l’ouverture occasionnelle du bien au public.

2.5. Enfin, même si l’exposé des motifs indique que, «à la connaissance de la Région, à l’heure actuelle, les biens immeubles entrant dans le champ d’application de l’ordonnance en projet ne sont pas habités par leur propriétaire», la généralité du dispositif mis en place n’exclut pas l’hypothèse dans laquelle un bien entrant dans le champ d’application du dispositif constituerait, en tout ou en partie, un domicile relevant de la protection de l’article 15 de la Constitution, ou encore un lieu où s’exerceraient des activités relevant de la protection de la vie privée au sens de l’article 22 de la Constitution, combiné avec l’article 8 de la Convention européenne de sauvegarde des droits de l’homme et des libertés fondamentales, ou encore un lieu dans lequel prennent place des activités exercées par des autorités relevant d’autres niveaux de pouvoir.

Il va de soi que l’arrêté visé à l’article 7 ne pourra être pris que dans le respect des droits des intéressés et en veillant à ne pas entraver l’exercice des activités qui se dérouleraient dans les lieux concernés.

OBSERVATIONS PARTICULIÈRES

Article 2

1. L’article 2, 2°, définit «le Ministre» comme étant «le Ministre en charge du Patrimoine».

Comme la section de législation l’a souvent rappelé, cette disposition n’est pas conforme aux articles 20, 68, alinéa 1er, et 69, de la loi spéciale du 8 août 1980 «de réformes institutionnelles», en vertu desquels le pouvoir exécutif revient au Gouvernement auquel il appartient en propre de déterminer son fonctionnement et de décider des délégations qu’il accorde.

Par conséquent, la définition du ministre sera omise, et, dans la suite de l’avant-projet d’ordonnance, chaque pouvoir conféré au ministre sera confié au Gouvernement⁽¹⁴⁾.

2. L’article 2, 4°, définit «l’Administration» comme étant «le Service public régional Bruxelles Urbanisme et Patrimoine».

(11) Des frais d’hébergement, par exemple.

(12) L’article 7, § 2, alinéa 1er, 6°, en projet n’évoque que des assurances «éventuellement» souscrites.

(13) Si l’article 7, § 2, alinéa 1er, 5°, de l’avant-projet prévoit que l’arrêté fixe «le cas échéant, le bénéficiaire des rentrées des visiteurs, qui doit en priorité être affecté à la gestion du bien», l’article 7, § 2, alinéa 1er, 4°, prévoit également que le cout d’accès pour les visiteurs «peut être nul», de sorte qu’aucune compensation financière n’est garantie pour le propriétaire concerné.

(14) Voir par exemple l’article 4, § 2.

Artikel 87 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, toepasselijk gemaakt op het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bij artikel 40 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 “met betrekking tot de Brusselse Instellingen”, verleent de regering de bevoegdheid om de organisatie van de openbare diensten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te regelen.

Daaruit volgt dat de wetgever zich niet mag bemoeien met de organisatie van de diensten van het algemeen bestuur.

Bijgevolg dient de definitie van “het Bestuur” te worden weggelaten uit artikel 2.

3. Rekening houdend met de opmerkingen 1 en 2 moet het dispositief worden herzien zodat de bepalingen die de verhoudingen tussen de regering, de minister en het bestuur regelen, worden weggelaten.

Artikelen 3 en 4

1. Om er nog beter voor te zorgen dat de door artikel 23 van de Grondwet gewaarborgde rechten op de bescherming van een gezond leefmilieu en op culturele en maatschappelijke ontplooiing worden geëerbiedigd, moet artikel 3 op dienstige wijze worden aangevuld zodat het bepaalt dat in de adviezen van het Comité met name wordt onderzocht of de geplande opening voor het publiek alsook de beoogde “organisatie- en infrastructuurmodaliteiten” geen afbreuk doen aan de maatregelen voor de bescherming van het goed zoals die voortvloeien uit titel V van het BWRO, in het bijzonder uit de bepalingen waarin de gevolgen van de inschrijving van een goed op de bewaarlijst of van de bescherming van dat goed worden bepaald.⁽¹⁵⁾ Wat dat betreft, wordt eveneens verwezen naar de algemene opmerking.

2. Gelet op de essentiële aard van de aan het Comité verleende adviesopdracht en om beter te waarborgen dat de door artikel 23 van de Grondwet gewaarborgde rechten op de bescherming van een gezond leefmilieu en op culturele en maatschappelijke ontplooiing worden geëerbiedigd, zou het adequater zijn om uit artikel 4, § 2, derde lid, de regel weg te laten die het mogelijk maakt geen rekening te houden met een advies dat het Comité niet tijdig heeft uitgebracht voordat de beslissing wordt genomen.

3. De artikelen 3 en 4 moeten worden herzien in het licht van deze opmerkingen.

Artikel 4

1. In paragraaf 2, eerste lid, laatste zin, dienen de woorden “binnen de vijftien dagen na deze mededeling” te worden vervangen door de woorden “binnen de vijftien dagen na de ontvangst van deze mededeling”.⁽¹⁶⁾

Dezelfde opmerking geldt voor artikel 7, § 1, tweede lid, derde zin.

2. De afdeling Wetgeving ziet niet in wat de woorden “, onverminderd artikel 3, § 5, tweede lid” in paragraaf 2, derde lid, beduiden, aangezien artikel 3 van de ontworpen ordonnantie maar vier paragrafen bevat (die bovendien leden zouden moeten zijn).

(15) Dat lijkt overigens de bedoeling van de stellers van het voorontwerp te zijn (zie punt III.4. van de memorie van toelichting).

(16) Overeenkomstig de theorie van de ontvangst, verankerd in de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof. Zie onder meer: GwH 17 december 2003, nr. 170/2003, B.6, en noot J.-F. Van Drooghenbroeck, “Revirement spectaculaire: détermination de la date de notification par application de la théorie de la réception”, JT 2004, 47, en recenter: GwH 15 maart 2006, nr. 43/2006, B.10 tot B.12, en GwH 19 december 2007, nr. 162/2007, B.3 tot B.5.

L'article 87 de la loi spéciale du 8 août 1980, rendu applicable à la Région de Bruxelles-Capitale par l'article 40 de la loi spéciale du 12 janvier 1989 «relative aux Institutions bruxelloises», confère au Gouvernement le pouvoir de régler l'organisation des services publics de la Région de Bruxelles-Capitale.

Il en résulte que le législateur doit s'abstenir de s'immiscer dans l'organisation des services de l'administration générale.

Par conséquent, à l'article 2, il convient d'omettre la définition de l'administration.

3. Compte tenu des observations 1 et 2, le dispositif sera revu pour en omettre les dispositions qui régulent les rapports entre le Gouvernement, le ministre et l'administration.

Articles 3 et 4

1. Afin de mieux assurer le respect des droits à la protection d'un environnement sain et à l'épanouissement culturel et social garantis par l'article 23 de la Constitution, l'article 3 sera utilement complété afin de prévoir que les avis du Comité examinent notamment si l'ouverture au public projetée, ainsi que «les modalités organisationnelles et infrastructurelles» envisagées, ne portent pas atteinte aux mesures de protection du bien, tels qu'elles résultent du titre V du CoBAT, en particulier les dispositions qui déterminent les effets de l'inscription d'un bien sur la liste de sauvegarde ou du classement de celui-ci⁽¹⁵⁾. Il est également renvoyé sur ce point à l'observation générale.

2. À l'article 4, § 2, alinéa 3, vu le caractère essentiel de la mission consultative confiée au Comité, afin de mieux assurer le respect des droits à la protection d'un environnement sain et à l'épanouissement culturel et social garantis par l'article 23 de la Constitution, il serait plus adéquat d'omettre la règle permettant de ne pas tenir compte d'un avis du Comité émis hors délai avant que la décision ne soit prise.

3. Les articles 3 et 4 seront revus à la lumière de ces observations.

Article 4

1. Au paragraphe 2, alinéa 1er, dernière phrase, il convient de remplacer les mots «dans les quinze jours de cette information» par les mots «dans les quinze jours de la réception de cette information»⁽¹⁶⁾.

La même observation vaut pour l'article 7, § 1er, alinéa 2, troisième phrase.

2. Au paragraphe 2, alinéa 3, la section de législation n'aperçoit pas ce que signifient les mots «, sans préjudice de l'article 3, § 5, alinéa 2» dès lors que l'article 3 de l'ordonnance en projet ne comporte que quatre paragraphes (qui devraient d'ailleurs constituer des alinéas).

(15) Tel paraît être au demeurant l'intention des auteurs de l'avant-projet (voir le point III.4. de l'exposé des motifs).

(16) Conformément à la théorie de la réception consacrée par la jurisprudence de la Cour constitutionnelle. Voir notamment: C.C., 17 décembre 2003, n° 170/2003, B.6 et note d'observations J.-Fr. Van Drooghenbroeck, «Revirement spectaculaire: détermination de la date de notification par application de la théorie de la réception», J.T., 2004, p. 47, et plus récemment, C.C., 15 mars 2006, n° 43/2006, B.10 à B.12 et C.C., 19 décembre 2007, n° 162/2007, B.3 à B.5.

De bepaling moet in het licht van deze opmerking opnieuw worden onderzocht, en in voorkomend geval moeten de voornoemde woorden worden weggelaten.

Artikel 6

1. In paragraaf 1, eerste lid, laten de woorden “de houder van de rechten die hem daartoe machtigen” aan duidelijkheid te wensen over.

Ze moeten worden vervangen door de woorden “de eigenaar of de persoon die beschikt over de daartoe benodigde rechten op het goed”.

2. Om alle verwarring dienaangaande te voorkomen, verdient het aanbeveling paragraaf 2, vijfde lid, aan te vullen met de volgende woorden: “, met inbegrip van de premies van de overeenkomstig het derde lid, 6°, afgesloten verzekeringen”.

Dezelfde opmerking geldt voor artikel 7, § 2, derde lid.

3. Om er nog beter voor te zorgen dat de door artikel 23 van de Grondwet gewaarborgde rechten op de bescherming van een gezond leefmilieu en op culturele en maatschappelijke ontplooiing worden geëerbiedigd, moet artikel 6 op dienstige wijze worden aangevuld zodat het bepaalt dat de opening voor het publiek en het bepalen van de organisatie- en infrastructuurmodaliteiten geen afbreuk mogen doen aan de maatregelen tot bescherming van het goed zoals die voortvloeien uit titel V van het BWRO, met name uit de bepalingen waarin de gevolgen van de inschrijving van een goed op de bewaarijst of van de bescherming van dat goed worden bepaald.^{(17),(18)} In dat verband wordt eveneens naar de algemene opmerking verwezen.

Dezelfde opmerking geldt voor artikel 7.

Artikel 8

Paragraaf 2 luidt als volgt:

“Van zodra het besluit tot occasionele opening van het goed voor het publiek overeenkomstig artikel 7, § 4 verplicht wordt, kan het Gewest tussenkomen in de werken tot instandhouding van het goed, binnen de door de Regering vast te leggen voorwaarden.

Deze voorwaarden worden overeenkomstig artikel 241 van het BWRO vastgelegd.

Het tussenkomstpercentage van het Gewest kan hoger liggen dan hetgeen dat op basis van artikel 240 van het BWRO wordt toegepast.”

Door monumenten en landschappen open te stellen voor het publiek, bevordert het voorontwerp de eerbiediging van de in artikel 23 van de Grondwet gewaarborgde rechten op de bescherming van een gezond leefmilieu en op culturele en maatschappelijke ontplooiing, en die opening draagt bij tot de opwaardering van die monumenten en van hun beheer.⁽¹⁹⁾ Overeenkomstig het legaliteitsbeginsel dat uit de voornoemde grondwetsbepaling voortvloeit, moet de wetgever zelf het kader bepalen voor de beschermingsregeling die hij beoogt in te voeren, zodat de

(17) Dat lijkt overigens de bedoeling van de stellers van het voorontwerp te zijn (zie punt III.4. van de memorie van toelichting).

(18) In theorie valt niet uit te sluiten dat een goed dat recent op de Werelderfgoedlijst van UNESCO zou zijn ingeschreven, niet of nog niet beschermd wordt met toepassing van het BWRO.

(19) In die zin valt ze onder de bevoegdheden van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest inzake monumenten en landschappen, in de zin van artikel 6, § 1, I, 7°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, dat bij artikel 4 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 toepasselijk is gemaakt op het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Zie in dat verband punt II van de memorie van toelichting alsook de aangehaalde verwijzing.

La disposition sera réexaminée à la lumière de cette observation et le cas échéant les mots précités seront omis.

Article 6

1. Au paragraphe 1er, alinéa 1er, les mots «le titulaire de droits l’y autorisant» manquent de clarté.

Ils seront remplacés par les mots «le propriétaire ou la personne qui dispose des droits nécessaires à cette fin sur le bien».

2. Afin d’éviter toute confusion sur ce point, le paragraphe 2, alinéa 5, gagnerait à être complété par les mots suivants: «, en ce compris les primes d’assurance souscrites conformément à l’alinéa 3, 6°».

La même observation vaut pour l’article 7, § 2, alinéa 3.

3. Afin de mieux assurer le respect des droits à la protection d’un environnement sain et à l’épanouissement culturel et social garantis par l’article 23 de la Constitution, l’article 6 sera utilement complété afin de prévoir que l’ouverture au public ainsi que la détermination des modalités organisationnelles et infrastructurelles ne peuvent porter atteinte aux mesures de protection du bien telles qu’elles résultent du titre V du CoBAT, en particulier les dispositions qui déterminent les effets de l’inscription d’un bien sur la liste de sauvegarde ou du classement de celui-ci^{(17),(18)}. Il est également renvoyé sur ce point à l’observation générale.

La même observation vaut pour l’article 7.

Article 8

Le paragraphe 2 est rédigé comme suit:

«Dès que l’arrêté décidant de l’ouverture occasionnelle du bien au public devient obligatoire conformément à l’article 7, § 4, la Région peut intervenir dans les travaux de conservation du bien suivant des conditions à fixer par le Gouvernement.

Ces conditions sont fixées conformément à l’article 241 du CoBAT.

Le taux d’intervention de la Région peut être plus élevé que celui appliqué sur la base de l’article 240 du CoBAT».

L’avant-projet contribue à assurer le respect des droits à la protection d’un environnement sain et à l’épanouissement culturel et social garantis par l’article 23 de la Constitution, à travers l’ouverture au public de monuments et sites, ouverture qui participe à la mise en valeur de ces monuments et de leur gestion⁽¹⁹⁾. Conformément au principe de légalité découlant de cette disposition constitutionnelle, il s’impose que le législateur définisse lui-même l’encadrement du régime de protection qu’il entend mettre en place, de sorte que les notions qu’il emploie soient

(17) Telle paraît être au demeurant l’intention des auteurs de l’avant-projet (voir le point III.4. de l’exposé des motifs).

(18) En théorie, il ne peut être exclu qu’un bien qui viendrait d’être inscrit sur la liste du patrimoine mondial de l’UNESCO, ne serait pas ou pas encore classé en application du CoBAT.

(19) Et relève à ce titre des compétences de la Région de Bruxelles-Capitale en matière de monuments et sites, au sens de l’article 6, § 1er, I, 7°, de la loi spéciale du 8 août 1980, rendu applicable à la Région de Bruxelles-Capitale par l’article 4 de la loi spéciale du 12 janvier 1989. Voir à ce propos l’exposé des motifs, point II, et la référence citée.

door hem gebruikte begrippen nauwkeurig worden gedefinieerd en de eventuele machtigingen die hij aan de regering wil verlenen naar behoren worden afgebakend.

Wat meer bepaald de subsidieregelingen voor dezelfde aangelegenheid betreft, vloeit uit hetzelfde legaliteitsbeginsel voort dat het in principe aan de wetgever staat de aard van de gesubsidieerde uitgaven nauwkeurig vast te stellen, alsook het kader voor de subsidie, met name de voorwaarden voor het verkrijgen ervan, de toegekende bedragen of hun berekeningswijze, gewoonlijk uitgedrukt in een percentage, en eventueel de minimum- en maximumbedragen.

In het licht van de aldus in herinnering gebrachte beginselen geeft artikel 8 aanleiding tot de volgende opmerkingen:

1° Luidens paragraaf 2 “kan” het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tussenkomen in de werken tot instandhouding van het goed. De vraag rijst over welke beoordelingsbevoegdheid de regering moet beschikken om de tussenkomsten te verlenen waarover het *in casu* gaat. Het gebruik van het werkwoord “kunnen” wekt immers de indruk dat de regering over een discretionaire beoordelingsbevoegdheid zou beschikken om te beslissen over het beginsel zelf van het toekennen van de steunmaatregelen, en dit zelfs wanneer aan alle door de voorliggende bepaling opgelegde voorwaarden zou zijn voldaan en begrotingskredieten beschikbaar zouden zijn.

Iedere onduidelijkheid in dat verband dient dan ook te worden weggenomen.

Indien het de bedoeling is aan de regering een discretionaire beoordelingsbevoegdheid te verlenen, moet de ontworpen tekst op dat punt worden aangevuld zodat hij de criteria bepaalt die de regering moet hanteren om, zelfs wanneer is voldaan aan de voorwaarden die bij of krachtens de ontworpen ordonnantie zullen worden bepaald, in voorkomend geval te beslissen geen subsidies toe te kennen.

Indien dat niet het geval is, moeten de woorden “kan het Gewest tussenkomen” worden vervangen door de woorden “komt de regering tussen”.⁽²⁰⁾

2° Wat de voorwaarden voor de toekenning van de steun betreft, verwijst paragraaf 2 naar artikel 241 van het BWRO, dat een aantal criteria bevat waarmee de regering bij het toekennen van de subsidie rekening moet houden en dat het de regering voorts mogelijk maakt “aan de toekenning van toelagen een terugbetalingsclausule [te] verbinden, indien het goed dat tot het onroerende erfgoed behoort, wordt verkocht of verhuurd binnen een door haar te bepalen termijn”.

Paragraaf 2 lijkt evenwel onvoldoende duidelijk in zoverre hij voorziet dat “[h]et tussenkomstpercentage [...] hoger [kan] liggen dan hetgeen dat op basis van artikel 240 van het BWRO wordt toegepast”, maar niet bepaalt met welke criteria rekening moet worden gehouden om te beslissen of het betrokken subsidiepercentage al dan niet hoger moet liggen, en evenmin bepaalt om welk percentage het precies moet gaan.

3° Paragraaf 3, tweede lid, luidt als volgt:

“De occasionele opening van het goed voor het publiek en de modaliteiten ervan zijn in elk geval tegenstelbaar aan de overnemer en aan elke rechthouder op het goed.”

Rekening houdend met die regel begrijpt de afdeling Wetgeving niet in welk opzicht het nodig zou zijn om elke overeenkomst die wordt gesloten met schending van het eerste lid, van rechtswege nietig te verklaren, zoals in paragraaf 3, derde lid, wordt bepaald. De commentaar op het artikel moet op zijn minst worden aangevuld met een verantwoording ter zake, en moet meer bepaald de redenen opgeven waarom niet wordt voorzien in een relatieve nietigheid.

(20) Zie in die zin met name advies 72.173/4/VR van 25 oktober 2022 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van de Franse Gemeenschap van 1 december 2022 “tot wijziging van het decreet van 3 mei 2019 betreffende de georganiseerde sportbeweging in de Franse Gemeenschap”, *Parl. St. Fr.* Parl. 2022-23, nr. 461/1, 37-48.

définies avec précision et que les habilitations éventuelles qu’il entend conférer au Gouvernement soient encadrées à suffisance.

S’agissant plus spécifiquement des régimes de subventions en la même matière, il résulte du même principe de légalité qu’il revient en principe au législateur de déterminer avec précision la nature des dépenses couvertes par la subvention, le cadre de celle-ci, notamment les conditions d’obtention, les montants alloués ou leur mode de calcul, habituellement exprimé en pourcentage, avec la détermination éventuelle des minimums et maximums.

Au regard des principes ainsi rappelés, l’article 8 appelle les observations suivantes:

1° Le paragraphe 2 prévoit que la Région de Bruxelles-Capitale «peut» intervenir dans les travaux de conservation du bien. La question se pose de savoir quel est le pouvoir d’appréciation dont disposera le Gouvernement en vue d’octroyer les interventions ici concernées. En effet, l’utilisation du verbe «pouvoir» laisse supposer que le Gouvernement disposerait d’un pouvoir d’appréciation discrétionnaire pour décider du principe même de l’octroi des aides et ce, même lorsque toutes les conditions mises par la disposition à l’examen seraient remplies et que des crédits budgétaires seraient disponibles.

Il convient dès lors de lever toute ambiguïté à ce propos.

Sur ce point, si l’intention est de conférer un pouvoir d’appréciation discrétionnaire au Gouvernement, il conviendra que le texte en projet soit complété aux fins de fixer les critères à mettre en œuvre par le Gouvernement pour décider, le cas échéant, de ne pas octroyer de subventions même lorsque les conditions qui seront fixées par ou en vertu de l’ordonnance en projet seront remplies.

Si tel n’est pas le cas, il conviendra de remplacer les mots «la Région peut intervenir» par les mots «le Gouvernement intervient»⁽²⁰⁾.

2° Le paragraphe 2 renvoie à l’article 241 du CoBAT en ce qui concerne les conditions d’octroi de l’aide; l’article 241 du CoBAT comporte une série de critères à prendre en considération par le Gouvernement pour l’octroi de la subvention et permet par ailleurs à celui-ci d’«assortir l’octroi de subsides d’une clause de remboursement si le bien relevant du patrimoine immobilier est vendu ou loué durant une période qu’il détermine».

Le paragraphe 2 paraît toutefois insuffisamment précis en ce qu’il prévoit que «le taux de subvention peut être plus élevé que celui appliqué sur la base de l’article 240 du CoBAT», sans fixer les critères à prendre en considération pour décider si le taux de subvention concerné sera, ou pas, plus élevé, ni quel sera précisément ce taux.

3° Le paragraphe 3, alinéa 2, prévoit:

«L’ouverture occasionnelle du bien au public et ses modalités sont, en toute hypothèse, opposables au cessionnaire et à tout détenteur de droit sur le bien».

Compte tenu de cette règle, la section de législation n’aperçoit pas en quoi il serait nécessaire, comme le prévoit le paragraphe 3, alinéa 3, de frapper toute convention conclue en méconnaissance de l’alinéa 1er d’une nullité de plein droit. Le commentaire de l’article sera à tout le moins complété pour contenir des justifications à cet égard et exposera en particulier les raisons pour lesquelles une nullité relative n’est pas prévue.

(20) Voir en ce sens notamment, l’avis 72.173/4/VR donné le 25 octobre 2022 sur un avant-projet devenu le décret de la Communauté française du 1er décembre 2022 «modifiant le décret du 3 mai 2019 portant sur le mouvement sportif organisé en Communauté française», *Doc. parl.*, Parl. Comm. fr., 2022-2023, n° 461/1, pp. 37 à 48.

Artikel 8 moet in het licht van deze opmerkingen worden herzien en aangevuld.

Artikel 11

Artikel 11 kwalificeert een aantal feiten als “misdrijf”, “[b]ehoudens toepassing van het BWRO”.

In de commentaar op het artikel staat het volgende:

“Om de in punt III.5 genoemde redenen worden de inbreuken op de bepalingen van deze ordonnantie gesanctioneerd met administratieve boetes.

Zoals uiteengezet worden er al strafbare feiten voorzien in het BWRO. Die zijn dus al van toepassing op de door de ontwerpordonnantie bedoelde goederen. Overlapping met die bepalingen moet dus worden vermeden en enkel de handelingen die niet onder het toepassingsgebied van het BWRO vallen, mogen worden bedoeld. Ook daarom wordt voorzien dat de door de ontwerpordonnantie voorziene sanctieprocedure enkel van toepassing is als de, strafrechtelijke of administratieve, sancties die door het BWRO worden voorzien niet van toepassing zijn.

De in 1° bedoelde inbreuk omvat, niet-limitatief, het gebruik van de delen van het goed die ter beschikking worden gesteld van het publiek, tijdens de terbeschikkingstellingsperiode, of de weigering om naar behoren gemachtigde personeelsleden van het Bestuur toegang te geven tot het goed in het kader van het in artikel 5 voorziene bezoek.”

Gelet op de aldus verstrekte uitleg, moeten de woorden “Behoudens toepassing van titel X van het BWRO” ter wille van de duidelijkheid worden vervangen door de woorden “Tenzij de betrokken handeling een misdrijf vormt in de zin van titel X van het BWRO, in welk geval enkel de bepalingen van het BWRO betreffende dat misdrijf van toepassing zijn”.

Artikel 21

Artikel 21 belast de regering ermee de datum van inwerkingtreding van het voorontwerp vast te stellen.

Er zou meer rekening worden gehouden met de prerogatieven van de wetgever indien er een uiterste datum werd vastgesteld waarop het voorontwerp in werking zou treden zonder dat de regering daartoe iets hoeft te ondernemen.

De Griffier,

Anne-Catherine VAN GEERSDAELE

De Voorzitter,

Bernard BLERO

L'article 8 sera revu et complété à la lumière de ces observations.

Article 11

L'article 11 érige en infraction certains faits «sauf application du CoBAT».

Selon le commentaire de l'article,

«Les infractions aux dispositions de la présente ordonnance sont sanctionnées par des amendes administratives, pour les raisons évoquées au point III.5.

Comme cela a été exposé, des infractions pénales sont déjà prévues dans le CoBAT et s'appliquent donc déjà aux biens visés par l'ordonnance en projet. Il y a donc lieu de ne pas faire double emploi avec ces dispositions, et uniquement viser les actes qui n'entrent pas dans le champ d'application du CoBAT. C'est aussi pour cette raison qu'il est prévu que la procédure de sanction visée par l'ordonnance en projet ne s'appliquera que dans l'hypothèse où les sanctions, pénales ou administratives, prévues par le CoBAT ne s'appliquent pas.

S'agissant de l'infraction visée au 1°, on peut penser, de manière non-limitative, à l'occupation des parties du bien mises à la disposition du public pendant les périodes de mises à disposition ou au refus de permettre aux agents de l'Administration dûment autorisés d'accéder au bien dans le cadre de la visite prévue à l'article 5».

Au vu des explications ainsi données, pour plus de clarté, les mots «Sauf application du titre X du CoBAT», seront remplacés par les mots «Sauf si l'acte concerné constitue une infraction au sens du titre X du CoBAT, auquel cas seules les dispositions du CoBAT relatives à cette infraction trouvent à s'appliquer».

Article 21

L'article 21 charge le Gouvernement de fixer la date d'entrée en vigueur de l'avant-projet.

Les prérogatives du législateur seraient mieux respectées si une date-limite était prévue, à laquelle l'avant-projet entrerait en vigueur sans que le Gouvernement ne doive intervenir.

Le Greffier,

Anne-Catherine VAN GEERSDAELE

Le Président,

Bernard BLERO

ONTWERP VAN ORDONNANTIE
over de opwaardering en de
occasionele opening voor het publiek
van uitzonderlijke goederen

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Op voordracht van de Minister bevoegd voor
Stedenbouw en Monumenten en Landschappen,

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Minister bevoegd voor Stedenbouw en Monumenten
en Landschappen is ermee belast bij het Brussels Hoofdstede-
lijk Parlement het ontwerp van ordonnantie in te dienen
waarvan de tekst hierna volgt:

Artikel 1

Deze ordonnantie regelt een aangelegenheid als bedoeld
in artikel 39 van de Grondwet.

HOOFDSTUK 1
Algemeen

Afdeling 1 – Definities

Artikel 2

Voor de toepassing van deze ordonnantie wordt verstaan
onder:

- 1° de Regering: de Brusselse Hoofdstedelijke Regering;
- 2° het Comité: het in artikel 3 bedoelde comité van onafhankelijke experts;
- 3° het BWRO: het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening;
- 4° het uitzonderlijke goed of het goed: het gebouw, monument of landschap of het geheel van monumenten en landschappen, het pand, desgevallend de omgeving ervan, dat ingeschreven is of die ingeschreven zijn op de Werelderfgoedlijst van UNESCO, overeenkomstig artikel 11 van de overeenkomst van 16 november 1972 inzake de bescherming van het cultureel en natuurlijk erfgoed van de wereld.

PROJET D'ORDONNANCE
relative à la valorisation et à
l'ouverture occasionnelle au
public des biens exceptionnels

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Sur la proposition du Ministre ayant l'Urbanisme et les
Monuments et sites dans ses attributions,

Après délibération,

ARRÊTE:

Le Ministre ayant l'Urbanisme et les Monuments et sites
dans ses attributions est chargé de présenter au Parlement
de la Région de Bruxelles-Capitale le projet d'ordonnance
dont la teneur suit:

Article 1er

La présente ordonnance règle une matière visée à
l'article 39 de la Constitution.

CHAPITRE 1ER
Généralités

Section 1re – Définitions

Article 2

Pour l'application de la présente ordonnance, on entend
par:

- 1° le Gouvernement: le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale;
- 2° le Comité: le comité d'experts indépendants visé à l'article 3;
- 3° le CoBAT: le Code bruxellois de l'aménagement du territoire;
- 4° le bien exceptionnel ou le bien: l'immeuble, le monument ou le site, ou l'ensemble de monuments et sites, le bâtiment, le cas échéant ses abords, qui est ou sont inscrits sur la liste du patrimoine mondial de l'UNESCO conformément à l'article 11 de la Convention du 16 novembre 1972 concernant la protection du patrimoine mondial culturel et naturel.

Afdeling 2 – Het Comité***Artikel 3***

In het kader van de in hoofdstuk 2 bedoelde procedure heeft het Comité de opdracht om adviezen te geven over de modaliteiten van de occasionele opening van een buitengewoon goed voor het publiek. In dat kader beoordeelt het onder andere welke modaliteiten, waaronder de organisatorische en infrastructurele toegangs- en bezoekmodaliteiten voor het goed, geen afbreuk doen aan de beschermingsmaatregelen voor het goed, zoals die voortkomen uit titel V van het BWRO, in het bijzonder de bepalingen die de gevolgen vastleggen van de inschrijving van een goed op de beschermingslijst of de klassering ervan. Deze adviezen worden gemotiveerd.

Het Comité bestaat uit leden van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen.

Het Comité kan zich laten bijstaan door externe deskundigen die gespecialiseerd zijn in de opening en veiligheid van uitzonderlijke goederen die worden opgesteld voor het publiek.

De adviezen van het Comité worden samengebracht in een register. De Regering zorgt voor de bekendmaking van de adviezen op een publiek toegankelijk informatienetwerk.

HOOFDSTUK 2
De occasionele opening voor het publiek

Afdeling 1 – Procedure***Artikel 4***

§ 1. De Regering kan beslissen om een of meerdere uitzonderlijke goederen occasioneel open te stellen voor het publiek, op basis van de modaliteiten die ze overeenkomstig deze ordonnantie vastlegt.

§ 2. De Regering licht de eigenaar, en in voorkomend geval de persoon die er gedomicilieerd is, de bewoner, de houders van zakelijke rechten en de geregistreerde houders van persoonlijke rechten er per aangetekende brief over in dat de Regering binnen een termijn van minstens honderd-twintig dagen na afloop van deze procedure een uitspraak zal doen over de occasionele opening van het goed voor het publiek. Zij licht hen erover in dat ze in dat kader door de Regering kunnen worden gehoord. De aanvraag daarvoor moet binnen de vijftien dagen na deze mededeling worden ingediend.

Section 2 – Le Comité***Article 3***

Dans le cadre de la procédure visée au chapitre 2, le Comité est chargé de donner des avis sur les modalités de l'ouverture occasionnelle au public d'un bien exceptionnel. Dans ce cadre, il examine notamment quelles modalités, notamment organisationnelles et infrastructurelles d'accès et de visite du bien, ne portent pas atteinte aux mesures de protection du bien, telles qu'elles résultent du titre V du CoBAT, en particulier les dispositions qui déterminent les effets de l'inscription d'un bien sur la liste de sauvegarde ou du classement de celui-ci. Ces avis sont motivés.

Le Comité se compose des membres de la Commission royale des monuments et des sites.

Le Comité peut se faire assister par des experts externes spécialisés dans l'ouverture et la sécurité de bien exceptionnel ouvert au public.

Les avis du Comité sont réunis dans un registre. Le Gouvernement assure la publication des avis sur un réseau d'informations accessible au public.

CHAPITRE 2
L'ouverture occasionnelle au public

Section 1re – Procédure***Article 4***

§ 1er. Le Gouvernement peut décider de l'ouverture occasionnelle au public d'un ou de plusieurs biens exceptionnels selon les modalités qu'il fixe en conformité avec la présente ordonnance.

§ 2. Le Gouvernement informe, par courrier recommandé, le propriétaire et, le cas échéant, la personne qui a établi son domicile à l'adresse du bien, l'occupant, les titulaires de droits réels et les titulaires de droits personnels enregistrés, qu'il va statuer sur l'ouverture occasionnelle au public du bien après un délai d'au moins cent vingt jours au terme de la présente procédure. Ils sont informés qu'ils peuvent être entendus par le Gouvernement dans ce cadre. Cette demande doit être formulée dans les quinze jours de la réception de cette information.

Terzeldertijd laat de Regering een bericht publiceren in het *Belgisch Staatsblad* waarin wordt aangekondigd dat de Regering een uitspraak gaat doen over de occasionele opening van het goed voor het publiek.

Zij vraagt ook gelijktijdig het advies van het Comité aan. Het advies van het Comité wordt uitgebracht en ter kennis gebracht binnen de dertig dagen na ontvangst van de aanhangigmaking. Na deze termijn, wordt de procedure voortgezet.

Artikel 5

De personen die de Regering hiervoor kan aanwijzen en het Comité kunnen, voorzien van de verantwoordingsstukken van hun functie, tussen 8 uur en 20 uur het uitzonderlijke goed bezoeken, mits de voorafgaande en schriftelijke toestemming van de eigenaar of van de persoon die er gedomicilieerd is of van de bewoner ervan. In geval van weigering kan dit bezoek slechts gebeuren mits de voorafgaande toestemming van de bevoegde vrederechter, al naargelang de toestand waarin het betrokken goed zich bevindt.

Ze stellen een verslag op van hun bezoek.

Artikel 6

§ 1. Binnen dertig dagen na de in artikel 4, § 2, bedoelde inlichting kan de eigenaar of de houder van de rechten die hem daartoe machtigen de afsluiting van een overeenkomst tot organisatie van de modaliteiten voor de occasionele opening van het goed voor het publiek aanvragen.

Die aanvraag wordt per aangetekende zending aan de Regering bezorgd.

Als er binnen die termijn geen verzending is, wordt de procedure voortgezet.

§ 2. Als de rechthouder de in paragraaf 1 bedoelde aanvraag heeft verzonden, wordt de procedure opgeschort.

De modaliteiten van de occasionele opening van het goed voor het publiek worden onderhandeld tussen de houder van de rechten die hem daartoe machtigen en de Regering.

De overeenkomst moet minstens het volgende vastleggen:

- 1° de termijn van de gevolgen ervan;
- 2° de openingsperiodes van het goed voor het publiek en de uurregelingen, met inbegrip van de periodes die nodig zijn voor de organisatie van deze opening;

En même temps, le Gouvernement fait publier un avis au *Moniteur belge* annonçant qu'il va statuer sur l'ouverture occasionnelle au public du bien.

Il sollicite également, simultanément, l'avis du Comité. L'avis du Comité est émis et notifié dans les trente jours de la réception de sa saisine. Passé ce délai, la procédure est poursuivie.

Article 5

Les personnes que le Gouvernement peut désigner à cette fin et le Comité, munis des pièces justificatives de leur fonction, peuvent, entre 8 heures et 20 heures, visiter le bien exceptionnel moyennant le consentement écrit et préalable du propriétaire de celui-ci et, le cas échéant, de la personne qui a établi son domicile à l'adresse du bien ou de son occupant. En cas de refus, cette visite ne peut être réalisée que moyennant l'autorisation préalable du juge de paix compétent en fonction de la situation du bien concerné.

Ils dressent un rapport de leur visite.

Article 6

§ 1er. Dans un délai de trente jours à partir de l'information visée à l'article 4, § 2, le propriétaire ou la personne qui dispose des droits nécessaires à cette fin sur le bien peut solliciter la conclusion d'une convention organisant les modalités de l'ouverture occasionnelle du bien au public.

Cette demande est adressée par courrier recommandé au Gouvernement.

À défaut d'envoi dans ce délai, la procédure est poursuivie.

§ 2. Si le titulaire de droits a adressé le courrier recommandé visé au paragraphe 1er, la procédure est suspendue.

Les modalités de l'ouverture occasionnelle du bien au public sont négociées entre le titulaire des droits l'y autorisant et le Gouvernement.

La convention doit à tout le moins déterminer:

- 1° la durée de ses effets;
- 2° les périodes d'ouverture du bien au public et les horaires, en ce compris les périodes nécessaires à l'organisation de cette ouverture;

- 3° de organisatie- en infrastructuurmodaliteiten voor de toegang tot en het bezoek van het goed, die ook betrekking kunnen hebben op de voorwaarden voor de toegang van het publiek tot het goed en voor het verloop van de bezoeken;
- 4° de toegangskosten voor bezoekers. Deze toegang kan gratis zijn;
- 5° in voorkomend geval, de begunstigde van de bezoekers-inkomsten. De begunstigde kan de eigenaar zijn;
- 6° de modaliteiten van de eventueel afgesloten verzekeringen. Wanneer deze verzekeringen afgesloten worden, zijn de kosten uitsluitend ten laste van het Gewest, tenzij de eigenaar akkoord gaat met andere modaliteiten.

De overeenkomst voorziet ook dat de medecontractant de uit de overeenkomst voortvloeiende rechten en verplichtingen moet opleggen aan elke derde aan wie hij zijn rechten zou overdragen.

Het Gewest draagt alle kosten voor de occasionele opening van het goed voor het publiek.

De organisatorische en infrastructurele toegangs- en bezoekmodaliteiten voor het goed, vastgelegd in de overeenkomst, doen geen afbreuk aan de beschermingsmaatregelen voor het goed, zoals die voortkomen uit titel V van het BWRO, in het bijzonder de bepalingen die de gevolgen vastleggen van de inschrijving van een goed op de bewaarlijst of de bescherming ervan.

§ 3. De overeenkomst wordt goedgekeurd door de Regering. Ze wordt ondertekend door elke partij. Het besluit houdende goedkeuring van de overeenkomst wordt door gewone vermelding in het *Belgisch Staatsblad* gepubliceerd. De voorwaarden voor de toegang van het publiek tot het goed en voor het verloop van de bezoeken worden ook gepubliceerd.

§ 4. Als de overeenkomst binnen een termijn van zestig dagen vanaf de in paragraaf 1 bedoelde verzending van de aanvraag niet ondertekend is, zet de Regering de procedure overeenkomstig artikel 7 eenzijdig voort.

De partijen kunnen in onderlinge overeenstemming beslissen om de in het vorige lid bedoelde termijn te verlengen. De procedure wordt voor dezelfde termijn opgeschort.

Artikel 7

§ 1. Na het verstrijken van de in artikel 6, § 1, of § 4 bedoelde termijn, kan de Regering een besluit tot occasionele opening voor het publiek van het goed aannemen. Dat besluit moet worden goedgekeurd binnen zes maanden

- 3° les modalités organisationnelles et infrastructurelles d'accès et de visite du bien, qui peuvent aussi porter sur les conditions d'accès du public au bien et de déroulement des visites;
- 4° le coût d'accès pour les visiteurs, qui peut être nul;
- 5° le cas échéant, le bénéficiaire des rentrées des visiteurs, qui peut être le propriétaire;
- 6° les modalités relative aux assurances éventuellement souscrites. Si ces assurances sont souscrites, elles sont à la seule charge de la Région, sauf accord du propriétaire pour d'autres modalités.

La convention prévoit également l'obligation du cocontractant d'imposer les droits et obligations issus de la convention à tout tiers auquel il céderait ses droits.

Tous les frais liés à l'ouverture occasionnelle du bien au public sont pris en charge par la Région.

Les modalités organisationnelles et infrastructurelles d'accès et de visite du bien, fixées dans la convention, ne portent pas atteinte aux mesures de protection du bien, tels qu'elles résultent du titre V du CoBAT, en particulier les dispositions qui déterminent les effets de l'inscription d'un bien sur la liste de sauvegarde ou du classement de celui-ci.

§ 3. La convention est approuvée par le Gouvernement. Elle est signée par chaque partie. L'arrêté portant approbation de la convention est publié par mention au *Moniteur belge*. Le cas échéant, les conditions d'accès du public au bien et de déroulement des visites sont publiées également.

§ 4. En l'absence de signature de la convention dans un délai de soixante jours à partir de l'envoi du courrier recommandé visé au paragraphe 1er, la procédure est poursuivie unilatéralement par le Gouvernement conformément à l'article 7.

Les parties peuvent décider, de commun accord, de prolonger le délai visé à l'alinéa précédent. La procédure est suspendue pour le même délai.

Article 7

§ 1er. À l'expiration du délai visé à l'article 6, § 1er ou § 4, le Gouvernement peut prendre un arrêté décidant de l'ouverture occasionnelle au public du bien. Cet arrêté doit être adopté dans les six mois de la publication au *Moniteur*

nadat het in artikel 4, § 2, tweede lid, bedoelde bericht in het *Belgisch Staatsblad* wordt gepubliceerd, onverminderd de eventuele opschorting van deze termijn in toepassing van artikel 6, §§ 2 en 4.

Voordat dit besluit wordt goedgekeurd, licht de Regering de eigenaar en, in voorkomend geval, de persoon die er gedomicilieerd is, de houders van zakelijke rechten, de geregistreerde houders van persoonlijke rechten, de rechtspersonen die er activiteiten uitoefenen, de bewoner en de andere rechtenhouders als die zich hebben aangediend er via een aangetekende zending over in dat ze door de Regering kunnen worden gehoord, binnen de termijn en op basis van de modaliteiten die door haar worden vastgelegd. Deze termijn moet minstens vijftien dagen bedragen, vanaf de aanvraag tot hoorzitting. De aanvraag om gehoord te worden moet gebeuren binnen de vijftien dagen na de ontvangst van de inlichting dat men kan aanvragen om gehoord te worden.

Terzelfdertijd als zij hen inlicht dat ze gehoord kunnen worden, bezorgt de Regering hun eveneens een voorontwerp van het besluit. Dit voorontwerp bevat de modaliteiten die bedoeld worden in paragraaf 2.

Als binnen de in het eerste lid bedoelde termijn geen besluit wordt goedgekeurd, is de procedure vervallen.

§ 2. Het besluit legt de modaliteiten voor de occasionele opening van het goed voor het publiek vast, waaronder met name:

- 1° de termijn van de gevolgen van het besluit, die niet langer dan vijf jaar mag duren;
- 2° de openingsperiodes van het goed voor het publiek en de urregelingen, met inbegrip van de periodes die nodig zijn voor de organisatie van deze opening;
- 3° de organisatie- en infrastructuurmodaliteiten voor de toegang tot en het bezoek van het goed, die ook betrekking kunnen hebben op de voorwaarden voor de toegang van het publiek tot het goed en voor het verloop van de bezoeken;
- 4° de toegangskosten voor bezoekers. Deze toegang kan gratis zijn;
- 5° in voorkomend geval de begunstigde van de bezoekers-inkomsten, waarvan minimaal vijftig procent aan de eigenaar doorgestort moeten worden;
- 6° de modaliteiten van de eventueel afgesloten verzekeringen. Wanneer deze verzekeringen afgesloten worden, zijn de kosten uitsluitend ten laste van het Gewest;
- 7° de inwerkingtreding ervan.

De bezoeken kunnen worden georganiseerd door een derde die in het besluit wordt aangesteld.

belge de l'avis visé à l'article 4, § 2, alinéa 2, sans préjudice de la suspension éventuelle de ce délai en application de l'article 6, §§ 2 et 4.

Avant d'adopter cet arrêté, le Gouvernement informe par courrier recommandé le propriétaire et, le cas échéant, la personne qui a établi son domicile à l'adresse du bien, les titulaires de droits réels, les titulaires de droits personnels enregistrés ainsi que les personnes morales qui y exercent des activités, l'occupant et les titulaires d'autres droits s'ils se sont manifestés, qu'ils peuvent être entendus par le Gouvernement dans le délai et suivant les modalités qu'il détermine. Ce délai doit être au minimum de quinze jours à compter de la demande d'audition. La demande d'audition doit avoir lieu dans les quinze jours de la réception de l'information qu'une audition peut être demandée.

En même temps qu'il les informe qu'ils peuvent être entendus, le Gouvernement leur transmet également l'avant-projet d'arrêté établi. Cet avant-projet reprend les modalités visées au paragraphe 2.

À défaut d'adoption de l'arrêté dans le délai visé à l'alinéa 1er, la procédure est caduque.

§ 2. L'arrêté fixe les modalités de l'ouverture occasionnelle du bien au public dont notamment:

- 1° la durée des effets de l'arrêté, laquelle ne peut dépasser cinq années;
- 2° les périodes d'ouverture du bien au public et les horaires, en ce compris les périodes nécessaires à l'organisation de cette ouverture;
- 3° les modalités organisationnelles et infrastructurelles d'accès et de visite du bien, qui peuvent aussi porter sur les conditions d'accès du public au bien et de déroulement des visites;
- 4° le coût d'accès pour les visiteurs, qui peut être nul;
- 5° le cas échéant, le bénéficiaire des rentrées des visiteurs, un minimum de cinquante pour cent devant être reversé au propriétaire du bien;
- 6° les modalités relative aux assurances éventuellement souscrites. Si ces assurances sont souscrites, elles sont à la seule charge de la Région;
- 7° son entrée en vigueur.

Les visites peuvent être organisées par un tiers désigné dans l'arrêté.

Alle kosten verbonden aan de opening voor het publiek worden ten laste genomen door het Gewest, met inbegrip van de reële en noodzakelijke kosten die deze opening effectief meebrengt voor de eigenaar, of in voorkomend geval de persoon die er gedomicilieerd is, de bewoner, de houders van zakelijke rechten of de geregistreerde houders van persoonlijke rechten, maar met uitsluiting van alle compensatie voor genotsstoornissen of eventuele waardeverliezen. Dat omvat eventuele kosten om ergens anders te verblijven, omwille van en gedurende de opening van het goed voor het publiek, voor de personen die in het bevolkingsregister ingeschreven zijn op het adres van het goed, evenals eventuele oprichtingskosten voor rechtspersonen die omwille van en gedurende de opening van het goed voor het publiek hun maatschappelijke zetel hebben op het adres van het goed.

De aanvraag voor het ten laste nemen van deze kosten door de personen die hinder ondervinden van de opening van het goed voor het publiek moet ingediend worden, met de nodige bewijsstukken, bij de Regering binnen dertig dagen na hun betaling.

De periodes waarin het goed occasioneel wordt opengesteld voor het publiek mogen niet langer dan vijftien dagen per jaar bedragen. De periodes die nodig zijn om deze opening te organiseren en voor te bereiden zijn inbegrepen in die vijftien dagen.

De organisatorische en infrastructurele toegangs- en bezoeksmodaliteiten voor het goed, vastgelegd in het besluit, doen geen afbreuk aan de beschermingsmaatregelen voor het goed, zoals die voortkomen uit titel V van het BWRO, in het bijzonder de bepalingen die de gevolgen vastleggen van de inschrijving van een goed op de bewaarlijst of de bescherming ervan.

§ 3. Het besluit tot occasionele opening van het goed voor het publiek wordt ter kennis gebracht van:

- 1° het Comité;
- 2° de eigenaar en, in voorkomend geval, de persoon die er gedomicilieerd is, de houders van zakelijke rechten, de geregistreerde houders van persoonlijke rechten en, in voorkomend geval, de bewoner en de andere rechtenhouders als die zich hebben aangediend.

Het wordt bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad*.

§ 4. Het besluit tot occasionele opening van het goed voor het publiek is vanaf de kennisgeving ervan, als deze kennisgeving de publicatie in het *Belgisch Staatsblad* voorafgaat, verplicht ten aanzien van de personen waaraan het overeenkomstig paragraaf 3 ter kennis wordt gebracht.

Tous les frais liés à l'ouverture du bien au public sont pris en charge par la Région, en ce compris les frais réels et nécessaires que cette ouverture engendre effectivement pour le propriétaire et, le cas échéant, la personne qui a établi son domicile à l'adresse du bien, l'occupant, les titulaires de droits réels et les titulaires de droits personnels enregistrés, mais à l'exclusion de toute compensation pour trouble de jouissance ou perte de valeur éventuelle. Cela inclut les frais de logement éventuels, du fait de et pendant l'ouverture du bien au public, des personnes inscrites au registre de la population à l'adresse du bien, ainsi que les frais d'établissement éventuellement occasionnés, du fait de et pendant l'ouverture du bien au public, aux personnes morales ayant leur siège social à l'adresse du bien.

La demande de prise en charge de ces frais par les personnes lésées par l'ouverture du bien au public doit être introduite, documents probants à l'appui, auprès du Gouvernement dans les trente jours de leur décaissement.

Les périodes d'ouverture occasionnelle du bien au public ne peuvent pas excéder quinze jours par année. Les périodes nécessaires à l'organisation et à la préparation de cette ouverture sont incluses dans ces quinze jours.

Les modalités organisationnelles et infrastructurelles d'accès et de visite du bien, fixées dans l'arrêté, ne portent pas atteinte aux mesures de protection du bien, tels qu'elles résultent du titre V du CoBAT, en particulier les dispositions qui déterminent les effets de l'inscription d'un bien sur la liste de sauvegarde ou du classement de celui-ci.

§ 3. L'arrêté décidant de l'ouverture occasionnelle du bien au public est notifié:

- 1° au Comité;
- 2° au propriétaire et, le cas échéant, à la personne qui a établi son domicile à l'adresse du bien, aux titulaires de droits réels, aux titulaires de droits personnels enregistrés et, le cas échéant, à l'occupant et aux titulaires d'autres droits s'ils se sont manifestés.

Il est publié au *Moniteur belge*.

§ 4. À l'égard des personnes auxquelles l'arrêté décidant de l'ouverture occasionnelle du bien au public est notifié conformément au paragraphe 3, l'arrêté est obligatoire dès sa notification si elle précède la publication au *Moniteur belge*.

*Afdeling 2 – Gevolgen**Artikel 8*

§ 1. Onverminderd de verplichting waar de eigenaar overeenkomstig de artikelen 231 en 232 van het BWRO aan gehouden is en vanaf de publicatie van het in artikel 6, § 3 of in artikel 7 bedoelde besluit is iedereen verplicht om zich te onthouden van elke handeling die een belemmering zou kunnen vormen voor de occasionele opening van het goed voor het publiek en om de door de Regering vastgelegde modaliteiten voor deze opening na te leven.

§ 2. De eigenaar en, in voorkomend geval, de persoon die er gedomicilieerd is, de bewoner, de houders van zakelijke rechten, de geregistreerde houders van persoonlijke rechten en de andere rechthouders, als die zich hebben aangediend, moeten voordat ze eender welk recht op het goed overdragen inlichtingen verschaffen aan:

- 1° de overnemer of de toekomstige overnemer, over de occasionele opening van het goed voor het publiek, de modaliteiten ervan en de daaruit voortvloeiende gevolgen;
- 2° de Regering, over de identiteit en het adres van de overnemer.

De occasionele opening van het goed voor het publiek en de modaliteiten ervan zijn in elk geval tegenstelbaar aan de overnemer en aan elke rechthouder op het goed.

Elke overeenkomst die wordt gesloten in strijd met deze bepaling kan vernietigd worden op verzoek van het Gewest.

§ 3. Een maand voor de eerste dag van opening van het goed voor het publiek, zoals vastgelegd in de in artikel 6 bedoelde overeenkomst of het in artikel 7 bedoelde besluit wordt er een plaatsbeschrijving van het goed gemaakt na oproeping van de eigenaar en, in voorkomend geval, de persoon die er gedomicilieerd is, de bewoner, de houders van zakelijke rechten, de geregistreerde houders van persoonlijke rechten en de andere rechthouders, als die zich hebben aangediend.

Deze stand van zaken wordt ondertekend door een afgevaardigde van het Gewest en door de eigenaar en, in voorkomend geval, de persoon die er gedomicilieerd is, de bewoner, de houders van zakelijke rechten, de geregistreerde houders van persoonlijke rechten en de andere rechthouders, als die zich hebben aangediend.

Het Gewest draagt alle kosten.

*Section 2 – Effets**Article 8*

§ 1er. Sans préjudice des obligations auxquelles est tenu le propriétaire conformément aux articles 231 et 232 du CoBAT, dès la publication de l'arrêté visé à l'article 6, § 3, ou de celui visé à l'article 7, quiconque est tenu de s'abstenir de poser tout acte qui constitue un obstacle à l'ouverture occasionnelle du bien au public, et de respecter les modalités de cette ouverture fixées par le Gouvernement.

§ 2. Le propriétaire et, le cas échéant, la personne qui a établi son domicile à l'adresse du bien, l'occupant, les titulaires de droits réels, les titulaires de droits personnels enregistrés et, le cas échéant, les titulaires d'autres droits s'ils se sont manifestés, doivent, avant de céder un droit quelconque sur le bien, informer:

- 1° le cessionnaire ou le futur cessionnaire, de l'ouverture occasionnelle du bien au public, de ses modalités et des conséquences qui en découlent;
- 2° le Gouvernement, de l'identité et de l'adresse du cessionnaire.

L'ouverture occasionnelle du bien au public et ses modalités sont, en toute hypothèse, opposables au cessionnaire et à tout détenteur de droit sur le bien.

Toute convention conclue en méconnaissance de cette disposition peut être annulée à la requête de la Région.

§ 3. Un mois avant le premier jour de la date d'ouverture occasionnelle du bien au public, telle que fixée dans la convention visée à l'article 6 ou dans l'arrêté visé à l'article 7, un état des lieux du bien est réalisé après avoir convoqué le propriétaire et, le cas échéant, la personne qui a établi son domicile à l'adresse du bien, l'occupant, les titulaires de droits réels, les titulaires de droits personnels enregistrés et les titulaires d'autres droits s'ils se sont manifestés.

Cet état des lieux est signé par un représentant de la Région et par le propriétaire et, le cas échéant, la personne qui a établi son domicile à l'adresse du bien, l'occupant, les titulaires de droits réels, les titulaires de droits personnels enregistrés et les titulaires d'autres droits s'ils se sont manifestés.

Tous les frais sont pris en charge par la Région.

Afdeling 3 – Verlenging

Artikel 9

§ 1. Voordat ze afloopt kan de termijn van de gevolgen van de in artikel 7 bedoelde overeenkomst in onderlinge overeenstemming worden verlengd aan de hand van een overeenkomst waarvan de inhoud minstens de inhoud van artikel 6, § 2, bevat.

De termijn van de gevolgen van het in artikel 7 bedoelde besluit kan ook worden verlengd bij besluit van de Regering, op advies van het Comité, voor een hernieuwbare termijn van ten hoogste vijf jaar.

§ 2. Het voorontwerp van besluit tot verlenging van de occasionele opening voor het publiek wordt via aangetekende zending ter kennis gebracht van:

- 1° het Comité;
- 2° de eigenaar en, in voorkomend geval, de persoon die er gedomicilieerd is, de houders van zakelijke rechten, de geregistreerde houders van persoonlijke rechten en, in voorkomend geval, de bewoner en de andere rechtenhouders als die zich hebben aangediend.

Binnen vijfenveertig dagen na deze kennisgeving moeten de ontvangers ervan hun opmerkingen schriftelijk meedelen. Na deze termijn kan de procedure worden voortgezet.

De Regering geeft de ingelichte personen de kans om binnen de termijn en volgens de modaliteiten die zij vastlegt te worden gehoord door de Regering. Deze termijn moet minstens vijftien dagen bedragen.

Afdeling 4 – Einde van de occasionele opening voor het publiek

Artikel 10

De occasionele opening van het goed voor het publiek eindigt wanneer de vastgelegde termijn verstrijkt ofwel wanneer de Regering beslist om ze te beëindigen als nieuwe omstandigheden deze onmogelijk maken of het belang ervan wegnemen.

Als de staat van het goed na afloop van de termijn van de opening voor het publiek niet overeenstemt met deze die door de in artikel 8, § 3 bedoelde stand van zaken werd bepaald, moet het op kosten van het Gewest in zijn oorspronkelijke staat worden hersteld, behalve als er sprake is van overmacht of een gebeurtenis die toe te schrijven is aan de eigenaar, de persoon die er gedomicilieerd is, de bewoner, de houders van zakelijke rechten, de geregistreerde houders van persoonlijke rechten en de andere rechtenhouders, of derden.

Section 3 – Prolongation

Article 9

§ 1er. Avant son terme, la durée des effets de la convention visée à l'article 6 peut être prolongée, de commun accord, suivant une convention dont le contenu comprend au minimum le contenu de l'article 6, § 2.

La durée des effets de l'arrêté visé à l'article 7 peut également être prolongée par arrêté du Gouvernement, sur avis du Comité, pour une durée, renouvelable, qui ne peut dépasser cinq années.

§ 2. L'avant-projet d'arrêté prolongeant les effets de l'ouverture occasionnelle au public est notifié par courrier recommandé:

- 1° au Comité;
- 2° au propriétaire et, le cas échéant, à la personne qui a établi son domicile à l'adresse du bien, aux titulaires de droits réels, aux titulaires de droits personnels enregistrés et, le cas échéant, à l'occupant et aux titulaires d'autres droits s'ils se sont manifestés.

Dans les quarante-cinq jours de ces notifications, leurs destinataires peuvent faire valoir par écrit leurs observations. Passé ce délai, la procédure peut être poursuivie.

Le Gouvernement permet aux personnes notifiées d'être entendues par lui dans le délai et suivant les modalités qu'il détermine. Ce délai doit être au minimum de quinze jours.

Section 4 – Fin de l'ouverture occasionnelle au public

Article 10

L'ouverture du bien au public prend fin soit à l'expiration du terme fixé, soit lorsque le Gouvernement décide d'y mettre fin si des circonstances nouvelles la rendent impossibles ou suppriment son intérêt.

Si, à l'issue de la durée d'ouverture au public, l'état du bien ne correspond pas à celui déterminé par l'état des lieux visé à l'article 8, § 3, il fait l'objet d'une remise dans son état initial aux frais de la Région, sauf si cela découle d'un cas de force majeure ou d'un fait imputable au propriétaire, à la personne qui a établi son domicile à l'adresse du bien, à l'occupant, aux titulaires de droits réels, aux titulaires de droits personnels enregistrés, ou, le cas échéant, aux titulaires d'autres droits, ou encore à des tiers.

HOOFDSTUK 3 Misdrifven en administratieve sancties

Afdeling 1 – Handelingen die als misdrijf gelden

Artikel 11

Behoudens toepassing van titel X van het BWRO, in welk geval enkel de bepalingen van het BWRO met betrekking tot dit misdrijf van toepassing zijn, gelden de volgende handelingen als misdrijf: het niet-naleven van de modaliteiten voor de occasionele opening van het goed voor het publiek die in de in artikel 6 bedoelde overeenkomst of het in artikel 7 bedoelde besluit worden bedoeld.

Afdeling 2 – Vaststelling van de misdrijven

Artikel 12

De vaststellende ambtenaren zijn gemachtigd om de in artikel 11 bepaalde misdrijven te onderzoeken en bij proces-verbaal vast te stellen.

Deze ambtenaren hebben toegang tot alle plaatsen om alle nodige opsporingen en vaststellingen te verrichten. Ze mogen alle inlichtingen opvragen die betrekking hebben op die opsporingen en vaststellingen en iedere persoon ondervragen over alles wat nuttig is om te weten bij de uitvoering van hun opdracht en in verband met deze opsporingen en vaststellingen.

Als de handelingen huisbezoeken betreffen, mogen de ambtenaren die enkel uitvoeren als er aanwijzingen van een misdrijf zijn en als de ter plaatse aanwezige persoon er zijn/haar toestemming voor heeft gegeven of als ze daartoe toestemming hebben gekregen van de politierechter.

Artikel 13

De in artikel 11 opgesomde misdrijven kunnen overeenkomstig afdeling 3 aan een administratieve boete worden onderworpen.

Elk proces-verbaal tot vaststelling van een misdrijf wordt binnen tien dagen na de vaststelling van het misdrijf per aangetekende brief of via elke andere manier die een gelijkwaardige waarborg biedt, verzonden naar de sanctionerende ambtenaar.

Afdeling 3 – Administratieve geldboetes

Artikel 14

§ 1. Elke persoon die een van de in artikel 11 bedoelde misdrijven heeft begaan, kan worden bestraft met een admi-

CHAPITRE 3 Infractions et sanctions administratives

Section 1re – Actes constitutifs d'infraction

Article 11

Sauf si l'acte concerné constitue une infraction au sens du titre X du CoBAT, auquel cas seules les dispositions du CoBAT relatives à cette infraction trouvent à s'appliquer, constitue une infraction le fait de ne pas respecter les modalités d'ouverture occasionnelle du bien au public fixées dans la convention visée à l'article 6 ou l'arrêté visé à l'article 7.

Section 2 – Constatation des infractions

Article 12

Les fonctionnaires constatateurs ont qualité pour rechercher et constater par procès-verbal les infractions déterminées à l'article 11.

Ces fonctionnaires ont accès à tous lieux pour faire toutes recherches et constatations utiles. Ils peuvent se faire communiquer tous les renseignements en rapport avec ces recherches et constatations et interroger toute personne sur tout fait dont la connaissance est utile à l'exercice de leur mission et en rapport avec ces recherches et constatations.

Lorsque les opérations revêtent le caractère de visites domiciliaires, les fonctionnaires ne peuvent y procéder que s'il y a des indices d'infraction et que la personne présente sur place y a consenti ou à condition d'y être autorisés par le juge de police.

Article 13

Les infractions énumérées à l'article 11 peuvent faire l'objet d'une amende administrative conformément à la section 3.

Tout procès-verbal constatant une infraction est transmis par envoi recommandé ou tout autre moyen offrant une garantie équivalente, dans les dix jours du constat de l'infraction au fonctionnaire sanctionnateur.

Section 3 – Des amendes administratives

Article 14

§ 1er. Est passible d'une amende administrative de 250 à 10.000 euros en fonction du nombre et de la gravité des

nistratieve geldboete van 250 tot 10.000 euro, al naargelang het aantal en de ernst van de vastgestelde misdrijven.

§ 2. Als er binnen vijf jaar vanaf de datum van de eerste vaststelling een nieuw misdrijf ten laste van dezelfde persoon wordt vastgesteld, worden de in de vorige paragraaf voorziene bedragen verdubbeld.

Artikel 15

De administratieve geldboete wordt opgelegd door een sanctionerend ambtenaar.

Artikel 16

§ 1. De sanctionerend ambtenaar stelt de procedure voor de administratieve geldboete in.

§ 2. Vooraleer een beslissing te nemen licht de sanctionerend ambtenaar de overtreder er per aangetekende zending over in dat er een procedure tegen hem/haar wordt ingesteld. Hij somt er de vastgestelde misdrijven in op, evenals de opgelegde sancties, en nodigt de overtreder uit om zijn/haar verdediging te voeren door het recht om een mondelinge presentatie van zijn verdediging aan te vragen. In dat geval wordt de overtreder opgeroepen om door de sanctionerende ambtenaar te worden gehoord.

De verdedigingsmiddelen moeten worden voorgesteld via een aangetekende brief die binnen dertig dagen vanaf de ontvangst van de hem/haar gedane uitnodiging wordt verstuurd.

§ 3. Gelijktijdig met de in paragraaf 2 bedoelde brief die hij aan de overtreder verstuurt, verstuurt de sanctionerend ambtenaar een kopie aan de gemachtigde ambtenaar.

Artikel 17

§ 1. De sanctionerend ambtenaar kan, al naargelang de omstandigheden:

- 1° een administratieve geldboete opleggen wegens het misdrijf;
- 2° de uitspraak van zijn beslissing opschorten tot na een door hem vastgelegde termijn. De overtreder moet deze termijn benutten om het misdrijf te beëindigen;
- 3° een administratieve geldboete opleggen met een onderscheid tussen het deel van het bedrag dat betaald dient te worden overeenkomstig artikel 18 en het deel van de boete dat slechts verschuldigd is als de overtreder geen volledig einde heeft gesteld aan het misdrijf bij het verstrijken van de overeenkomstig punt 2° vastgelegde termijn;

infractions constatées, toute personne ayant commis une des infractions visées à l'article 11.

§ 2. Si une nouvelle infraction est constatée à charge de la même personne dans les cinq ans à compter de la date du premier constat, les montants prévus au paragraphe précédent sont doublés.

Article 15

L'amende administrative est infligée par le fonctionnaire sanctionnateur.

Article 16

§ 1er. Le fonctionnaire sanctionnateur entame la procédure d'amende administrative.

§ 2. Avant de prendre une décision, le fonctionnaire sanctionnateur avise le contrevenant, par envoi recommandé, de l'intentement de la procédure à son encontre. Il y énumère les infractions en cause ainsi que les sanctions encourues et invite le contrevenant à faire valoir ses moyens de défense en mentionnant qu'il le droit de solliciter la présentation orale de sa défense. Dans ce cas, le contrevenant est convoqué pour audition par le fonctionnaire sanctionnateur.

Les moyens de défense doivent être présentés par un écrit adressé par envoi recommandé dans les trente jours à compter de la réception de l'invitation qui lui en est faite.

§ 3. Lorsqu'il adresse au contrevenant le courrier visé au paragraphe 2, le fonctionnaire sanctionnateur en adresse simultanément une copie au fonctionnaire délégué.

Article 17

§ 1er. Le fonctionnaire sanctionnateur peut, selon les circonstances:

- 1° infliger une amende administrative du chef de l'infraction;
- 2° suspendre le prononcé de sa décision jusqu'au terme d'un délai qu'il fixe, ce délai devant être mis à profit par le contrevenant pour mettre fin à l'infraction;
- 3° infliger une amende administrative en distinguant la partie du montant de cette amende qui doit être payée conformément à l'article 18 et la partie de l'amende qui ne devra être payée qu'à défaut pour le contrevenant d'avoir mis fin totalement à l'infraction à l'expiration du délai fixé conformément au 2°;

- 4° beslissen dat er wegens een door de overtreder behoorlijk ingeroepen en gemotiveerd geval van overmacht geen aanleiding is om een administratieve boete op te leggen;
- 5° beslissen, als er gedurende de procedure een eind gemaakt werd aan het misdrijf, om een administratieve geldboete op te leggen, die vastgelegd is op een bedrag dat rekening houdt met deze stopzetting van het misdrijf.

§ 2. De sanctionerend ambtenaar kan, in alle gevallen, verzachtende omstandigheden in overweging nemen waardoor het bedrag van de administratieve geldboete verlaagd kan worden, indien nodig onder de minima die vastgelegd werden in artikel 14.

§ 3. In alle gevallen kan de sanctionerend ambtenaar beslissen dat zijn beslissing tot oplegging van een administratieve boete niet of slechts gedeeltelijk ten uitvoer zal worden gelegd gedurende een referentieperiode van minstens één jaar en maximaal drie jaar vanaf de datum van kennisgeving van zijn beslissing.

Het uitstel wordt van rechtswege herroepen ingeval gedurende de referentieperiode een nieuw misdrijf begaan wordt die de toepassing meebrengt van een administratieve boete van een hoger niveau dan de administratieve boete die tevoren gepaard ging met uitstel. De sanctionerend ambtenaar kan beslissen om het uitstel te herroepen ingeval gedurende de referentieperiode een nieuw misdrijf begaan is die de toepassing meebrengt van een administratieve boete van een gelijk of een lager niveau dan de administratieve boete die tevoren gepaard ging met uitstel.

De administratieve boete die uitvoerbaar wordt als gevolg van de herroeping van het uitstel, wordt zonder beperking samengevoegd met die welke opgelegd is wegens het nieuwe misdrijf.

Artikel 18

§ 1. In de beslissing wordt het bedrag van de administratieve geldboete vastgelegd en wordt de dader aangemaand om de geldboete binnen dertig dagen na de betekening te storten op het rekeningnummer van het Gewest dat vermeld staat op het formulier dat bij de beslissing gevoegd is.

§ 2. De in toepassing van artikel 17 genomen beslissing wordt binnen tien dagen na de beslissing per aangetekende zending bekendgemaakt.

Artikel 19

Eke persoon die werd veroordeeld tot de betaling van een administratieve geldboete kan bij de daartoe door de Regering aangeduide ambtenaar een beroep tot herziening instellen. Dat beroep en de termijn om het in te stellen zijn schorsend.

- 4° décider qu'en raison de la force majeure dûment invoquée et motivée par le contrevenant, il n'y a pas lieu d'infliger une amende administrative;
- 5° décider, s'il a été mis fin à l'infraction durant la procédure, d'infliger une amende administrative fixée à un montant tenant compte de cette cessation d'infraction.

§ 2. Dans tous les cas, le fonctionnaire sanctionnateur peut prendre en compte des circonstances atténuantes pouvant l'amener à réduire le montant de l'amende administrative, le cas échéant en-dessous des minima fixés par l'article 14.

§ 3. Dans tous les cas, le fonctionnaire sanctionnateur peut décider qu'il sera sursis, en tout ou en partie, à l'exécution de sa décision infligeant une amende administrative, pendant une période de référence de minimum un an et de maximum trois ans à compter de la date de la notification de sa décision.

Le sursis est révoqué de plein droit en cas de nouvelle infraction commise pendant la période de référence et ayant entraîné l'application d'une amende administrative d'un niveau supérieur à celui de l'amende administrative antérieurement assortie du sursis. Le fonctionnaire sanctionnateur peut décider de révoquer le sursis en cas de nouvelle infraction commise pendant la période de référence et ayant entraîné l'application d'une amende administrative d'un niveau égal ou inférieur à celui de l'amende administrative antérieurement assortie du sursis.

L'amende administrative qui devient exécutoire par suite de la révocation du sursis est cumulée sans limite avec celle infligée du chef de la nouvelle infraction.

Article 18

§ 1er. La décision d'infliger une amende administrative fixe le montant de celle-ci et invite le contrevenant à acquitter l'amende, dans un délai de trente jours à dater de la notification, par versement au compte de la Région mentionné dans le formulaire qui y est joint.

§ 2. La décision prise en application de l'article 17 est notifiée dans les dix jours de la décision par envoi recommandé.

Article 19

Un recours en réformation est ouvert auprès du fonctionnaire désigné à cette fin par le Gouvernement à toute personne condamnée au paiement d'une amende administrative. Ce recours, de même que le délai pour le former, est suspensif.

Het beroep wordt binnen dertig dagen na de kennisgeving van de beslissing tot oplegging van een administratieve geldboete ingediend per aangetekende zending aan de in het eerste lid bedoelde ambtenaar. In zijn beroep kan de verzoeker vragen om te worden gehoord.

De beslissing wordt aan de verzoeker meegedeeld. Gelijktijdig wordt een kopie ter kennis gebracht van de sanctionerend ambtenaar en de gemachtigde ambtenaar.

HOOFDSTUK 4 Slotbepalingen

Afdeling 1 – Delegaties

Artikel 20

§ 1. De Regering benoemt de ambtenaren van het Bestuur die gemachtigd worden voor de in deze ordonnantie uiteengezette doeleinden.

§ 2. De Regering bepaalt, in voorkomend geval, welke onverenigbaarheden en verboden op belangenconflicten zouden wegen op deze ambtenaren.

Afdeling 2 – Inwerkingtreding

Artikel 21

Deze ordonnantie treedt in werking op een datum die door de Regering bepaald wordt en dit ten laatste op 1 januari 2025.

Brussel, 14 maart 2024.

De Minister-President,

Rudi VERVOORT

De Minister bevoegd voor Stedenbouw en Monumenten en Landschappen,

Sven GATZ

Le recours est introduit par envoi recommandé adressé au fonctionnaire visé à l'alinéa 1er dans les trente jours qui suivent la notification de la décision infligeant une amende administrative. Dans son recours, le requérant peut demander à être entendu.

La décision est notifiée au requérant. Simultanément, une copie est notifiée au fonctionnaire sanctionnateur et au fonctionnaire délégué.

CHAPITRE 4 Dispositions finales

Section 1re – Délégations

Article 20

§ 1er. Le Gouvernement désigne les fonctionnaires qui sont délégués aux fins précisées par la présente ordonnance.

§ 2. Le Gouvernement détermine, le cas échéant, les incompatibilités et les interdictions de conflits d'intérêts qui pèseraient sur ces fonctionnaires.

Section 2 – Entrée en vigueur

Article 21

La présente ordonnance entre en vigueur à une date arrêtée par le Gouvernement et au plus tard le 1er janvier 2025.

Bruxelles, le 14 mars 2024.

Le Ministre-Président,

Rudi VERVOORT

Le Ministre ayant l'Urbanisme et les Monuments et sites dans ses attributions,

Sven GATZ